

નોટીસ.

પ્રસિદ્ધ કર્તાએ આ પુસ્તકને છાપવા છપાવવા સંબંધી સર્વ પ્રકારના હક્ક “ સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં આક્ટ મુજબ સરકારમાં નોંધાવી-રજીસ્ટર કરાવી ” પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે, માટે માસીકની રમ્મ સિવાય કોઈએ છાપવું છપાવવું નહીં.

શા. ત્રી ૩.

જાહેર સ્વર.

આપવામાં આવે છે કે, મદારા “ જૈન પુસ્તકાલય ” માં વેચાથી મળનાં પુસ્તકોનું સવિસ્તર લીસ્ટ મુદ્દુ છપાયેલ છે. તોઈએ તેમજે મંગાવી લેવા તરફી લેવી.

શા. ત્રી ૩.

પ્રસ્તાવના.

આ આસાર સંસાર સમુદ્ભવિષિ સંગત પર્યટન કરનાર પ્રાણીઓને, જન્મ મરણાદિક આત્મિક દુઃખોમાંથી મુક્ત કરે એવો તેો માત્ર એક ધર્મજ છે. અને એમજ સર્વ દર્શનીના સામ્રાજ્યમાં પણ કહેણું છે, એવો જો ધર્મ તેનું મૂળતો સર્વાંશ મુક્ત દયાજ છે. કહેણું છે કે “ આદિસાપરમોષ્ઠમઃ ” દયાપર ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે, અને પરિપૂર્ણ ધર્મ પ્રાપ્ત થયા પછી છવ પ્રાણ ગામી થાય છે; મારે દયા સર્વોત્કૃષ્ટ પદાર્થ છે. સર્વ દર્શનીઓ દયાનો ઉપયોગ કરે છે ખરા, પરંતુ સર્વાંશ કરતા નથી. એટલાજ મારે તેઓને ધર્મ પદાર્થનો જેવો જોઈએ તેવો લાભ થતો નથી. દયાનો મર્યાદા ઉપયોગ તો, માત્ર જૈનદર્શનમાં સ્વીકાર્યો છે, તેથીજ જૈનદર્શન ધર્મ પુરીસર કહેવાય છે, મારે દયાનો સર્વાંશ ઉપયોગ કરવાની અગત્ય છે, જેમ કોઈ જોજનાથે પકવાન કંદુ દોષ તો તેમાં મૃત, પિષ્ટ, શર્કરાદિક. અગત્ય વસ્તુનું એકત્ર પહું વધાવિધી થાય, ત્યારેજ તે પકવાન સ્વાદિષ્ટ કહેવાય; પણ જો ઉપર કહેલી વસ્તુઓમાંથી, એક પણ વસ્તુનું આછાપહું દોષ તો તે પકવાન સ્વાદ રહિત બને. મારે દયા પદાર્થ સર્વાંશ મળાય તોજ તેથી ધર્મોપલબ્ધિ થાય, તે વિના તો કદી પણ થાયજ નહીં. સર્વ દર્શનીઓને દયા માન્ય છે ખરી, તથાપી તેઓની સમજમાં ફેર લેવાયી, તેઓ એકતા પૂર્વક દયાનો ઉપયોગ સર્વાંશ કરી શકતા નથી. તથાપિ તેઓ સ્વદયા, પરદયા, દ્રવ્ય દયા, ભાવ દયા, નિઃશય દયા, વ્યવહાર દયા, સ્વરૂપ દયા, અનુજંધ દયા, છંપાદિ દયાના અનેક પ્રકાર, જૈનશાસ્ત્રમાં સ્વચિન્તર વર્ણન કરેલાં છે; તે પ્રમાણે વર્તી દયાનું સ્વરૂપ નજ

સૌથી પૂર્વક સમજતા નથી. આ સંસાર સમુદ્રમાંથી બધું જીવેને તરવાને, માત્ર એક જૈનસિદ્ધાંત નોજ આધાર છે. અને તે સિદ્ધાંતો મૂળ માગધિ બાપામાં હોવાથી, દરેક જૈનશ્રદ્ધાઓ તેનો પૂરે પૂરો લાભ લઈ શકતા નથી; અને સિદ્ધાંતનો રહેસ સમજ્યા શિવાય આત્મસાધન પૂરી રીતે બની શકતું નથી, વળી કેટલેક સ્થળે મુની માદારાજનો એગ નહીં હોવાથી, ધર્મી વર્ગને સિદ્ધાંત વાળીના પાન વગર તેમનું હૃદય કમળરૂપી જાડ સુકાય છે. તેઓનું સંકટ દૂર કરવા, તેમજ સંયમે વાંચવાનો સારખો લાભ મળી શકે એવા હેતુથી, આ શ્રી સૂયગડાંગસૂત્ર પ્રથમ મુનસ્કંધ અર્થરૂપે બાપાંતર છપાવી બહાર પાડ્યું છે. આ પુસ્તકમાં સર્વ જગતને પ્રમોદ ઉપજાવનારી શ્રી વીતરાગની વાણી છે. તે કેવી છે તેા કે. બવરૂપ વેલની કૃપાળી, સંસારરૂપ સમુદ્રથી તારવાયાળી, મહા મોહરૂપ અધકારનો નાશ કરવાને દિનકરતા કિરણો જેવી પ્રકાશવાળી, કોધરૂપ દાવાનળનો ઉપશમ કરનારી, મુક્તિના માર્ગને દર્શાવનારી, કલિમલનો પ્રલય કરનારી, મિથ્યાત્વને ઉદન કરનારી, ત્રિભુવનનું પાલન કરનારી, અમૃતરસાનું આસ્વાદન કરાવનારી, એવા અનેક વિશેષભૂષણ યુક્ત એવી જે શ્રી જનવાણી, તે સર્વ સજ્જનોને માન્ય થાઓ. કદાપિ નિષિદ્ધ કર્મની શુંખલાયે પ્રાતબંધ થએલા, એવા અભવ્ય દુર્લભ્યને બોધ કરવા માટે એ વાણી સમર્થ નથી થતી; તે માટે એ વાણીનું અસામર્થ્ય સમજવું નહીં. કેમકે સૂર્યના કિરણો જેમ ધુઅડ પક્ષીના નેત્રને પ્રકાશ કરી શકતાં નથી, તોપણ તે જગતમાં નિદાનાં આધિષ્ઠાન થતાં નથી. વળી જગતની વૃદ્ધી કરનારો મૈથ, તે પણ ઉપર ક્ષેત્રને વિષે તુણાદિક ઉપજ કરવા માટે અસમર્થ છે; તે છતાં તે, લોકોને વિષે નિદાને માત્ર થતો નથી. તેમજ જે પુરૂષને એ વાણી ગમતી

નધી, તે નેતું પાતાનું જ દૈર્ઘ્ય સમજવું. મારે કુશલ થયું.
 પાળા સમજાવેને આ જનવાણીરૂપ પ્રાધાન્યમંથ, મદોતસવરૂપ
 આનેદ આપનારો થાયો. અને તેમના ચિત્તરૂપ સદોવરને વિષે,
 પ્રેમરૂપ વળી બરાબરો; તથા તેને ધોયે તેમને મોહરૂપ મદા-
 મુંદર કમળની પ્રાપ્તિ થાયો. આ મંથની અંદર ઠાનો, માત્રા,
 મીઠી વિગેરે જે કાંઈ જિનાસા વિરદ લખાણ લખાણ હોય
 અથવા મુદ્ર મુદ્રાર્તા દ્રષ્ટિ દોષથી જે કોઈ બુલ રહી ગઈ હોય,
 તેને મારે ચતુર્વિધ સ્ત્રી સંધની સામે હું મિલેલા દુષ્ટ મગનું.
 વળી આ મંથને દિંશે આસને મૂકી મુખે યત્ના રાખીને પાં-
 થયા મદારી ખાસ બસામળ છે.

લિ. શા. ત્રીમોવનદાસ મગનાયદાસ.

અનુક્રમણિકા.

વિવરણ.	વિષય.	પૃષ્ઠાંક.
૧ અધ્યયન ૧	હું હરશે પહેલો	૧
"	હરશે બીજો	૧૧
"	હરશે ત્રીજો	૨૦
"	હરશે ચોથો	૨૬
૨ અધ્યયન ૨	હું હરશે પહેલો	૩૨
"	હરશે બીજો	૪૦
"	હરશે ત્રીજો	૫૦
૩ અધ્યયન ૩	હું હરશે પહેલો	૫૭
"	હરશે બીજો	૬૨
"	હરશે ત્રીજો	૬૮
"	હરશે ચોથો	૭૪
૪ અધ્યયન ૪	હું હરશે પહેલો	૮૦
"	હરશે બીજો	૮૮
૫ અધ્યયન ૫	હું હરશે પહેલો	૯૫
"	હરશે બીજો	૧૦૪
૬ અધ્યયન ૬	હું	૧૧૧
૭ અધ્યયન ૭	હું	૧૨૦
૮ અધ્યયન ૮	હું	૧૩૦
૯ અધ્યયન ૯	હું	૧૪૭
૧૦ અધ્યયન ૧૦	હું	૧૪૫
૧૧ અધ્યયન ૧૧	હું	૧૫૪
૧૨ અધ્યયન ૧૨	હું	૧૬૩
૧૩ અધ્યયન ૧૩	હું	૧૭૨
૧૪ અધ્યયન ૧૪	હું	૧૮૧
૧૫ અધ્યયન ૧૫	હું	૧૯૦
૧૬ અધ્યયન ૧૬	હું	૧૯૬

તે માટે ક્રિયા દેખાડે છે. તે બંધન, અપરિણામે કરી જાળીને પછી પ્રત્યાખ્યાન પરિણામે સંયમાનુષ્ઠાન, તેણે કરી બંધનને ત્રોડે. એટલે આત્માયકી કર્મ દૂર કરે, એવું વચન શ્રી સુધર્મા સ્વામિ લખાવેલ સાંભળીને જંબુ સ્વામિ પ્રમુખ સિધ્ધ પૂછે છે કે, શ્રી મહાવીર કેવે બંધન કેવું કર્યું છે? અથવા શું જાળીને તે બંધન ત્રોડે! કતિ પ્રથમ રહોકાર્ય: ॥ ૧ ॥

હવે બંધનનું કારણ કહે છે; એ જગત માંહે જ્ઞાનાવરણી-વાદિક જે કર્મ તે બંધન જાળવું, તે કર્મ બાંધવાનાં કારણ આ-રંભ અને પરિમહ છે. તેમાં પહેલું પરિમહ દેખાડે છે, સચિત્ત તે દ્વિપદ ચતુષ્પદાદિક અને અચિત્ત તે સુવર્ણ રૂપાદિક એ બે પ્રકારે પરિમહ છે, તે ઘાટા તુણ તુપાદિક પોતાની પાસે પરિ-મહાને અનેરા બીજા પાસે પરિમહાવે તથા પરિમહ કરતાંને અનુમાદે. એવા છવ, એ રીતે દુઃખયકી ન મુકાયે. ॥ ૨ ॥

હવે જ્યાં પરિમહ ત્યાં આરંભ હોય, અને જ્યાં આરંભ ત્યાં પ્રાણાનિપાત હોય એવું દેખાડે છે. તે પરિમહવંત પુરૂષ અસંતોષી છતો તે પરિમહ ઉપાર્જવાને અર્થે, અને ઉપાર્જન કરેકો પરિમહ રાખવાને અર્થે પોતે, પ્રાણીઆનો નિપાત એ-ટલે વિનાશ કરે, અથવા અનેરા પાસે પ્રાણીઆની માત કરાવે; અથવા જે પ્રાણીઆને હજીતો હોય અર્થાત પ્રાણીઆનો વિનાશ કરેતો હોય તેને અનુમાદે કરી. પ્રાણીઆની માત કરેતોયકો અથવા કરાવેતોયકો આત્માને ચેરની લૂદી કરે છે. તેથી જે દુઃખ પરંપરારૂપ બંધન તે થકી છૂટે નહીં. ॥ ૩ ॥

ચળી પણ બંધન આ શ્રી કહે છે. રાહોડાદિક જે કુસમા ઉત્પન્ન થયો. અથવા જેની સાથે વાસ વસે, એટલે પાંચુકીડા-દિક કરે, એવા મનુષ્ય જે માતા, પિતા, ભાઈ, બેન, ભાઈ, અને મિત્રાદિક તેને વિષે મમ-દના કરનાર એટલે માતા પિતા-

દિક્ષા આપે. સ્નેહ-કરનો એવો અંગાંતી-હવે તે કંઈ સંસાર
મદમાંલે બંધનો થશે પીરાવ છે, તે અનુભવ થયો છે તો કે અ-
ન્ય અન્ય એટલે પ્રથમ માતા પિતા, નરનેતર આઠને વિષે, તં-
રનેતર પુત્ર પૌત્રાદિક, એમ અન્ય અન્યને વિષે શ્રુતિનું એટલે
મુખી પામતો થશે સ્નેહે કરી પીરાવ છે. ॥ ૪ ॥

દવે એ પ્રથમ કહ્યું હતું કે, જેનું જાગતો થશે બંધન યાગે
તે કરે છે. મન ધ્યાનાદિક સચિત તથા અચિત વસ્તુ અને
આઠ પ્રમુખ દૌર્લભિક સ્વજનાદિક વળી એ સર્વે એ કુટુંબાદિક
સ્નેહવળ છે. તે શરીરી અને જાનરી યેડના લોભવળાં થઈ એ
હવેને ત્રાણ બાજી ન થાય. એવું જાણીને જે પ્રાણીઆનું હવ-
નવ્ય અરપ છે. એમ જાણીને, હવિતવ્ય પ્રાણીઆને એટલે
પશ્ચિમદ પ્રાણીપાત અને સ્વજન સ્નેહાદિક બંધનના સ્થાનને
જાપરિજ્ઞાપે જાણીને પ્રાપ્ત્યાન પરિજ્ઞાપે છાંડીને કર્મ થઈ છું
અર્થાત કર્મ થઈ પેનસો થાય. ॥ ૫ ॥

દવે સ્વસમયના અધિકાર કરી ૫૦ સમયના અધિકાર
કરે છે. એ અનિદ્રતાના કાર્યપત્ર મધ્યે કરે જા સમય છે. તેને
છાંડીને સ્વેષ્ટાપે સચિત મધ્યાને વિષે આસક્ત થતા, એક શા-
ક્યાદિકના સમજ. બીજા જાહુરેપતિ મતાનુસારી એવા જા. જાહુ
એ પરમાર્થના અજાણ થઈ વિવિધ પ્રકારે છે. પ્રજાપતિ પા-
તાના મધ્યનાવિષે સજા એટલે બંધાજા એ તાવતાં આપેજા મ-
તના કરામહા એવા છતાં પુરુષ જે છે. તે પાતે પાતાના મતના
અનુસાર કરી. દ્રષ્ટામહનાદિક તેને વિષે આસક્ત એટલે પા-
તાના માર્ગ લોકોમાંલે પ્રસિદ્ધપણે માન કરી દેખાડે છે. ॥ ૬ ॥

દવે ક્રમશઃ પ્રથમ સાર્વાકનુ મન દેખાડે છે. તે સાર્વાક
એમ કરે છે કે જગતમાં સર્વજ્ઞાકબ્યાપી પંચમહાભૂત છે.
આ લોક માંલે લોક એક જુતવારી તેના મતને વિષે કરે છે.

તે કોણ તો કે ? પૃથ્વી કઠિણરૂપ છે, અપ્પતે દ્રવ્ય લક્ષણ છે, તેજ ઉભરૂપ, વાયુ ચલન લક્ષણ અને પાંચમું આકાર અવકાશ લક્ષણ છે. ॥ ૭ ॥

હવે એનુંજ વિશેષ કહે છે. એ પૂર્વે કહ્યા તે જે પંચમહાભૂત તે થકીજ કોઈ એક ચિકુપ તે ભૂતથકી અવ્ય તિરિક્ત એવો આત્મા હોયછે, પરંતુ જેમ એ પાંચ ભૂતથકી પૃથક ભૂત એવો અન્ય કોઈ બીજો આત્મા છે, એવી રીતે જે બીજા દર્શની કલ્પના કરેછે તેમ નથી. કેમકે એ પરલોકનો જનાર, મુખે દુઃખનો ભોગવનાર જીવ એવો પદાર્થ કોઈ બીજો નથી, એમ તે સ્વાર્થીક કહે છે તેમને કોઈ પરવાદી એમ પૂછે કે, અહો સ્વાર્થીકો ! જો તમારે મતે પંચમહાભૂત થકી અન્ય કોઈ આત્મા એવો પદાર્થ નથી, તો મરણ પામ્યો એમ કોણ કહેવાય ? હવે એનો ઉત્તર સ્વાર્થીક દર્શનીઓ કહે છે. અથ હવે એટલે એ પંચમહાભૂત જે છે તેના વિનાશ થકી, જીવનો પણ વીનાશ હોય છે. પરંતુ જે એવું કહેછે કે આત્મા ચરીને અન્યત્ર સ્થાન લાય છે. કર્મના પશ થકી મુખી દુઃખી થાય છે, તે સર્વ મુખ-રંજન બાળ્યું. ॥ ૮ ॥

એમ પંચભૂતીયાગતા એટલે પંચ ભૂતિક વાદીનો મત કહ્યું. હવે આત્મદ્વૈત વાદીનો મત દ્રષ્ટાંતે કરી કહિયે છે. જેમ પૃથ્વી રૂપથુભ એક જતાં નદી, સમુદ્ર, પર્વત, નગર અને મામ ઘાટ્યાદિ રૂપ નાના પ્રકારે દેખાય છે. પરંતુ વીચાસે પૃથ્વીનું અંતર કાંઈ દેખાતું નથી એટલે પૃથ્વી એકજ છે. એ ન્યાયે ભો એ વચન પરને બોલાવવાને અર્થ છે. એટલે અહો ! દર્શનીઓ એ સમસ્ત લોક ચરાચર સ્વરૂપ એકજ છે, એટલે આત્મારૂપ છે. પરંતુ વીદ્વાન તે ચરાચર રૂપ આત્મા. નાના પ્રકારે દીપદ ચતુષ્પદ બહુ પદાદિ રૂપ દેખાય છે. પરંતુ જે એમ કહેકે, શરીર

અરુણવાશી તાપસ આદિક અથવા પ્રવ્રજિત સાંખ્યાદિક તે
એમ ભાવના કરે છે કે અમારા દર્શનને આવણા એટલે આ-
વ્યા જે કોઈ અમે કહીએ તેને માને તો, તે સર્વ દુઃખથી મુ-
ક્ત થાય. એવી રીતે પાત પાતાના દર્શનને વિષે સર્વે કોઈ
મુક્તિ કેખાડે છે. ॥ ૧૯ ॥

હવે પ્રથમ કહે છે તે પંચભૂતવાદિ પ્રમુખ દર્શનીઓ
તેને નથી છિદ્ર એટલે જ્ઞાનાવરણાદિક કર્મ તેના વિપરીત ભાવ
તે સંધિ જાણવી તે અહીં જ્ઞાનાવરણાદિક કર્મના વિવરણ તેને
અજાણતાયકા બાપડા દુઃખથી મુક્તિને અર્થે સાધના થયા
છે. તે કારણે તે જન એટલે લોક ક્ષાંત્યાદિક દશ પ્રકારનો જે
યતિ ધર્મ તેના જાણ નથી. તે વાદિ જે નાસ્તિક મતિ પ્રમુખ
પૂર્વે કહ્યા, તે અસમંજસ વચનના બોલનાર છે. માટે તે સં-
સારરૂપ એક એટલે પ્રવાહ અર્થાત્ સંસાર સમુદ્રના તારનાર
તે નથી એમ શ્રી તીર્થ કરે તથા ગણધરે કહ્યું છે. ॥ ૨૦ ॥

તે પંચભૂત વાદિ પ્રમુખ કર્મ આવવાના સ્થાનક જાણતા
નથી. વળી તે લોક ક્ષાંત્યાદિક દશ વિધ યતિ ધર્મને જાણતા
નથી. એવા તે પૂર્વે કહ્યા જે નાસ્તિક પ્રમુખવાદિ તે સંસારના
પારગામી ન હોય. એ ગાથાના ત્રણ પદનો અર્થ પ્રથમ કહ્યો
તે પ્રમાણેજ છે. ॥ ૨૧ ॥

જે એમ બોલે તે ગર્ભના પારગામી નહીં એટલે અનંતા
ગર્ભના દુઃખ સહન કરે. ॥ ૨૨ ॥

વળી જે એમ બોલે તે જન્મના પારગામી નથી અર્થાત્
અનંતા જન્મના દુઃખ સહન કરે. ॥ ૨૩ ॥

તથા જે એમ બોલે તે દુઃખના પારગામી ન હોય, અ-
નંતો કાલ ચતુર્ગતિ રૂપ સંસારના દુઃખ સહન કરે. ॥ ૨૪ ॥

તથા જે એમ બોલે તે મરણના પારગામી ન સમજવા

એ સ્વયંકૃત સુખ દુઃખ છે. તો સર્વે જીવ વ્યેપારાદિક સરીખે વ્યેપાર કરતા સર્વ સરખાજ કેમ નથી થતા. મારે પુરુષાકારે કાંઈજ ન થાય, અને જો કાળ કંઈરાદિકના કરેલા સુખ દુઃખ હોય તો જગતની વિચિત્રતા કેમ થાય ?

તે મારે કાળ કંઈરાદિકનું કરેલું પણ સુખ દુઃખ થતું નથી એટલે જીવને સુખ અથવા દુઃખ જે છે તે કેવા છે, તો કે સૈદ્ધિક અથવા અસૈદ્ધિક છે. તેમાં સ્વયં ચંદન વિનિતાદિક તેથી ઉપનું જે સુખ તેને સૈદ્ધિક કહીએ અને આંતરંગ આનંદ રૂપ જે સુખ તેને અસૈદ્ધિક કહીએ. એવી રીતે બે પ્રકારે દુઃખ પણ જણવું; તેમાં એક વધ, બંધન, તાડનાદિક ક્રિયાના કરવાથી કરી અને બીજું શૂળ જવરાદિક રૂપ જણવું; એટલે એક કારણે નિષ્પન્ન અને બીજું સ્વભાવિક નિષ્પન્ન છે. ॥ ૨ ॥

એ સુખ દુઃખ જો કોઈએ કર્યા નથી, તો એ જીવ સુખી દુઃખી કેમ થાય છે તે કહે છે. સર્વ એટલે પાતાનું કરેલું અથવા અનેરાનું કરેલું જે સુખ દુઃખ તે જીવ વેદતો નથી કિંતુ ભવિત્વતાનું કરેલું તેહિજ જીવને સુખ દુઃખ ઉપજે છે એ પ્રમાણે નિયતવાદિના મતનો અભિપ્રાય દર્શાવ્યો. ॥ ૩ ॥

હવે મંથાકાર અને ઉત્તર આપે છે એવં પૂર્વોક્ત વચન નિયત વાદામિત બોલતા એહવા તે બાળ અજ્ઞાની છતાં પાતાને પંડિત કરી માનતા શા મારે માને છે તે કહે છે? તે અજ્ઞાની નિયત્તિકૃત સુખ દુઃખ અથવા અનિયત્તિકૃત પુરુષકારાદિકનું કરેલું એવું સુખ દુઃખ તે એકાંતે ભવિત્વતાએજ કર્યું એમ માને છે. તે કારણે તેને સુખ દુઃખાદિ કારણના અજાણ, બુદ્ધિ રહિત કહીએ. અને જૈન તો નિયત્તિકૃતપણે તથા અનિયત્તિકૃત પણ એ બંને પ્રકારે સુખ દુઃખ માને છે એટલે સ્વાદવાદિ કહીએ. ॥ ૪ ॥

[illegible]

1. 凡在本行工作的干部，其家属如有违法犯罪行为，经查明属实，本行有权取消其家属在本行的福利，并视情节轻重，给予相应的处分。

... ..
... ..
... ..

[illegible]

1. 第一、二、三、四、五、六、七、八、九、十、十一、十二、十三、十四、十五、十六、十七、十八、十九、二十、二十一、二十二、二十三、二十四、二十五、二十六、二十七、二十八、二十九、三十、三十一、三十二、三十三、三十四、三十五、三十六、三十七、三十八、三十九、四十、四十一、四十二、四十三、四十四、四十五、四十六、四十七、四十八、四十九、五十、五十一、五十二、五十三、五十四、五十五、五十六、五十七、五十八、五十九、六十、六十一、六十二、六十三、六十四、六十五、六十六、六十七、六十八、六十九、七十、七十一、七十二、七十三、七十四、七十五、七十六、七十七、七十八、七十九、八十、八十一、八十二、八十三、八十四、八十五、八十六、八十七、八十八、八十九、九十、九十一、九十二、九十三、九十四、九十五、九十六、九十七、九十八、九十九、一百。

7월 10일 목요일
 1. 10월 10일 목요일
 2. 10월 10일 목요일
 3. 10월 10일 목요일
 4. 10월 10일 목요일
 5. 10월 10일 목요일
 6. 10월 10일 목요일
 7. 10월 10일 목요일
 8. 10월 10일 목요일
 9. 10월 10일 목요일
 10. 10월 10일 목요일

જેનાંમાં વિચારણા છે. તે અજ્ઞાનવાદી જાણવા તે અજ્ઞાન-
વાદી પાતાનો આત્મા સમજવાનેજ અસમર્થ છે. તો બીજને
કુતો એરસે બીજા અજ્ઞાની જનોને સમજાવવાને ક્યાંથી સમર્થ
થાય? અર્થાત નજ થાય. ॥ ૧૭ ॥

હવે એજ અર્થ દર્શાવે કરી દીપાવે છે. વન એરસે આ-
વીને વિષે, જેમ કોઈક દિશિમુક જવ તે દિશિને જાણવા
અસમર્થ થકો અનેરા દિશિમુકને આગેવાન કરીને તેની પા-
છળ થાસે તે સમયે તે બન્ને જણ, તે માર્ગના અજાણ થકા તીવ્ર
ગદનમાંહે પડે અર્થાત મહાદુઃખ પામે. ॥ ૧૮ ॥

વળી બીજું દર્શાવત કહેછે. જેમ કોઈ એક પાતે અથ જનાં
અનેરા અથને માર્ગે સેક જતો થકો થજે દુર જઈને તે અથ
ઉંભામે પડે; અથવા અનેરે પંથે જવ પણ વાંછિત માર્ગે ન
જાય એરસે પાતે ઉંભામે પડતાં પાછલાને પણ ઉંભામે
પાડે. ॥ ૧૯ ॥

હવે એ દર્શાવત અજ્ઞાનવાદી સાથે મેળવે છે. એ અજાણના
અથની પડે ભાવમુક એવા કોઈ એક પરદાર્શની માફના અર્થો
અથે ધર્મના આદાપક હવે એમ કહી પ્રવ્રજ્યાને લઈને અનેક
છકાવનું મર્દન કરતા થકા. અથવા અનેરાને છકાવના આદર્શની
દિપરશ કરતા થકા. અધર્મજ આચરે. પરંતુ તે સર્વ પ્રકારે રજુ
એરસે સરજ એવા માર્ગ ન પામે. એરસે તે માફને અર્થે વજ
કરે પરંતુ માફનો માર્ગ ન પામે. ॥ ૨૦ ॥

વળી એકકાર કહે છે. એ રીતે કોઈ એક અજ્ઞાની પરવા-
દી વિનકે કરી પાતાની કલ્પિત કલ્પનાએ અસાધ્યને સાત્ત કરી
માનનાથકા અનેરા સાચા હોય તો પણ તેને પરુપાદી નહીં.
એરસે એવે નહીં. કીંતુ પાતાના વિનકે કરી એજું કહેજે એ અ-
માટે માર્મજ રજુ એરસે સરજ અકુરીત છે. હવાદિત કહે છે.

તે આરે તે દુર્મતી વિપરીત જીવિવાળા છે. કેમકે તે સન્માર્ગથી ઉપરાંત વર્તે છે. અને વિપરીત માર્ગને સન્મુખ છે. તેથી તે વિપરીત જીવિવાળા જાણવા. ॥ ૨૧ ॥

હવે જ્ઞાનવાદી તે, અજ્ઞાનવાદીના અનર્થ પ્રગટ દેખાડે છે. એ પૂર્વોક્ત ન્યાર્થેતરે કરી એટલે પાતાની કલ્પનાયે મોક્ષમાર્ગને કહેતાંધકા અષ્ટ પ્રકારે જે કર્મનો અંધ તેને ત્રાડી ન શકે, તે કેવા છે. તોરે ધર્મજે ક્ષાંત્યાદિક દશવિધ અને અધર્મ જે હિંસાદિક પાંચ આશ્રય તેને વિષે અકોવિંદ એટલે અજાણ છે અર્થાત તે ધર્મ અધર્મને જાણતા નથી. તે પાતાના દુઃખને શી રીતે ત્રાડે? તે ઉપર દુષ્ટાંત કહે છે. તે જેમ શકુની એટલે પક્ષી તે પાંજરમાં, પડકુ થકુ પાંજરને તોડીને પાતાને મુક્તી શકે નહીં. તેમ એ અજ્ઞાનવાદી પણ પાતાને સંસાર પંજર થકી મુક્તી શકે નહીં, એમ જાણવું. ॥ ૨૨ ॥

હવે સામાન્યાકારે અકાંત મતિને દૃષ્ટ કરે છે. સર્વ દર્શની પાત્ર પાતાનું દર્શન પ્રશંસતાં અને પારકા વચનને નિદાતાં જે ત્યાં એ રીતે પાતાનું વિદ્વાંસ એટલે ધર્મિતપાત્ર દેખાડે છે. તે એવાં વચનના બોલનાર ચતુર્ગતિ સંસાર માંલે વિશેષે બાંધ્યા છતાં અનંતો કાળ ત્યાંજ રહે. ॥ ૨૩ ॥

એ અજ્ઞાનવાદી કથા. હવે ક્રિયાવાદીના મત કહે છે. અથ એટલે હવે અપર એટલે અજ્ઞાનવાદીના મનધરી અનંતર પૂર્વે દર્શુ. એવું ક્રિયાવાદીનું દર્શન તે, ક્રિયાવાદી કેવા છે. કર્મ વિંતા પ્રતષ્ટ એટલે કર્મ જે જ્ઞાના વરણીયાદિક તેને વિષે વિંતા એટલે આલેચવું તેધકી પ્રતષ્ટ ધર્મતા એટલે તે કર્મધર્મનો પરમાર્થ જાણે નહીં તેથી તેનું દર્શન નિઃકેવલ મંસારનું પધારનાર જાણવું. ॥ ૨૪ ॥

જે કારણે તે કર્મ વિંતા શકે પ્રતષ્ટ છે. તે ઉપર દેખાડે

છે. જે પુરુષ જાણતોયકો પ્રાણીઓને હલે એટલે જે પુરુષ કોઈ
 ચડ્યો થકો મનને વ્યાપારે પ્રાણીના ધાત કરે પરંતુ કાયાએ
 કરી અનાકુલી એટલે કાયાએ કરી પ્રાણીના અવયવના હેન
 બેદનના વ્યાપારે પ્રવર્તે નહીં તેને કર્મ બંધ ન લાગે. તથા જે
 પુરુષ અજાણતોયકો એકલી કાયાના વ્યાપારેજ, પ્રાણીયોની
 દિસા કરે તેને પણ કર્મ લાગે નહીં, તથા એવા એકલા મનના
 વ્યાપારે અથવા એકલા કાયાના વ્યાપારે જો કર્મ લાગે તો
 દયેભાત્ર કરસ્યોયકો સ્પર્શ રૂપેજ કર્મ ભોગવે, પરંતુ એનો અ-
 ધિક વિપાક નથી. કેમકે નિશ્ચે તે સાવધ્ય એટલે પાપ તે કેવું
 છે. તો કે અવ્યક્ત માત્ર છે એટલે આ સ્પષ્ટ છે. સિકતા મુદ્ધિ-
 વતુ છે એટલે જેમ વેળુની મુદ્ધી ભીંતને સન્મુખ નાંખી છતાં
 સ્પર્શ માત્ર કરી પાછી પર, પણ તે ભીંતને કાંઈ લાગી રહે
 નહીં. તેમ આ કર્મનો બંધ જાણવો, એમ ક્રિયાવાદી કહે છે. ॥ ૨૫ ॥
 હવે કર્મનો બંધ પુરજુ કેમ થાય એટલે કર્મનો ઉપચય કે-
 મ થાય તે કહે છે. એ ત્રણ આદાન એટલે કર્મ બંધનનાં કારણ
 છે. જેણે કરી પાપ કરીયે તે દેખારે છે. અભિમુખ ચિત્તમાંહે
 પ્રાણીને જે સ્વયમેવ એટલે પાતે હવને હજુ તથા તેને હજુવા-
 નું મન કરે કે, હું એનો વિનાશ કરું એ પાડેલું કર્મ બંધનનું કા-
 ન્બ જાણવું. તથા તે હવનો વિનાશ કરવાને અર્થે અન્યને આ-
 દા આપી તેનો વિનાશ કરાવે. એ બીજું કર્મ બંધનું કારણ
 જાણવું. અને બીજું કોઈ હવનો વિનાશ કરના હોય તેને મને
 કરના અનુભાવે, એ ત્રીજું કર્મબંધનું કાન્બ જાણવું. ॥ ૨૬ ॥
 હવે એ ત્રણ કાન્બ કરી ઉપાગ્ય કર્મ અધિક બંધાય તે
 કહે છે. નિશ્ચે પૂર્વોક્ત એ ત્રણ કર્મ બંધનનાં કાન્બ છે; એ ત્રણ
 કર્મનાં મળ તો નિવા કરે બંધાય એ રીતે જે દૃષ્ટ અધ્ય વસાએ
 નો પાપ ઉપચય રૂપ કરે. એ રીતે એ ત્રણ પ્રકારે પ્રાણી ધા-

તેને વિષે પ્રવર્તે નહીં. અને જાવની વિશુદ્ધિ હોય. એતાવતા રાગદ્વેષ વિના યદ્યપિ કાંઈ મને કરી તથા કાંધાયે કરી પ્રાપ્તિમાં થાય. તોપણ તેને જાવની વિશુદ્ધિયે કર્મ બંધ ન લાગે તે કર્મ બંધને અજ્ઞાને નિર્દાષપદે પહોંચે. એટલે મુક્તિ પામે એમ પચ્ચાદી કહે છે. ॥ ૨૭ ॥

એ ઉપર દ્રષ્ટાંત કહે છે. વ્યાપ દીકરાનો વિનાશ કરી તેનો માંસ આધારને અર્થે કોઈ એક આપતકાલને વિષે, અસંયત જે મહુરુથ તે રાગધેશ સહિત થકો પુત્રના માંસને આધારે તથા પંક્તિ પજુ-એટલે સંયતી દીક્ષિત તે પજુ તે માંસનો આધાર કરતો થકો જે મુદ્ધ અધ્ય વસાય છે. તો કર્મ લેખાતો નથી તેમ બીજો પ્રાણીપજુ રાગધેશ સહિત કંઈ થકો કર્મ કરી બંધાતો નથી. ॥ ૨૮ ॥

હવે એને ઉત્તર કહે છે. જે કોઈ પુરુષ કોઈક કારણ ઉત્તમ થયા થકી મને કરી દેવ કરે, તેનું ચિત્ત શુદ્ધ કેવી રીતે થશે? અર્થાત્ નહીં થશે; કારણ કે તે દર્શનીયે એમ કશું કે, એકલા મનના વ્યાપાર થકી કર્મ ન લાગે. તે અર્થુ તેનું બાહ્યું ત્રિ-વ્યા છે. જે માટે તે એકલે મનને અશુદ્ધપણે તે સંવૃતચારી નહીં એટલે સંજુદચારી થકો સંવરમાં પ્રવર્તનાર નથી. કેમકે કર્મ બંધની વેળાયે મુખ્ય કારણ તો મનજ છે. માટે જે તેને વ્યાપારેજ કર્મ બંધન થાય, તો પછી બીજા ક્યા કારણે કર્મ બંધ થાય? તે માટે પુત્રપિતા એ દ્રષ્ટાંત યોગ્ય નથી. ॥ ૨૯ ॥

હવે એ ક્રિયાવાદીને અનર્થ પદપરા દેખાડે છે. ઇત્યાદિક એ પૂર્વોક્ત એવી જ્ઞાનદ્રષ્ટીના અંગીકારે કરીને તે વાદી સાતા-મારવે નિશ્ચિત એટલે આસક્ત અર્થાત્ મુખ્ય શીલીયા એવા થકા, તે ક્રિયાના કરનાર જેવો સંરોપ નિરોપ આધાર પામે તેના જોગવનાર એવા છતાં તે ધાતાનુંજ દર્શન સંસાર થકી

ઉદ્ધરવા સમર્થ છે. એવું માનતા થકા, તે વિપરીત અનુષ્ઠાને કરી હિસાદીક પાપજ સેવે છે. તે માટે યદ્યપિ તે મત પારી છે, તથાપિ તે અનેરા પામર લોક તેના સરખા બળવો. ॥ ૩૦ ॥

એહિજ અર્થ દ્રષ્ટાંતતે કહે છે. જેમ છિદ્ર સહિત નાવ તેને વિષે જાતિ અંધ એટલે જન્માંધ પુરૂષ ચડીને પાર પામવા વાંછે પરંતુ પાર પામે નહી, કિંતુ અંતરાળે એટલે વચમાંહેજ છુડી જાય. ॥ ૩૧ ॥

હવે એ દ્રષ્ટાંત દર્શાવીઆ સાથે મેળવે છે. જેમ સન્નિહ્ર નાવે ચડયા થકો અંધપુરૂષ પાર પાછોંચે નહીં, તેની પેરે કોઈએક શાક્યાદિક અમજ તે મિધ્યા દુષ્ટી એટલે જન પ્રજીત ધર્મ થકી વિપરીતદષ્ટિ તથા અનારિયા એટલે અનાચારી તે પાતાના દર્શનને અનુરાગે સંસારનો પાર પામવાને વાંછેછે. પરંતુ તે સંસાર માંહેજ પરાવર્તન યચન ધોલન હત્યાદિક અનંતકાળ સુધી પામે. ॥ ૩૨ ॥

એમ શ્રી મહાવીર દેવે કહ્યું તેમ હું પણ તુજને કહુંહું. એ રીતે શ્રી મુધર્મા સ્વામીયે પાતાના શિષ્ય જંબુ સ્વામિ પ્રત્યે કહ્યું.

મધ્યમ અધ્યયને ત્રીજો ઉદ્દેસો સમાપ્તઃ

છતી પ્રથમ અધ્યાને ત્રીજો ઉદ્દેશે ॥ પ્ર રંભીએ છુંએ.

પાછળના ઉદ્દેશે સ્વસમય પરસમય પરપણા કરી, અને અહીં પણ તેહિજ કહે છે. જે કાંઈ અસ્પ અથવા ઘણા આહાર પાણી પુતીકર્મ એટલે આધાકર્મના એક કળ સહિત એવો આહાર પાણી અદ્વાયંત ચુહસ્થે ભક્તિયે કરી અનેરા આવનારના ઉદ્દેશે કરી નીપજાવ્યો છે. તેજ આહાર કદાચિત (સહસાંતરિત) એટલે એકે બીજને દીધો, બીજે ત્રીજને દીધો, ત્રીજે ચોથાને , એવી રીતે સહસાંતરિતપણે તે સદાય આહાર જે ભ-

એમાં તે દુઃખ પામે છે એટલે તે છવતા મચ્છાને વિહુરી નાંખે, ઈતી નાખે, કીં બહુના પ્રાણથકી મુકાવે, એ રીતે દુઃખ પામે. તાડા એ દશાંત દર્શનીઆ સાથે મેળવે છે. એ પુરોહિત ન્યાયે માંછતાની પરે એક શાક્યાદિ અમળ અથવા સ્વનીર્થી દ્રવ્ય-લિંગી ને કેવા છે, તો કે વસ્તુમાન મુખ જે આધાર્મિક આધાર બાજન મુખ તેના નવેયજુદાર પરલોકના મુખથી પરાક્રમણ વેશાદિક મચ્છની પરે આગામીક કાલે અરહત ધટ્ટીકાને ન્યાયે સંમારમાંદે અનેના ઉન્નમજન નિમજન સરખા જન્મ મરણ પામે નસાગના પારંગામી ન થાય. ॥ ૬ ॥

હવે અનેગ અજાનીનું મત દેખાડે છે. એ પુરું કથો જે મરણ આધાર સરને મુખ માને તેનાથી વળી અન્ય અજાનીનું મત દેખાડે છે. અહીંઆ કોઠે એકને મને પણ સંવેને મને નહીં એટલે કોઠેક અજાની એમ કહે છે. કે આ લોક જે ચરા-ચર નંસાર છે. તે દેવે નીપજાવેલો છે. જેમ કરાણી જીજ વા-વોને કરાણુ નીપજાવે છે તે નળખા ખજવો. તથા વળી જીજ એમ કહે છે કે. એ લોક અદ્વિદેવે નીપજાવ્યો છે (અથા જગમિતા-મદ) હનિ વચનજ. ॥ ૫ ॥

વળી કોઠેએક એમ કહે છે કે. એ લોક કથેરે કરેલો છે. તથા આવડે એટલે બીજા વળી એમ કહે છે કે, પ્રધાન દિદી સત્ત્વ ત્વે અને તનાવુજની જે નમ આવચ્યા તે પ્રકૃતિ કદીએ તેવું એ લોક કહેલો છે. બીજા એમ કહે છે કે મારગિ પાંખ કોનું ચીવની? એવડી મિત્ત કોનું કીધી? વળી કોંઠા તીખા કોનું કીધા? હીજ કહેલો કોણ કહેલો તથા સમન દુનિવમચ. કમચ મુનિવમચ એ મરે સ્વમાનજ નીપતાં છે. તેમ લોક પણ સ્વમાનજે નિપજાવે છે. તે લોક કેવાં છે. તો કે છવ અછવ મદિત ન્યા મુખ દુઃખ મદિત છે. ॥ ૭ ॥

એક કહેછે કે, એ લોક સ્વર્લુએ એલે વિસ્તુ તેજુ નીપ-
જવો, અથવા તે વિસ્તુ પહેલો એકજ હતો તેજુ જગત ની-
પઅવવાની ચિંતા કરી ત્યારે બીજી શક્તિ નીપની, ત્યાર પછી
જગતની મુદી નિષ્પન્ન થઇ, એવું મહર્ષિએ કહ્યું છે. ત્યાર પ-
છે સ્વર્લુએ લોક નીપજવીને એવું ચિંતવ્યું છે એટલે, જગત
મુદીનો સમાસ ક્યાં થયે? તે વારે માર એટલે યમ નીપજ-
વ્યો, પછી તેજુ મારે માયા નીપજવી તે થકી એ લોક મરે છે.
તે કારણ મારે એ લોક અશાન્તો છે. ॥ ૭ ॥

પછી તેહિજ કહે છે એક બ્રાહ્મણ તથા એક કમળ જે ત્રિ-
દી પ્રમુખ તે એમ કહેછે કે, એ સચરાચર જગત તે અંદરથી
નિપત્તું છે; તે એમ કહેછે કે જે વારે જગતમાં કાંઈ વસ્તુ ન
હતી સર્વ પદાર્થ સૂન્ય સસાર હતો તે વારે બ્રહ્માયે પાણીમાંહે
હું સરજ્યું. પછી તે હું વાયુ તે વારે તે બાંગીને એ ખંડ થયા;
તે માંહે થકી અપિલોક અને ઉર્ધ્વલોક નીપન્યા તેમાં સમસ્ત
પ્રભ ઉત્પન્ન થઇ. એવા અનુક્રમે પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ,
બાકારા, સમુદ્ર, નદી, પર્વત, ગામ, આગર, નગર, કાપાદિક
સર્વ સ્થિતિ ઉત્પન્ન થઇ; એ કારણે એ બ્રહ્માયે એ સર્વ તત્વ
એટલે પદાર્થ તે કીધા. એ રીતે તે બ્રાહ્મણાદિક પરમાર્થને એ
બળતા થકા મુષા બોલે છે. ॥ ૮ ॥

હવે મંથકાર એનો ઉત્તર કહે છે. એ રીતે પૂર્વે જે દર્શની
કહ્યા તે, પાત પાતાના પદાર્થે કરી એટલે પાત પાતાની કદપ-
નાએ એમ કહેલું. એ લોક અમુક અમુક પ્રકારે કીધા છે. પરંતુ
તે તત્વ કાંઈ બળતા નથી. એ લોકના કદાપિ કાંઈ વિનાશ
પામે નહીં, એની આકૃષ્ટ નથી અને અંત પણ નથી. તેમાં
એનો કર્તા કોઈ નથી. એવા પરમાર્થ તે બળતા નથી; પણ
અમળ થકા કહે તેમ બોલે છે. ॥ ૯ ॥

હવે એવાં વચનના બોલનારને ફક્ત કેખાડે છે. તે દર્શની વિરમ્બા અનુદાન અનાચાર તેથી જેની ઉત્પત્તિ છે. તે કેવું તો કે, દિસાદિક વિરહો અનુદાન તેમાં જે પ્રવર્તશે તે દુઃખી થાશે એવું જાણવું જોઈએ. તે એવા દુઃખની ઉત્પત્તિનાં કારણને ન જાણે પરંતુ તે અજાણ બાપડા સંવરપાત્ર જે દુઃખ નિવારણને કારણ છે, તેને કેવી રીતે જાણી શકશે? એતાવતા અતિ યત્ન કરતાં પણ દુઃખનો ઉચ્છેદ ન પામે. કિંતુ સંસાર માંહે અનંતો કાળ રહેશે. ॥ ૧૦ ॥

હવે પ્રકારાંતરે દર્શનીનું મત કેખાડે છે વળી કોઈક, ત્રે-રાશીક ગોશાલા મતાનુ સારી તે એમ કહે છે કે, આત્મા તે મનુષ્યને ભયેજ મુદ્ધ થાય. પાપરહિત થાય એટલે સર્વ કર્મ ક્ષય કરિ મોક્ષ જાય, વળી તેજજ આત્મા ત્યાં મોક્ષને વિષે છ-તો ક્રીડા પ્રદાયે કરી એટલે રાગ કેપનં વશે કરી અપરાધ કરે એટલે કર્મ રજે કરી અમુદ્ધ થાય. એટલે શું? કે તે મુક્તિ છતાં જીવને પોતાના સાસનની પુત્ર જાણી, અને અન્ય સાસ-નનો પરાભવ જાણી, પોતાને રાગ ઉપજાવે. તથા પોતાના સા-સનનો વ્યાધાત કેખી દ્વેષ ઉપજે એ કારણ માટે આત્મા નિ-ર્મલ છતો ઉજવલ વસ્ત્રની પરેશનૈઃ શનૈઃ મક્કીન થાય. એ પ્રકારે તે આત્મા વળી સંસારમાંહે અવતરે એવું જે ત્રેરાશિક કહે છે; તે જીવની ત્રણ રાશી સ્થાપેછે. પ્રથમ આત્મા સકર્મક, પછી વળી અકર્મક થઈને મુક્તિમાં જાય, એ બીજી રાશી. અને ત્યાં મુક્તિને વિષે વળી કર્મ ઉપાઈ સંસારમાંહે આવે એ ત્રીજી રાશી. ॥ ૧૧ ॥

અહીં મુક્તિ થકી આવી મનુષ્યના ભવમાં ઉપજીને મુની એટલે યમ નિયમ. આદરી, સંવુડે એટલે સંવર આદરી, પછી પાપ રહિત નિર્મળ થાય. એના ઉપર દૃષ્ટાંત કહે છે, જેમ

કિતવું કારણ છે એમ કહે. ॥ ૧૫ ॥

હવે એવું કહેનારને કૃષ્ણ દેખાડે છે. તે પાખંડી દર્શની સંવર રહિત, અસંયમસહિત, એવી રીતે મુઘ્ધ લોકને વિષ્ણુ તારણ દાર અનાદિ સંસાર માંહે પરિશ્રમણ કરતાં, વળી વળી નરકાદિની પીડા પામશે. કદાચિત્ત તે બાલતપને પ્રભાવે સ્વર્ગાદિક ગતિ પામે; તોપણ કેવી પામે તો કે, પણ કાળ મુખી સ્થાનક જે અમુર કુમારાદિકના સ્થાનક તેને વિષે અથવા કિલ્લીપીયાદિક અર્ધમ સ્થાનક ત્યાં ઉત્પન્ન થયાં છતાં દુઃખજ પામે. તીર્થપ્રી ॥૧૬॥ પૂર્વત કલિ પ્રથમાયનસ્ય તૃતીયાદેશક; સમાપ્તઃ

॥ અય મગમાક્યયને અનુર્થ ઉદ્દેશક પ્રારબ્ધયને. ॥

હવે ચોથા ઉદ્દેશક પ્રારબ્ધિયે છીએ ત્રીજે ઉદ્દેશ પરિતર્થોની વાત્કલ્પના કહી હવે આહી પણ તેદિજ કહે છે. તે દર્શની જે પૂર્વે કહ્યાં તે પંચભુતિક નાશનચરીરવાદી તથા આશાલક-મનાતુ સારી ત્રેસારિક એ સર્વને કોણે છત્યા ? તે કહે છે:—રાગ, દ્વેષ, પરિમદ, ઉપસર્ગ તથા રાજ્યાદિક વિવિધ પ્રબળ પ્રા-હરપ વેરીએ છત્યા, તે કારણે શિષ્યને આમચણે અદો શિષ્ય! એ વચન તું સાચ કરીને સકાહે. એ પરતીર્થિક કોઈ છવને સારણ ન થાય, એટલે સંસારમાંકે પડતાં પ્રાણાય ઉદ્ધરી ન શકે. કેમકે, જે કારણે તે બાલ અજ્ઞાની છતાં આત્માને પંડિત કરી માનના અજ્ઞાને જાન્યા સકાય. પાતે ઉન્માને પડતાં બીજને ઉન્માને પાડે છે, કેમકે તેની આવરણાદિરૂપ વિરુદ્ધ દેખાય છે; તે ગાથાના ઉત્તરાર્થવટ દેખાય છે, પૂર્વ સંયોગ એટલે પૂર્વ ધન્ય ધાન્ય અને સ્વજનાદિક સંયોગ છાંડીને “અમિ નિઃમન પ્રત્યક્ષિત છેવે; એમ કહે; પરંતુ તે વળી બંધાણ; એટલે પરિમદ આરંભને વિષે આસક્ત એવા છતાં શુદ્ધરથજ છે.

દેખે તે શુદ્ધસ્થાનાં કૃત્ય જે પચન નથા પાચનાદિક છકાપ
હિસાનો વ્યાપાર તેના જે ઉપદેશ તેને વિષે પ્રવર્તે. તે કારણે
પ્રવર્જિત છતાં શુદ્ધસ્થાનાં કરતવ્ય થકી વેગળા નથી. અર્થાત
“ જેવા શુદ્ધી તેવા દર્શની ” એ કારણે કોઈનો ઉદાર
ન કરી શકે. ॥ ૧ ॥

એવા દર્શનીઓ દખીને ચારિત્રિયાયે જે કરવું તે દખાડે
છે. તે પાખંડી લોક વિપરીત ઉપદેશ દેવાને પ્રવર્તતાં તેને સ-
મ્યક પ્રકારે જાણીને લેખ એ દર્શની બાપડા મિથ્યાત્વ વ્યાપારે
વિવેકમૂન્ય, પાતે પાતાનેજ અહિતકારી દીશે છે. તો અન્ય છ-
વને હિતકર્તા ક્યાંથી થઈ ? એવું આલોચીને ભિશ્નુ જે ચારિ-
ત્રીઓ પરમાર્થનો જાણ તે દર્શનીઓને વિષે મૂર્છાપ નહીં અ-
થ તે પ્રત્યે સંબંધ પણ ન કરે. ત્યારે શું કરે, તે અર્થ ગા-
ધાતા ઉત્તરાર્થવટ દેખાય છે. તે ઉત્કર્ષ રહિત આઠ મદનો દાગ-
નાર, અપ્રકીન એટલે અસંબંધ મહસ્ત્ર નથા પાસઘાદિકને વિષે
સંસર્ગ અણ કરતો તે લાણી. મધ્યમ બારે રાગ દેશ રહિત છતાં
મુની એટલે જે સાધુ તે પાતાને પ્રવર્તાયે, એટલે શું કહ્યું ? તો
કે, કદાચિત પરતીર્થીક અથવા પાસઘાદિક સંધાને સંબંધ મલે
તો મદ ન કરવો ને તેની પ્રશંસા નથા નિંદા અણ કરતો રાગ
દેખ રહિત વર્તે, એ પ્રકારે કરી સંયમ જે પાળે તેજ સાધુ
જાણવો. ॥ ૨ ॥

હવે જે કારણે પરતીર્થીકને વિરુદ્ધચારી કહ્યાને કારણ દેખાડે
છે—તે ધન્યધાન્યાદિક ક્રિપદ ચતુષ્પદાદિક રહિત, તેને અભાવે
શરીર ઊપકરણાદિકને વીધે મૂઠા રાખે છે તેવીજ પરીમલ
કહીએ, અને છવ ધાતને વીધે પ્રવર્તમાન. તેહને અભાવે
ઉદ્દેશાદિકના ભોગવનાર છે. મારે આદંબી કહિયે, એવા છતાં
મોક્ષ માર્ગ સાધે તે દેખાડે છે. તે હલ પરલોકને ચિતવે, એક

શરીરીને મને એમ કહ્યું, કે, એ તપસ્યાદિક તથા મુંઝ મુંઝાવે
 રિક ક્રિયા કરે તે વ્યર્થ છે. કિંતુ જે ગુરુ ભક્તીને પ્રસાદે એ
 પરમ આશર લાભે તેથી જીવને પ્રાપ્ત થાય. બીજે જે કાંઈ કાં
 કરે તે સર્વ અપ્રમાણ છે. એમ જે કહે તે સાચું પણ
 ન પામે. તે તારવાને સમર્થ નહીં હોવાને લીધે જે તારવાને
 સમર્થ એવો સાચું હોય. તે શ્યામગ્રંથ અર્થે ગાથાએ રચાઈ છે
 જે કિમિત્ત માત્ર પરિમદ રહિત હોય એક પદ્મપદ્મજી રાજી
 અને તેના ઉપર પણ મમતાને આભાવે પરિમદ ઉપર સ્વર્ગ
 માત્ર ન રહે. તથા સર્વે પ્રકારે છત્કાવના આરંભરહિત એવા
 ભિક્ષુ પાતાને અને બીજાને પણ મરજી હોય. એટલે સંસાર
 નમુદ માંદેથી પાને પણ મરજીનું પડે તરે અને બીજા પદ્મ
 નંનારમમુદમાં જુગા જીવને મરજીનું પડે તારનાર હોય એ
 બીને નામું કેનાદિક આદાર વર્તેલા મરમ પાળે. ૪૩૪

હવે શ્યામગ્રંથ આરંભને પરિમદ રાજી કેમ પ્રવર્તે તે
 કહે છે. તે મદ્ય પાતાને એવે જે ભાગ પાળી કીધાં છે
 જેને જીવે નામ જીવના ઉદગમ હોય રહિત આદાર મરેય, તે
 પદ્મ નિઃકેવલ નિર્જન નિમિત્ત જે આદાર રાતારે રીત
 તેના પાદાદિક માત્રે કે પાદન રાત તેની એવાનાં વિષે વિચરે
 અને નિઃકેવલ રમ આજ્ઞાના રાત જીવના. અર્થાત્ અનાદીમ
 રાત વિમુક્ત આદાર કે એમ કહ્યું તથા તે અજાણિત થઈ
 આદારે એટલે પાચ માંદગિના રાત રાજી. આદારને વિષે મર
 કેર નિહિત. એવો હોવા જાણી અવમાન વર્તે; એટલે અનેકમે
 કેટલે પદ્મજી આદિવાને. ૪૩૫

હવે જગી પદ્મજી નિમિત્ત વચન કહે છે.—પદ્મજી શ્રી
 નેત્રે પદ્મ પદ્મજીને મને કીધા જે સ્વર્ગને માંમરે માં
 ભરે જે હૃદયમાં મરે, નિજમતેથી કરું ખાંડ. જગી પદ્મજીને

ત્રસ એ ઈંદ્રિયાદિક પ્રાણીજીવ તે તિષ્ઠતિ એટલે રહે છે. અથવા
જીમ સ્થાવર પૃથ્વી વ્યાદિક એવા બંને સ્વભાવ જગતમાં
દિશે છે. અને અન્ય દર્શની એમ કહે કે “જે જોવો તે તેવોજ
હોય” પરંતુ અન્યથા પરાવર્ત ન થાય. જે એ વચન સાચું
હોય તો દાન, અધ્યયન, જપ, નિયમ, તપ; તથા અનુશાના-
દિક ક્રિયા સર્વે નિર્ધક થાય. એ કારણે તેનું બોલતું પ્રમાણ
જાણતું નહીં. અને જૈન કહે છે કે, જગતમાં ત્રસ અને સ્થાવર
છે. તેને પાત પાતાના કર્મના પરિણામે ફળ પરિચાય છે. એટલે
શું કશું? તો કે પાત પાતાના કર્મના ઉપાર્જ પર્ચાયને પામે તે
પર્ચાયે કરી જે કારણે તે ત્રસ જીવ તે ધાવર થાય. એટલે ત્રસ
ફીટી ધાવર થાય અને ધાવર ફીટી ત્રસ થાય. પરંતુ “જે જો-
વો તે તેવો” એ નિશ્ચય થકી નથી. ॥ ૮ ॥

હવે એ ઉપર દટાંત કહે છે. એ જીવ ઐકારિક એટલે
અતિ સ્થૂણ એવવા જગતનો પાત જીવનો. વ્યાપાર ચેષ્ટા વિ-
સાય. તે વિપરિત જુદો જુદો પામે. અને ગર્ભનું દટાંત કહે છે.
જેમ ગર્ભ માંડે રથો થકા જીવ અર્ચુદ, કલત, પેસી, કત્યાદિક
જુદી જુદી અવસ્થા પામે. તથા જન્મ પામ્યા પછી, બાલ,
કુમાર, તરુણ, અને વૃદ્ધ, એવી જુદી જુદી અવસ્થા પામે. એ
કારણે તેનું વચન માનું નથી જાણતું. તો જૈન કહે છે કે,
સર્વ જીવ એકેન્દ્રિયાદિકથી માંડીને પંચેન્દ્રિય પર્યંત જે છે, તેને
સારીરી તથા માણસી દુઃખ તે વશબ નથી. એ કારણે સથળ
જીવ હજીવ નહીં. તેમ કરવું. ॥ ૯ ॥

અર્થ એ રાજા અવધાનું છે જ્ઞાની એટલે જે જાણ પુરૂષ
તેવનો એવજ મા. એટલે ન્યાય છે. જે કોઈ ત્રસ અને સ્થાવર
જીવને કિંચિત માત્ર હજી નહીં. ઉપજાણ થકી મર્યા બોલે
નહીં, અદત્ત, મૈથુન, તથા પરિમદ એ આશ્રય ન સેવે, રાત્રી

સંયત છતો સતત એટલે નિરંતર ચારિત્રવાન તે ઉત્કર્ષ, એ ક્રોધ, માન, માયા, અને લોભ, એ ચારે કપાયને આત્મા છુટા કરે. ॥ ૧૨ ॥

હવે અધ્યન ઉપસંહારતો કહે છે. પાંચ સમિતે સમીતો તથા સર્વ કાળને વિષે સાધુ કેવો છે ? તે કહે છે. પંચસંવર પાંચ મહાવ્રતનો પાલનાર તથા પાંચ પ્રકારના સંવરે કરી સંવરચો છતો તથા જે શુદ્ધસ્થ પાસથાદિકને વિષે બંધાણો તેવા શુદ્ધસ્થને વિષે આજુ બંધાણો થકો એટલે તેને વિષે મૂર્છા ન કરે. જેમ કેમ થકી કમલ ઊચું રહે તેમ સાધુ તે આરંભ પરિમહ થકી દૂર રહે પણ તેની સાથે બંધાય નહીં, એવો છતો જ્યાં સુધી માંસ ન થાય ત્યાં સુધી સંયમ ગણે તે ઈતિબંધીનો અર્થ પૂર્વવત્. ॥ ૧૩ ॥

इति प्रथम अध्यन चौधो उद्देशक ममाप्तं એટલે પ્રથમ અધ્યન મંપૂર્ણ.

॥ अथ द्वितियाध्यनस्य प्रथमो द्वेशक भारंदा ॥

પહેલું સમય નામે અધ્યયન કહ્યું. હવે બીજું ચૈતાલી નામે અધ્યન કહે છે. તેનો એ સબંધ પહેલા અધ્યયનને વિષે પર સમયના દોષ કહ્યા. તથા સ્વમયના ગુણ કહ્યા તે સર્વ જાણીને જેમ કર્મ વિદારીએ તેમ યત્ન કરવો, એ ભાવ કહે છે. તેમ જ આદીતર દેવે ભરતે નિરંતર કર્યા. સંવેગ ઉપન્યા થકી રૂપલેખના અઠાણું પુત્ર રૂપલેખની પાસે આવ્યા. તે સ્વપુત્ર પ્રત્યે ઉપદેશ કહે છે. અથવા શ્રી મહાવીર દેવ પરબદા પ્રત્યે કહે છે. આહો ભવ્યો ? તમે સમજો, જ્ઞાન, દર્શન, તથા ચારિત્ર રૂપ ધર્મને વિષે ઉચમ કરો; કેમકે આ અવસર મળવો ફરી ફરી દુર્લભ છે, તો એવો અવસર પામીને કેમ નથી સમજતા.

સ્વમેવ એટલે પોતે કીધાં જે કર્યો તેજે કરી અવગાહે એટલે નરકાદિક સ્થાનક દુઃખના હેતુ ઉપચય કરે. તે અશુભ વિપાક થકી ન મુકાય; અજુદરસ્યો એટલે તે બાંધેલાં કર્મ ભોગવ્યા વિના છુટે નહીં. ॥ ૪ ॥

હવે સર્વ સ્થાનનું અનિત્યપણું દેખાડે છે. દેવતા તે જ્યોતિષિ સૌધર્માદિક તથા ગાંધર્વ રાક્ષસ એટલે વ્યંતર દેવો કહ્યા. તથા દશ પ્રકારના ભુવનપતિ તથા ભુમિચરદિક તે મનુષ્યાદિક જાજુવા. અને સરિસૃપ એટલે સર્પાદિક ત્રિવંચ જાજુવા; તથા રાજ્ય ચક્રવર્ત્યાદિક અને સામાન્ય મનુષ્ય, એટલે નગરમાંહે મોહોટા, આઠાજુ એટલા સર્વ પોતપોતાના સ્થાનકને પોતે દુખિયા થયા થકા છાંડે છે. એટલે સર્વ પ્રાણી માનવને અંતકાળે દુઃખ ઉપજે છે. હત્યર્થ. ॥ ૫ ॥

વળી તેહિજ બાવ કહે છે. કામ તે વિષયાદિક ભોગ અને સંસ્તવતે માતાપિતાદિક તથા સ્વસુર વર્ગાદિક તેનો પરિચય. તેજે કરી આસજા છતો કાળે કર્મવિપાકે એટલે ભોગવવાને પ્રસ્તાવે હવ કર્મનો સદ્ગત કરનાર થાય, એટલે વિષયાસજા મનુષ્યને આગમિક કાલે દુઃખજ થાય. પરંતુ તે હવને કામ, ભોગ તથા સ્વજન એ સર્વ દુઃખ થકી રાખનાર નથી. જેમ તાલિ વૃક્ષનું ફળ તે બીર થકી છુટે તે વારે અવરથે પડે, એમ હવ જે છે તે આયુષ્યનો ક્ષય થકી જે વારે વિનાશ પામે તે વારે તેને કોઈ હવાડી શકે નહીં. ॥ ૬ ॥

જે કોઈ બહુશુભ એટલે શાસ્ત્રના પારંગામી હોય તથા ધાર્મિક એટલે ધર્મના કરનાર હોય તથા આઠાજુ અને ભિક્ષુક એટલે ભિક્ષા અહનશીલ એવા હોય; તે પણ માયાપેકરી કીધાં એવાં જે કર્મ તેને વિષે મૂઝવે છતાં તીવ્ર એટલે આકરા એવા કર્મ તેજે કરી પીડાય; એટલે સારો અથવા નરંગા કોઈપણ હવ

પુરુષો ! તમે પાપ કર્મ થકી નિવર્તો. કેમકે મનુષ્યનું જીવિત-
તે પદ્ધતિપ્રમાણ છે, એટલે સંયમ સહિત જીવનું જો મહાન આયુષ્ય
હોય તો ત્રણ પદ્ધતિપ્રમાણ હોય અને સંયમ સહિત તે એક પદ્ધતિ
પ્રમાણી અંદર જાણવું એટલે આઠ વર્ષે હજી એક પૂર્વ કે
એટલુંજ મનુષ્યનું આયુષ્ય છે તે તો ગણુજ જાણજો એવું જાણી
જેટલો કાળ જીવિતે તેટલો કાળ સમ્યક્ અનુષ્ઠાને કરી સ-
ફળ કરિયે વળી જે મનુષ્ય ભોગ રનેહ પકને વિષે ખુબ
અધવા કામ ભોગને વિષે મુદ્ધિત છતાં એવા જે મનુષ્ય તે પુરુષ
અસંવરી છતાં, મોહને વિષે પાહોયે એટલે હિતાહિત
જાણે. ॥ ૧૦ ॥

હવે જો એમ છે તો શું કરવું તે કહે છે. આયુષ્ય તુલ્ય
જાણી અને વિષયને કલેશનું કારણ જાણી, શુદ્ધપારાધ્યંક હરીને
ચારિત્રને વિષે યત્ન કરતો વિચરે; તે કહેવો છતો વિચરે? તો
કે, સમિતી અને યુત્તિસહિત થકો વિચરે; કેમકે સુક્ષ્મજન જે
પંથ એટલે માર્ગને વિષે છે. તે પંથ કર્યાસમિતિ વિના કુસ્તર
છે એટલે જતાં દોહિલો છે. એ રીતે બીજી સમિતિઓ પણ
કુળાવવી તો એમ સદા સાવધાનપણે હાંડિ જેમ મી વીતરામ
હેવે સૂત્ર મધ્યે શીખામણ કહી છે, તેમ સુત્રને અનુસારે ચાલે,
એમ મી વીર તીર્થકરે સાચું કહ્યું છે. ॥ ૧૧ ॥

તે મી વીર કેવા છે, તે કહે છે. જે હિંસાદિક પાપથકી
વિરત એટલે નિવર્ત્યા તે વીર કર્મના ઉદ્દનારા તથા સમ્યક્ આ-
ચારને વિષે સાવધાન થયા, એવા છતાં ક્રોધ અને કાતરી એટલે
માયા તથા આદિ રાજ્ઞ થકી માન અને લોભ પણ જાણી લેવાં;
તેના પીસનાર એટલે મર્દન કરનાર તે વીર સર્વસ્થાપી પ્રાણ
હણે નહીં, પાપ જે સાવધ અનુષ્ઠાન તે થકી વિરત તથા ક્રોધા-
દિકના ઉપશામ કરી શીતળ થયા છે એવા મી વીર જાણવા. ॥૧૨॥

સર્વ ક્રિયા પરસ્પર વંદન પ્રતિવંદનાદિક કરે. તે ચક્રવાત ચારિત્ર
આદરે. તે પછી પૂર્વ દિક્ષિત પાતાના કર્મકરનાર, કર્મકરને
પરંતુ ગર્વ ન કરે; લગ્ન પામે નહીં. એ રીતે સદાય સ-
મભાવને આદરે સંયમને વિષે સાવધાન થાય. ॥ ૩ ॥

હવે ક્યાં રહેો થકો લગ્ન તથા મદ ન કરે ? તે રખાડે છે.
સામાયકાદિક અનેરા સંયમને વિષે એટલે સામાયક ઉદાપર્યા-
પનીયાદિક સંયમને વિષે પ્રવર્તે થકો સમ્યક્ પ્રકારે શુદ્ધ સમજ
જે તપસ્વી તે લગ્ન તથા મદને પરિત્યાગે સમચિત થકો પ્રજ-
બ્યા પાળે. તે કેટલો કાળ મુધી પાળે ? તે કહે છે. જ્યાં લગે
તેની કાયા રહે ત્યાં લગે પાળે એટલે જવજવ લગે મરણ સીમ
સમાધિવંત અથવા આત્મજ્ઞાન સહિત અથવા રૂઢા અધ્યવસાયે
કરી મુક્ત તે મુક્તિ ગમન મોક્ષ અથવા રાગદ્વેષ રહિત એવો
થકો જે કાળ કરે તે પંડિત કહેવાય. ॥ ૪ ॥

હવે શાનું અવલંબન કરીને સંયમ પાલે તે કહે છે. જે કા-
રણે દુર વર્તે મારે તે દુર રાખે આશ કહિયે; તેને આલોચીને
એટલે સમ્યક્ધર્મવિના આશ ન થાય એવું વિચારીને, તે ચારિ-
ત્રીઓ અનીત ધર્મ એટલે પાછલે કાલે જવનું અનેક પ્રકારે ઊં-
ચ નીચ ગતિને વિષે જે જમણ કર્યું તે રૂપ ધર્મ તથા અનાગત
એટલે આગમિક કાળે જવની ગતિરૂપ ધર્મનું સ્વરૂપ જાણીને
લગ્ન તથા મદ કરે નહીં. તથા કંઈ પણ વચન અથવા દંડકશા-
દિક તેણે દુરસ્થો થકો બ્રહ્મચર્યના પાળનાર ચારિત્રીઓ તે કિં-
બાલુના સર્વથાપિ માર્યો થકો પછી ખંડકમૂનિના શિષ્યની પહે
સિદ્ધાંતના મોર્ગજ ચાલે, એટલે તેના ઉપર કપાય ન કરે અથ-
વા પાકાંતરે સમતાયે કરિ સહિત થકો વિચરે. ॥ ૫ ॥

વળી ઉપદેશાંતર કહે છે. તે પ્રશ્નને કરી પૂર્ણ તત્વનો જાણ
સર્વ કાળ કપાયાદિકને પણ અથવા પ્રશ્ન પૂછ્યા થકાં પ્રાપ્ત

દેવાને સમર્થ હોય તો સમભાવે અહિસાદિ લક્ષણ જે ધર્મ તે લોક પ્રત્યે કરે છે એવો ચારિત્રિયો સૂક્ષ્મસંયમને વિષે સર્વ કાળ અચિરાધક તથા તે ચારિત્રિયાને કોઇએ હુણ્યો થકો પણ કોષ ન કરે અને કોઇએ પૂજ્યો થકો માન ન કરે એવો સાધુ જાણ્યો. ॥ ૬ ॥

ધજા લોકને નમાડે એટલે જેને સર્વ લોક પાતપાતાનો કરીને પ્રસંશે તે માટે જે બહુ જન નમન તેને ધર્મ કહિયે તે ધર્મને વિષે (સંવૃત) એટલે સમાધિવત એવો છતો (નર) એટલે મનુષ્ય તે સર્વ અર્થ એટલે બાદ અને અસ્વતર ધન ધાન્ય પુત્ર ક્ષત્રિયાદિકે કરી. (અનિશ્ચિત) એટલે અપ્રતિબંધ છતો ધર્મ પ્રકાશે. દ્રવની પેર જેમ દ્રવજે છે, તે સર્વકાળ સ્વચ્છ નિર્મળ પ્રાણીવેદ બેયો થકો રહે છે. અનેક જગચર જવના ડાળવા થકી પણ દોહડું ન થાય. તેમ ચારિત્રિયા રાગ દ્વેષ રહિત છતો ધર્મ પ્રગટ કરે. તે ધર્મ શ્રી તીર્થંકર સંત્રપી એટલે શ્રી વર્ણમાનસ્વામિ નિર્દેશ જાણ્યો. ॥ ૭ ॥

હવે જેવો ધર્મ પ્રકાશે તેવો કરે છે. અથવા ઉપદેશાંતરે કરે છે. ધજા પ્રાણી એટલે અનંતાજીવ તે પૃથક્ પૃથક્ જુદા જુદા મુદ્દમ બાદર પર્યાપ્ત, અપર્યાપ્ત, નરક ત્રિવેદ મનુષ્યાદિક બંદે કરી સંસારમાંડે આશ્રિત છે. તેને પ્રત્યેકે પ્રત્યેકે સમતા એટલે સરખાપણું દેખવા. કેમકે મર્વ જીવ મુખના અભિજાતી છે, પણ દુઃખના દેવી છે; તે માટે પાતાના મરખા જાણી ધર્મ પ્રકાશે તથા જે જોનપદ એટલે મંયમને વિષે (ઉપસ્થિત) એટલે માવધાન એવો સાધુ છે, તે જીવપાતને વિષે ત્રિવિધ ત્રિવિધ પ્રકારે જેલું વિરત્તિ કીધી છે; તે પંડિત જાણ્યો. ॥ ૮ ॥

વળી તેદિજ કરે છે. ધર્મ ગાંધે મુન આદિચરૂપ તેનો પાર્દ-મામી એટલે સંવર્ગી અને ગીતાર્થ એવો મુનીચરૂ તથા આદ્ય જે

તથા એકલો છતો કાઉસ્સગ કરે તથા આસનને વિષે પણ રા-
ગદ્વેષરહિત થકો બેસે એ રીતે રાયન જે પાટપ્રમુખ ત્યાં પણ
એકાકી રહે તે કેવો થકી રહે ? તો કે (સમાહિત) એટલે જે જે
ક્રિયામાં પ્રવર્તે ત્યાં ત્યાં રાગદ્વેષ ટાળતો થકો પ્રવર્તમાન હોય
એવો આહારનો લેનાર તથા તપને વિષે બળવીર્યનો ફેરવનાર
તથા વચન ગુપ્તી એટલે વિમારીને બોલનાર તથા મન તેને વિષે
સંતુળ એટલે મનને સ્થિરતાનો કરનાર એવો સાધુ હોય. ॥૧૨॥

વળી સાધુને ઉપદેશ કહે છે. કોઈ એક રાયનાદિક કારણે
શૂન્ય થરે રહ્યો થકો એવો જે સાધુ, તે ધરના દ્વાર તેને ઠોકે
પણ નહીં, તેમ ઉઘાડે પણ નહીં. વળી ત્યાં રહ્યો છતો અથવા
અન્યત્ર સ્થાનકે રહ્યો છતો કોઈ એકે ધર્મ પૂછ્યો થકો સાર્વધ
વચન બોલે નહીં. તથા ત્યાં રહેલા જે તુલકચરાદિક તે પ્રમા-
ણે નહીં, વળી તેને સંધરે એટલે પાધરે પણ નહીં. એ આચાર
ગિનકલ્પાદિક અભિમલુધારી પ્રમુખ સાધુનો કહેા છે. ॥૧૩॥

વળી ચારિત્રિઓ જ્યાં મુર્ય અસ્ત થાય ત્યાંજ રહે અને
પરિસદ્ ઉપસર્ગે કરી આકુલ વ્યાકુલ ન થાય; ફોણ પામે ન-
હિ, અફોણ થકો રહે. તથા યથાવસ્થિત સંસારના સ્વરૂપનો જાણ
એવો મુનીધરને સમ એટલે અનુકૂલ શમ્યાદિક તથા વિપમ એટલે
પ્રતિકૂલ શમ્યાદિક તેને અહિયાશે તથા તેમજ તે સ્થાનકને વિષે
ડાંસ મસાદિક અથવા બિદામજા એવા ધૂક સિદ્ધાદિક છવ અ-
થવા ત્યાં મુના ધરને વિષે સરીસૂપ એટલે સર્પ, હોય તો તે
છવોના કરેલા ઉપસર્ગને સહન કરે. ॥ ૧૪ ॥

તથા ત્રિવંચ સંબંધી, મનુરય સંબંધી અને રૂપતા સંબંધી
એ ત્રણ પ્રકારના ઉપસર્ગને સાધુ સહન કરે. પણ તેના કરેલા
ઉપસર્ગથી વિકાર પામે નહીં; કિંબદુના તેને તે બય થકી ગ્રાસ
નહી, એ રીતે જે મુનાધરને વિષે રહે તે મહામુની છન કલિ-

નિશ્ચે આત્મહિત જે છે, તે દુઃખે કરી લબ્યમાન થાય છે. ॥૩૦॥
હવે એ જીવ ક્યાંયે જે નથી પામ્યો તે દેખાડે છે, જે શ્રી
વીતરાગે સંયમાનુષ્ઠાન કર્યું, તે પૂર્વે એ જીવે નિશ્ચે થકી સાં-
ભળ્યું પણ નથી અથવા તે ધર્મ કદાપિ રૂઢી રીતે પાળ્યું
પણ નથી મહાપિયે જ્ઞાત પુત્રે સામાયિકાદિક ધણાં દુર્લભ છે,
એ રીતે કહ્યાં તે જ્ઞાતપુત્ર જે શ્રી મહાવીર જગતમાં સર્વદર્શી
તેણે કર્યું. ॥ ૩૧ ॥

એવું જાણી જે કરવું તે કહે છે; એમ પૂર્વોક્ત પ્રકારે આ-
ત્મહિત દુર્લભ જાણીને તથા ધર્મનેા એ મહાંત આંતરેા એટલે
ધર્મનું વિશેષ જાણીને જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્ર સહિત ધણા.
એવા હજવા કર્મ લોક તે ગુરુને હંટે પ્રવર્તતા એટલે ગુરુપ
દ્રષ્ટિ યથોક્ત સંયમને પાળતા પાપ થકી વિરત તે મહોટો જેનો
પ્રવાહ છે એવા સંસાર સમુદ્ર થકી તર્યા. એ રીતે શ્રી તીર્થંકર
ગજધરે કર્યું તિભેમિ એટલે પૂર્વવત્ ॥ ૩૨ ॥

इति श्री वैताल्ले याभ्यनस्य द्वितियो देशकः समाप्तः.

હવે ત્રીજો ઉદ્દેશો પ્રારંભિયે છીયે.

બીજા ઉદ્દેશમાં ચારિત્ર પાલવું કર્યું તે ચારિત્ર પાળતાં
કદાચિત પરિસદ્ આપેતો સહન કરવા એવો ભાવ કહે છે.
સંવર્ધા છે મિથ્યાત્વાદિક કર્મ જેણે એવા સાધુને જે દુષ્ઠ ભોગ-
વતાં રાહિલાં અથવા તેનાં કારણ જે અષ્ટ પ્રકારના કર્મ અ-
જ્ઞાનપણે બાંધ્યાં છે, નિકાચિત કર્યા છે તે સત્તર પ્રકારના સં-
યમે કરી ફાળે ફાળે ખૂટે છે; જેમ તળાવનું પાણી મુર્યના કિરણે
કરી સર્વદા ફાળે ફાળે ખૂટે છે, તેમ ચારિત્રિયાનાં કર્મ તે તપ
અને સંયમે કરી ખૂટે છે તથા સંવૃતિ આત્મા તે પંડિત મરણ

ભૂત સુધી એ કંઈ આપે તો પણ અદ્ય સામર્થ્યપણને ક્ષીયે ચાલી ન શકે. નિર્બળપણથી તેહીજ કાંઈમાં વિષમ ભાગે ખૂતો રહે. ॥ ૫ ॥

હવે એ દ્રષ્ટાંત પુરૂષ સાથે મેળવે છે. એ પૂર્વોક્ત ન્યાયે શબ્દાદિક વિષય તેની ગવેયણા એટલે પ્રાર્થના તેને વિષે નિપુણ આસક્ત છતો તે પુરૂષ સિદ્ધાય પરંતુ કામભોગને છાંડી ન શકે; કામભોગરૂપ કર્મને વિષે ખુદો એવો છતો આજ અથવા કાલે એ કામભોગનો સંબંધ છાંડીશ. એમ ચિંતવે; પણ નિર્બળ બળદની પરેં છાંડી ન શકે એમ જાણી સંવેગ આણીને કામિ પુરૂષે કામભોગ વાંછવા નહી વળી તે કામભોગને લાધા થ-કા પણ અણલાધા એટલે અણપામ્યા સરખા કરે. કોઈએક નિમિત્તે બુઝ્યો છતો જંબુસ્વામિ તથા વેરસ્વામિને પેરે નિ-સ્પૃહી થાય. ॥ ૬ ॥

હવે શા વાસ્તે કામભોગનો ત્યાગ કરવો તે કહે છે. પછી મરણ કાળે ભવાંતરને વિષે એ કામભોગની સેવાયે કરી અ-સાધુપણા થકી દુર્ગતિ ગમન રૂપ થાય. એવું જાણી પાતાનો આત્મા વિપયના સંગ થકી દૂર કરે તથા પાતાના આત્માને શીખવે કે, રે જીવ અસાધુ કર્મને પ્રમાણે તું દુર્ગતિયે ગયો થકો દુઃખી થકશ તથા અત્યંત અ સાધુ કર્મને પ્રમાણે શોચ કરીશ હે જીવ ? તુજને પરમાર્થિએ પીડયો થકો ગાઢ આકર શબ્દ કરીશ, તથા ઘણા વિલાપ કરીશ. હે માય ? હું મરું છું આ વખત મને રાખનાર કોઈ નથી હાયાદિક અનેક આકર કરીશ એવું કહીને આત્માને શીખામણ આપે. ॥ ૭ ॥

વળી આ સંસારમાંહે ધન્યધાન્યાદિક પદાર્થ તો દૂર રહ્યા, પણ એકંદ્રું જીવિતપણુજ દેખો તે એવું તો અશાક્યું છે કે, ક્ષણે ક્ષણે વિનાશ શીલ છે. કોઈક તો તરૂંપણેજ વિનાશ

નનદાર છે માટે તેને બોલાવિય છે એ કે અહો ! તું શ્રી વીત-
રાગ પરમાત્માનો ભાણું જે સિદ્ધાંત તેના ઉપર સરખા કરીને
તેને શુદ્ધ કર અને આ લોકના મુખ દાળીને પરલોક ઉપર
કોણ બરોડી રાખે, પરલોક તો નથી ઈત્યાદિક જે તું બોલે છે
તે તારાં બોલવું અયોગ્ય છે; કેમકે વર્તમાનકાળ દાળીને અતીત
અનાગત નહીં માનીશ તો પિતામાતાદિક પુત્ર પૌત્રાદિક
એ પણ નથી, એમ પણ કહેવું પડશે પરંતુ એવી રીતના
તાદરા બોલાવા થકી એમ જાણીએ છે કે સૂક્ષ્મ પદ્ધતિ
છે, એટલે સર્વકા જ્ઞાનદ્રષ્ટી રહિત છે; માટેની કર્મે કરી અથવા
જ્ઞાનાવરણાદિક કર્મે કરી તારાં દર્શન રૂપાલ છે તે માટે તું
જેન માર્ગ સર્પદતો નથી, માટે એ તારો મન મૂકીને મુત્રના
સત્ય માર્ગની સર્પદના કર. ॥ ૧૧ ॥

વળી ઉપદેશ કહે છે એવા વચનનો બોલનાર દુઃખી છ-
તો વારંવાર માલ પામે એટલે વળી તેદનેજ મમાયરે જે થકી
સંસારમાંદે અનંતો કાળ પરિભ્રમણ કરે. એવું જાણી માલ મુ-
કીને જે સંવચને વિષે પ્રવર્તે તે ઉત્તમ પુરુષ જાણવો, તે આત્મ
રક્ષાપા સ્વતંત્રી લોક પૂજા તથા વસ્ત્રાદિક લાભના ઉત્કર્ષને ન
વાંચે, એટલે એ સર્વનો ત્યાગ કરે તે એમ કરતો જ્ઞાનાદિક સ-
દિગ થકો સંજતે સર્વે પ્રાણી માત્રને પાતાના આત્મા તુલ્ય ક-
રી રહે. એ રીતે કથાપાળે. ॥ ૧૨ ॥

વળી ઉપદેશાંતર કહે છે. મહાવાસને વિષે વચનો એવો
મનુષ્ય તે પણ અનુક્રમે ધર્મ માંભળી, આવકના વર્ત્તાદિકને અ-
નોકાર કરી, એવાને વિષે સમગ્ર પ્રકારે યત્ન કરતો, તે સર્વજ
સમતા પરિભ્રમિ વર્તનો એ રીતે શુદ્ધ ધર્મને પાળતો થકો
પણ કેવલક્રમાં જા. તો પછી યતિ ધર્મ પાળનારને તો
કહેવાજી શું ? ॥ ૧૩ ॥

કોની પરે? જેમ શિશુપાળ રાજા પોતાની આત્માને શૂરવીર માનતો હતો પરંતુ સંઘામને વિષે દૃઢધર્મી તથા મહારથી એવા નારાયણને હુંજતો દેખી, ક્ષોભ પામી, મદછાંડીને નિર્મદ થયો. ॥ ૧ ॥

સાંપ્રત સામાન્યપદે દ્રષ્ટાંત કહે છે, કોઈ એક પોતાને વિષે શૂરવીર પહું માનતા, સંઘામને મસ્તકે અગ્રેસર પહું આવ્યા; એવા તે સંઘામને વિષે ઉપસ્થિત એટલે પ્રાપ્ત થયે થકે ત્યાં પરદલને મુલદે સર્વજનને વ્યાકુળ થીત કર્યા છે; તે સંઘામ એવો વર્તે છેકે, જા માતા પુત્રને ન જાણે; એટલે માતાને કેટ રહ્યો જાળક પડતો જાણે નહીં, એવા સંઘામને વિષે જે આગળે છપજ હાર પુરવો તેણે શસ્ત્રાદિકે કરી છેલો થકો, હત મહત કીધો છતો, કાયરપણે ભંગ પામે. ॥ ૨ ॥

હવે એ દ્રષ્ટાંત સાધુ સાથે મેળવે છે. એમ પૂર્વોક્ત મુલ-ટની પરે શીશુપાલવત્ નવ દીક્ષિત શિષ્ય પજ પરિસહને અજ કરસ્યો થકો એમ કહેકે. દીક્ષા પાળવામાં શું દુર્લ્લભ છે? એટલે દીક્ષાનો માર્ગ મુલભજ છે. એવો તે ભિક્ષાયવાને વિષે અકોપિદ, એટલે અજળ, અનેરા આચારને વોશે અનિપુજ થકો નવ દીક્ષિત છે. તે વચન માત્રે કરી પોતાના વિષે શૂર પણનો માનનાર તે જ્યાં લગે સંયમને સંવે નહીં ત્યાં લગે એકું કહે કે, “ એ સંયમમાં શું દુષ્કર પહું છે ? ” પરંતુ જે વારે સંયમ આદરે, તે વારે પરિસહનો ઉદય આવે થકે સિદ્ધાય. ॥ ૩ ॥

હવે સંયમનું દુષ્કરપણું દેખાડે છે. ત્યાં અંકાદ'કાળે (હિમંત ૩૮) પોપ અને માધ માસમાં સર્વાંગે પાડાંતરે વાયરા સદિત થીત કરશે તે વારે મંદ જુદિ બારી કર્મિ જીવ કાયર થકો, ચારિત્રને વિષે મિદાય એટલે દીનપણું પામે. કોની પરે? તો કે, જેમ રાજ્ય હીજ ક્ષત્રી સિદ્ધાય તેની પરે તે સાધુ પજ જાણી

તે ભિક્ષાએ ભમતો છુજ્યો એવો જે સાધુ તેને દેખી તે ધાનાં
 રિક્ક ડંખ મારે વધુરે ત્યાં ધાનાં દોકે ખાધો હતો અજ્ઞાની સિ-
 દ્ધાવ એટલે દીન થાય. કોની પરે, તો કે જેમ, અંત્રને સ્પર્શે
 કરી પ્રાણી એટલે છવ પાતાનું શરીર સંકોચે તેમ મન ચારિ-
 ત્રિયા પણ પાતાનું ગાત્ર સંકોચે. ॥ ૮ ॥

વળી મામિન સોકને વચન પરિસહ કહે છે. અપિ સંભવના-
 યે કોઈ એક ધર્મના અજળ સાધુના દેખી સાધુની સાથે શત્રુ ભાવે
 પાંદોંતા થકા એવું કોર વચન સાધુ પ્રતે જાણે, એટલે બોલે.
 શું બોલે ? તો કે એ બાપડા, પાછલા ભવના કરેલાં કર્મનાં
 ફળ ભોગવે છે. જે એ થતિ તે એમ આ છવિગથે છવે છે.
 એટલે પર પરની ભિક્ષા માગે છે, તથા અંત પ્રાંત આહારના
 જનારા છે. એવું પૂર્વે ભવે કાંઈ રીધું નથી, કાંઈ સાધુ નથી,
 નેથી મસ્તક મુંઝ થકા બીજાસ રૂપે સર્વ ભોગ થકી વચ્ચાં
 એવા એ બાપડા દુઝી થકા. છવે છે. ॥ ૯ ॥

તથા વળી આદ્ય પારમહ કહે છે. અપિ સંભવનાયે,
 એક કોઈ અનાયે એવાં વચન બોલે કે, એ નાગા સર્વકાળ
 પરાંપડના આસીઆગા અધમ દુર્મજ્જાના સ્થાનક મુકોતકેશ,
 ખાણે કરી એમના શરીર વિજ્ઞા છે અંગરેના, એવા પામર
 તથા મિત્ર પ્રત્વે થકી ખગડા છે સર્વકાળ (અસમાધિયા) એટલે
 અઘોભનિક દેખનારાને અસમાધિના ઉપાસવનાર છે. ॥ ૧૦ ॥

દવ જે સાધુને એવાં દુર્વચન બોલે. તેને વિષાક દેખા
 છે. એ પૂર્વકી રીતે કોઈ એક પુણ્ય સંદિગ છવ, (વિગ્રતિપત્ર)
 એટલે સાધુ માર્ગના દેખી પાને અજળ છતાં નું રાજ થકી
 અન્ન વિવેકી પૂરવનાં વચન અજ માનનાં એવા છવ અંધાર
 ન થકી રૂરી આકરી અંધાર અતિર્મ ભવ. તે અજ્ઞાની કેવા
 છે ? તો કે, નિષ્કાલ્ય રથને કરી કાંડ્યા આવર્ષા કુમાર્મને

ત્યાં અનાવૈ પુરુષે સાધુને હૃદ કરી તથા મુદ્રિયે કરી અ-
થવા દુષ્ટે કરી હૃદયો છતો એવા દુઃખોને તે બાળ અજ્ઞાની
અજ્ઞ સારેના થકો જ્ઞાતી, યાત્રિને સંભારે કે, માહારો સંધિ
ચાત્રી જે કોય અલિયાં હોય તેા એ મને એવી કલ્પના ન ક-
વન; એવી ચિતવના કરે જેમ સ્ત્રી રીસાણી થકી, પાતાના ધ-
રમાંથી નીકળી: રસ્તામાં તેને ચાર લોકોએ મદબૂ કરી છતી
પાતાના ગંધારિઆનું સ્મરણ કરે, પશ્ચાત્તાપ કરે, તેની પરે
જાતી લેવું. ॥ ૧૬ ॥

હવે ઉપસાદાર કરતો કહેછે, એ જે પૂર્વે દસમશકારિકના
પરિસદ્ધ કર્યા તે સી મુદ્રાએ સ્વામી જગજ્ઞ પ્રમુખ ગિર્યોને બો-
લાવી કહેછે કે, બોગિર્યો! જે પાંચશદ્ધ કહ્યા તે સંપૂર્ણ પ્રાપ્તે
કર્યો કર્યો જે કોય અલિયામતા દુર્લભ છે એવા પરિસદ્ધને
અજ્ઞ ભેદેના એવા જે કિસીએ અસમર્થ પરવશે અદલે કર્યો
વશે પડ્યા થકો વળી તુલવાશે નથા. કોનીપરે ? તો કે, જેમ
દુષ્ટિ મંચામને માટે, મન્યકે શાન્તલે રાંધ્યા થકો ત્યાંથી
નાશી પાડેા દુર નેમ કાયર બાધુ આરિય થકી પાડેા દુરે નિ-
બંધનો અર્થ પૂરેવનુ અજ્ઞા. ॥ ૧૭ ॥

इति कृतिपाठ्यगनस्य प्रथमादिकं समाप्तम् ॥

अथ द्वितीयो देवकस्य वारसः परंता उदेनायां प्रतिद्वय
रूपगर्भा कारण कदा इव बीजा उदेनायां अनुद्वय उपग-
र्भा कारण कहे छे.

अथ हरे अ मृदम, अदल चितने विचार उपसवना
એવા અંતરન રનિદ્ધ ઉપસવના કાળ પનુ આદર અદલે

પ્રત્યે દેખાય નહીં તેવા શરીરને વિકાર કરનાર ઉપસર્ગ ન જા-
ણતા એવા માતાપિતાદિકનો સંબંધ, તે સંબંધી લે ચારિત્રિયાને
ફર્જનીય ઉપસર્ગ છે તેજ ઉપસર્ગ કહે છે એ ઉપસર્ગ આવે
યકે કોઈ એક કાયર ચારિત્રિઓ સિદ્ધાય તે પાતાના આત્માયે
સંયમનો નિર્વાહ કરી શકે નહીં. ॥ ૧ ॥

કોઈ એક જ્ઞાનિલા સાધુને દેખીને સાધુને ધીંલીને રૂદન
કરે એટલે વિલાપ કરે અને એમ કહેકે અમ્હે તારૂં બાળપણ
યહી પાણજી પાપજી કહ્યું, તે અમ્હે તારા તાત એટલે પિતા
દેવે. મારે એવું જાણ્યું એ અમારી જુઠાવસ્થામાં; તું પણ અ-
મારૂં પાપજી કરીશ, ને મારે હું પુત્ર ! તું અમારૂં પાપજી કર-
તથા તે સાધુના પુત્રાદિક દેવાય તે એમ કહે છે, અહો ! તાત
અહો પીતા તમે અમને શા કારણે છોડે છે ? ॥ ૨ ॥

વળી કહે છે અહો તાત ! તાહરો લે પિતા છે તે (ધિરો)
એટલે કોઈકે છે અર્થાત જુદા છે; તથા બંહેન તે ન્દાની છે. એ
પ્રત્યક્ષ દેખાય છે. તથા હું તાત તાહરા સગાભાઈ ને એક મા-
તાના જણ્યા એવા સદોદર એક ઉદરના ઉપમયા. સ્નેહના
પાત્ર, તેને કેમ છોડીશ ? તે કારણ મારે તું અમને કાં
છોડે છે. ॥ ૩ ॥

તથા માતા અને પિતા તેને પાપજી કર એ રીતે પરજોઈની
સિદ્ધી યહી તથા હું તાત આ લોકને વિષે પણ નિદાય યહી
એવો આચાર છે કે એ સંસાર માંહે પાતાના માતાપિતાનું
પાણજી પાપજી કરે. તેજ એટ અનુષ્ઠ કરેવાય છે. (વત્રાગુરુવોચત્ર
પૂર્વનિર્દિન વચનાત) ॥ ૪ ॥

એ રીતે પ્રધાન તથા હિનમોનર અધુર જેનો આસાપ છે
એટલે નરમ વચનના બોલનામાં એવા કે અહો તાત ! તમારો
પુત્ર ન્દાના છે. તથા તમારી ભાર્યા તે નયિન પંચુડી છે ને

લપુવય વાળી છે, માટે રખે તે અન્યજન પાસે જશે તો આપણા કુળને તે કલંક લગાડશે. ॥ ૫ ॥

માટે અહો તાત ! તમે આવી ધરમાં રહો અને ત્યાં રદ્યા થકા કાંઈ પણ કાર્ય કરશોમાં નવા કાર્ય ઉપને થકે અમહે તમેને સદાઈ થઈશું, તે માટે એકવાર શુદ્ધકાર્યથી તમે ભાગોછો પરંતુ બીજી વખત હે તાત અથવા હે પુત્ર તમે જુઓ કે અમે સખાઈ છતાં જોઈએ જે તમારો શું ખિગાડ થાય છે, તે માટે ચાલો પોતાને ઘેર જઈએ, એટલું અમારૂં વચન માન્ય કરો. ॥ ૬ ॥

તે માટે અહો તાત એકવાર ઘેર જઈને વળી ફરી આવીને યતિ થાજો એટલું કીધા થકી અશ્રમભૂપણું ન થાય; જો તમે શુદ્ધ વ્યાપારની મજા રહિત પોતાનું મન માન્યું અનુષ્ઠાન કરશો તો તમને કોણ વારવાને સમર્થ છે; અથવા વૃદ્ધા વ્યસ્થાર્યે વિવ-યાલિલાય નિવર્તે થકે સંયમાનુષ્ઠાનને વીણે પરાક્રમ કરજો, કેમકે તે વખત ધર્મ કરવાને યોગ્ય છે; તે વારે તમેને કોઈ પણ વારવા સમર્થ થશે નહીં. ॥ ૭ ॥

વળી અહો તાત જે કાંઈ તમારા ઉપર (૩૭) એટલે લેણું હતું તે પણ અમે સર્વે દેણું સમું કીધું એટલે, માગનારાઓનું સર્વે લેણું ચુકાવી દીધું છે, તથા જે વ્યવહારને કાંઈ અથવા અન્ય કોઈ ભોગો પસોગને અર્થે સુવર્ણ રૂપાદિક ખપમાં લાગશે તે પણ સર્વે અમે તમેને આપીશું. ॥ ૮ ॥

એ રીતે વચને કરી, તે સર્વે પુત્રાદિક રૂઢી રીતે શીખવે કર્ણાકારે એવા વચને પોતે તે પુત્રાદિક દીન પણાને ભાવે પોં-લેઈઆ છતાં, એમ પૂર્વોક્ત રીતે કહે, તેથી તે જ્ઞાતિ ગાત્રી જે પુત્રાદિક તેન સંગે કરી, બાંધેા છતો તે વારે તે અદ્ય સત્-કાવર સાધુ, તેમના વચને જાહીત થયો છતો આગાર લખી થાવે, એટલે ધરવાસ માંડીને સંયમને છાંડે. ॥ ૯ ॥

પછી જેમ વનને વિષે હુપ્પા થયું એવું જે જુદા તે વેલ-
લીએ તેણે કરી બંધાય; એટલે વેલલીએ કરી પાંદાય, તેમ જાનિ
સ્વજનાદિક જે છે તે માણને અશખાનિએ કરી બાંધી લીધે
સંયમ થઈ જાય છે હતાથે. ॥ ૧૦ ॥

પછી તે જ્ઞાનિ ધાત્રીની ગંગાને કરી વિવિધ પ્રકારે બંધાવ્યા
થઈ પરવશ થયો, એટલે તેમના અનુકૂલ વનને કરી મનને
વિષે કૃતિ હુપ્પા તેણે કરી બંધાવ્યા જેમ નવા મદમુ દેડેલા
દક્ષિણે એ, હંદુખંડાદિકનો આદાર દેડાવિધે તે નવા બંધને
કરી બંધાય અથવા મધુર વચને કરી હુપ્પાદિધે તે વારે તે બંધ-
નનો અનીકાર કરે તેમ અહીં પણ એ કણને તે જ્ઞાનિ ધાત્રી જે
પુત્રાદિક છે તે નવ પ્રમૂત ગાયત્રીપદે, જેમ તે ગાય પાતાના
બાળક થઈ દૂર ન જાય, તેમ તે પુત્રાદિક તે સાધુને વ્યાખ્યાનમાં
પાડવાને અર્થે પછવાડે લાગ્યાજ દરના રહે. ॥ ૧૧ ॥

દવે સંગનો દાવ કહે છે, એ પુરોજા માતા પિતા પુત્રાદિ-
કનો જે સંગમ છે. તે મનુષ્યને પાતાળ, મમુદ્રની પદે તરતાં દુ-
સ્તર જાણવો જે સંગમને વિષે મનુષ્ય (હસીય) અસમર્થ
છતાં હસેશ પામે છે. તે કેવાછતાં હસેશપામે છે, તે કે
જ્ઞાનિ સ્વજનને મન મરુ મૃદિર્દન છતાં સંસારમાંલે હસેશ
પામે છે. ॥ ૧૨ ॥

તે માટે જે સાધુ હોય તે જ્ઞાની સ્વજનાદિકના સમાન-
મને જ પરિજ્ઞાએ કરી સંસારનું કારણ જાણીને પ્રાપ્તિબ્યાન પ-
રિજ્ઞાએ પરિદર કેમકે, એ સમસ્ત સમાગમે જે છે તે મહા-
અય મહોદા કંઠોના સ્થાનકો જાણવા. તે કારણ માટે અનુકૂલ
હુપ્પાર્જ આંધ થકે પણ, અસંયમે અપિતવ્ય વાંછે નહીં, એટલે
જુદસ્થાવામની વાંછા સાધુ કરે નહીં; મું કરીને તેા કે, અનુત્તર
એટલે પ્રધાન એવા શ્રીજિનધર્મે તેને સાંભળીને અસંયમ વાંછે

નહીં. ॥ ૧૩ ॥

અથ એટલે હવે અથવા પાડાંતરે અહો કતિ વિરમ્યે એ પ્રત્યક્ષ સમસ્ત જન પ્રસિદ્ધ છે એવા આવર્ત એટલે જેમ નહીં-ને વિષે પાણીના આવર્ત હોય, તેમ અહીં ઉત્કૃષ્ટ મોહિનીવના ઉદય થકી ઉત્પન્ન થયાં જે વિષયાભિલાષરૂપ આવર્ત, તે જીવને સંસારમાંથી જીવવાના સ્થાનક બાબવા. એ કારણપગાત્રી મી વર્ધમાન સ્વામી તેણે પ્રવેદિતા એટલે કહ્યા છે, જે થકી પંડિત નવના બાબ તે દૂર થાય છે; અને અબુદ્ધ એટલે અજ્ઞાની લોક તે જે આ વર્તને વિષે સદાય ભ્રમમાં પડીને જુડે છે. ॥ ૧૪ ॥

હવે તે આવર્ત કહે છે. રાજના રાજ જે ચક્રવર્તિ પ્રમુખ તથા રાજના (અમાત્ય) મંત્રીચર પ્રમુખ તથા ગ્રામીણ તે પુરોહિત પ્રમુખ અથવા ક્ષત્રિને કહવાકુ કુલ પ્રમુખ વશને વિષે ઉત્પન્ન થયેલા એવા પુરૂષા તે સાધુને આચારે પ્રવર્તતા એવા માધુએને બોલે કરી અક્ષરને જેમ ચિત્ત સાધુને નિમંત્રણ કર્યું તેની ધરે નિમંત્રણ કરે. ॥ ૧૫ ॥

હવે જે રીતે બોલે કરી નિમંત્ર તે દખાડે છે. હસ્તી ષોડશ પાત્રખી પ્રમુખ, એટલે કરી નિમંત્રણ કરે બોળવે ઉધાના-દિકને વિષે કીડાદિક દેનુએ ગમન કરવાને અર્થે, તથા અન્ય ઉદ્વિધોને અનુકૂળ એવા વિષય મુખને અર્થે નિમંત્રણ કરે અને કહે કે આ પ્રત્યક્ષ સ્લાધનીય બોન તે તમ બોગવો; અહો મહર્ષિ! એટલે પ્રકારે કરીને અમા તમાને પૂજ્ય છે. ॥ ૧૬ ॥

વગી વસ્ત્ર તે ચીન રેશના ઉપજા અને ગંધ તે ક-પુરાદિક તથા આબુજી તે નેપુરાદિક તથા શ્રી તે નવ યૌવના અને મયન તે પર્યંતનૃસિકાદિક કલ્યાદિક એ પ્રત્યક્ષ બોગ બોગવો; અહો આશુમનુ! સાધુ એટલે પ્રકારે કરી અર્થ તમને પૂજ્ય છે. ॥ ૧૭ ॥

ત્યંત આસક્ત છતા તથા કામભોગને વિષે (અર્ચુપપન્ન) એટલે તેને વિષે રાગી હોય તેને વિષેકી પુરૂષે ચાપણા કરી છનિ તે ચાપણા સહન કરી શકે નહીં એવા મંદ ચારિત્રિયા, તે સંવત્ષ છાંટીને બાળ્યાપકા, ફરી ધરવાસ અંગીકાર કરે. તિર્થભિનો અર્થ પૂર્વવત. ॥ ૨૨ ॥

इतीश्री उवमगापमिन्नाण्यनिभोदेषः समाप्तः

इवे प्रीजा अध्ययननो प्रीजो उदेशो मारंभिवेछैय.

જેમ સંપ્રામનો કાળ આવે છેને. કોઈએક બીકજો પુરૂષ પાછો જુએ, એટલે બીકજુ મનુષ્ય સંપ્રામને કાળે પ્રથમથીજ પ્રતિકાર કારણ દુર્ગ. પ્રચ્છન્ન સ્થાનક નાસવાને અર્થે જુએ; તે સ્થાનક કેખાટે છે, વલયાકાટે ઉદક સંદિગ એવી ગતિને દુર્ગમ હોય અથવા જેમાં પેસનાં, તથા નીકળનાં ગદન હોય, એટલે છૂટે કરી જ્યાંતે હોય અને પ્રચ્છન્ન એવા જે ગિરિ ગુફાદિક તેનું અવસોકન નામવાને અર્થે કરે તેનું કારણ મનમાં આવી રીતે વિનવે જે, કોણ જાણે એવા સંપ્રામને વિષે કોના જ્ય પરાજ્ય થયે, કાર્ય મિત્ર દેવાયત છે, ધાત્રા હોય તે પણાને પણ છતી શકે છે. ॥ ૧ ॥

મુદર્ત જેવામાં કોઈ એક મુદર્ત અપર અન્વ મુદર્ત કાળ વિગેષ લેજીતુ તેનું હોય ત્યાં એવો પ્રસ્નાય આવે કે, જ્યાં જીવને જ્યપણ ધાય અથવા પરાજ્યપણું પણ થાય, તે વારે નાસી જઈને, એ સ્થાનકો મને જુગી કેવાને કામ આવશે એવા સ્વરૂપે પરાજ્યને અવગટે કરાવિત સંપ્રામથી નામોને પાછા આવવું પડે તે વાટે શી ગતિ થાય ? તે માટે બીકજુ મુબદ તે નાસવાનું સ્થાનક પ્રથમથીજ મનમાં વિનવી રાખે. ॥ ૨ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત દર્શાવ, કાયર સાધુ સાધે મેલવિએ હેએ.
એ રીતે કોઈ એક અમલ પ્રવર્તિત અદ્ય સાવના ધણી તે પા-
તાને વિષે અમલપલું એટલે સંયમ રૂપ ભાર વહેવાને જાવ
છવ મુધી પાતાને વિષે અસમર્થપલું જાણીને અનાગત એટલે
આગમિક કાળનો ભય દખીને, એટલે આગળ વૃદ્ધાવસ્થાએ
તથા યજ્ઞનાવસ્થાએ તથા દુભિક્ષને વિષે મને શું ત્રણ શરણ
ધશે એવી કલ્પના કરીને ઠેરાવ કરે કે મને વ્યાકર્ણ, જ્યોતિષ્ય
વૈવેકાદિક ત્રણ શરણ ધશે માટે તેવા શાસ્ત્રો ભણે. ॥ ૩ ॥

કોણ જાણે મુજને કેવા કારણધરી સંયમનો જન્મ થશે.
ગ્રી ધરી ધમે કિંવા ઉદક, એટલે અચિત્ત પાણીના પરિભ્રમ
ધરી ધશે, કેમકે કર્મની વિચિત્ર ગતિ છે પ્રકટિપત પૂર્વોપાન્નિ-
ત દ્રવ્ય નથી જે તે સમય મને હાથ આવે; તો તે વખતે કો-
ઈએ અમને પુછયાધકા વ્યાકર્ણાદિક કહીશું એ રીતે ચિંતવન
કરી જ્યોતિષાદિકને વિષે યજ કરે. ॥ ૪ ॥

હવે ઉપસંહાર કરતો કહે છે. એ જેમ પૂર્વે કહ્યા એવા
કાયર, મુખર, જેમ બીક પામતાધકા વલયાદિક સ્થાનકના
જોનારા ધાય, તેમ પ્રમાદિ ચારિત્રિયા મંદ ભાવ્યને લીધે, અદ્ય
સાવના ધણી આલવિકાના ભયધરી અનેક કુશાસ્ત્ર શીખે; તે
કેવા છે તો કે, ચિતના અસ્થિરપણને પાહોતાધકા, મનમાં
વિચાર કરે કે, શું જાણીએ, અમે જાવ છવ મુધી સંયમ પા-
ળી શકીશું; કિંવા નહિ પાળી શકીશું; કોની પરે તોકે જેમ
માર્ગને વિષે અનિપુણ એવા પુરુષો માર્ગ દખી સંકેદમ
પડે, કે શું જાણીએ એ માર્ગ અમુક સ્થાનકે જસે કિંવ
નહી જાય. ॥ ૫ ॥

હવે માદાપુરુષની નિધતિ કહે છે. જે માદાસાત્યવન એ
હોડા પુરુષ જ્ઞાન લોકોમાંકે પ્રસિદ્ધ અને ગુરુવોર પુરુષો

પ્રજ્ઞાએ તેને ભોગવવાયકી તમને દોષ લાગે છે. ॥ ૧૨ ॥

તુમે છકાય જીવની વિરાધના તથા સાધુની નિંદા રૂપ તિમ્ર તાપે એટલે સંતાપે કરી સિમ્રેછો, તથા વિવેક રહિતછો. વળી અસમાહિયા એટલે શુભધ્યાન રહિતછો માટે જેમ કંઠુ એટલે ખુજલી તેને અત્યંત ખજૂવી એયકારી નથી કિંતુ અંબ-કાને ખજૂંથકું અપરાધિયે ધણા દોષની વૃદ્ધિ કરે તેમ તમને સાધુ સાથે દ્વેષપણું કરવું એય નથી. ॥ ૧૩ ॥

જે ખરાને ખોટું ઠેરાવવું અને ખોટાને ખરું ઠેરાવવું એવી જેની પ્રતિજ્ઞા નથી તે અપ્રતિજ્ઞ રાગદ્વેષ રહિત તથા જાણતે એવે શંયત તાપે સહિત તેને હેયોપાદેય પરમાર્થ જાણ્યા વિના પરમાર્થ કરીને તે અસાધુ છે. એમ તેના માર્ગને દોષ દેખાડવાનું તમને કોણે શિખવ્યું? માટે આહો તુમારો ઉપમાર્ગ તે નિશ્ચય મળતો નથી, જે કારણે ગિજ્ઞાનને અશનાદિક આપે તે મહસ્થ સમાન જાણવા એવો તમે કહો છો પરંતુ એ અણ આ-લોચ્યાના બોલનારનું જે કર્તવ્ય અનુદ્યાન તે પણ અણ આલોચ્યોજ દેખાડે છે. ॥ ૧૪ ॥

ભો એટલે આમંત્રણે કરીને તમારી એવી વાણી જે જ્ઞાનને આહાર લાવી ન આપવો તે વંશના અગ્ની સરખી અત્યંત મુશ્કેલ એટલે કોઠપણ યુક્તિને ખમે નહીં એવી તમારી વાણી કહી તે કહે છે, તમે કશું જે મહસ્થનો આણેલો આહાર એય છે તે ભોગવવો પરંતુ યતિનો આણેલો આહાર યતિને સેવો અયોગ્ય છે, એ તમારૂં વચન રૂક નથી અમે એમ કહિયે છેએ કે મહસ્થનો આણ્યો આહાર સદોષ છે, અને યતિનો આણ્યો આહાર નિર્દોષ છે. ॥ ૧૫ ॥

વળી સાધુ તેને કહે છે કે જે તમારી ધર્મ પ્રજ્ઞામાં એટલે ધર્મ દેશના જે યતિને દાનનો દેવો નથી કેમકે દાન જે છે તે

મુજિનાં મુખ છે તે મુખેજ કરીજ થાય. પરંતુ દુઃખથી મુખ ન થાય. (યયાશાલિ વીજા છાલ્યાં કુરો, જાપતે નયર્વાકુરં ક્ષિતિ વચનાન્) માટે લોચાદિક કષ્ટ થકી મુજિ રી રીતે થશે? એવી રીતે બોલીને જે કોઈક શાક્યાદિક ત્યાં મોક્ષ વિચારવાને પ્રસ્તાવે શ્રી તીર્થંકર દેવ તેનો પ્રરૂપો એવો જે મોક્ષ માર્ગ તેને મૂકી આપે છે, તે પરમ સમાધિના કારણ જે જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર રૂપ છે તેને ત્યાગીને ધણાં સંસારમાંહે પદિશ્રમણ કરે છે. તેહિજ દેખાડે છે. ॥ ૬ ॥

અહો દર્શનીઓ! તમે મુખ થકી મુખ થાય એવાં વચને કરી શીછર્નેદના માર્ગને અવહિસતા થકા અદ્ય વિષયને અર્થે ધણાં એવાંજે મોક્ષના મુખ તેને ગમાવોછો; એવા અસત્ય પક્ષને ન મુકવે કરીને સોહવખિકની પેરે જરૂરી; જેમ કોઈક બે જળ હતા તેણે સોહનો ભાર ઉપાડ્યો હતો, પછી માર્ગે જતા મુવર્જ ફીડું તે વાર એક જળે સોહના ભારને નાંખી દેહને અમુલક સુર્વજ વસ્તુ મહણ કરી અત્યંત ધનવંત થયો અને બીજાણે સોહનો ભાર નાખી દીધો તહી, તે પછી જરૂર લાગ્યો, તેમ તમે પણ જરૂરી. એ કથા રાવિસ્તાર શ્રી રાવ પ્રતિ મુત્રમાં છે ત્યાં થકી જોઈ લેવી. ॥ ૭ ॥

માણાનિ પાતને વિષે વર્તતા મૃખાવાદને વિષે વર્તતા અદત્તાદાન તથા મૈથુન પરિમહ અદ્વિજાને વિષે વર્તતા થકા તમે અમુલકિછો અદ્ય વિષય મુખમાં પડ્યા થકા ધણું એવું જે મોક્ષ મુખ તેનો વિનાશ કરો છો. ॥ ૮ ॥

વળી પરમતનો ભાષા રાવ કહી દેખાડે છે. એ રીતે કોઈ એક પરતીથિક અથવા સ્વતીથિક પાસથાદિક તે કેવા છે. તોકે અનાર્થ કર્મના કરનાર અભાચારિ વળી શ્રીને વસે યડ્યા,

એટલે સ્ત્રીનો પરિસદ્દ છત્રવાને અમમર્થ તથા અજ્ઞાની વગા
છત્રમાર્ગ થકી ઉપરાંત તે એમ કહે છે કે. ॥ ૯ ॥

જેમ બુબક પાકું થઈ તેને ત્યાંજ પીસીને તેમાંથી પર અ-
થવા રૂધીર કાઢી નાંખવા થકી મુદ્દર્નમાત્રમાં મુખ ધાય પરંતુ
પીણ કાંઈ પણ ન થાય, એ રીતે અંદાં પણ પ્રાર્થના કરતી સ્ત્રી-
ની સ્ત્રીની સાથે સંબંધ કરવાથી ત્યાંપણ ક્યાં થકી રોપ આવ-
શે; અપિતું કાંઈજ રોપ નથી. ॥ ૧૦ ॥

વગાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ ક્રેટો એવેનામે જનાવર તે જે
રીતે પાણી રોકાય નહીં એ રીતે ઉદકનું પાન કરે. પરંતુ પા-
ણને પણ બાધા ન થાય અને પાતાને પણ બાધા ન કરે એ
રીતે પ્રાર્થના કરતી સ્ત્રી સાથે સંબંધ કરવા થકી ત્યાંપણ રોપ
ક્યાં થકી ધાય ? અપિતુ નજ ધાય. ॥ ૧૧ ॥

જેમ કપિજલ એવે નામે ધખણી આકાશ ઉડતી થકીજ
નિર્મળ પાણીનું પાન કરે એ રીતે અંદાં પણ ગર્ભાગર કરણ
પૂર્વક પૂજાદિકને અર્થે રાગ, કેપ રહિત પ્રાર્થના એવી સ્ત્રીની
સાથે સંગ કરતાં થકાં રોપ ક્યાં થકી ધાય ? ॥ ૧૨ ॥

હવે ગૂચકના તે વારીઓના રોપ પ્રગટ કરતો કહે છે. તે
પૂર્વોક્ત બુબકાદિકના દૃષ્ટાંતે કરી મિથુનને નિર્દોષ માનતા એવા
કોઈ એક પરતીથિક તથા (સ્પયુથિક) પાસધ્યાદિક જેણે સ્ત્રી પ-
રિસદ્દ છત્રાં નથી. તે સિધલ વિદ્યારી કેવા છે, તો કે મિથ્યા
દષ્ટી અનાર્થ કમના કરનાર અનાચારી કામ બોગને વિષે શૂદ્ધ
છતાં મરતે કોનીપરે તો કે, પુતના એટલે લાકણની પરે જેમ
લાકણ ન્હાના બાળકને રૂખી શૂદ્ધ ધાય અથવા પુતના એટલે
ગાડીની પરે જેમ ગાડી પાતાના તરૂણ બાળકને વિષે શૂદ્ધ
ધાય; એટલે સમસ્ત છવો માંડિ સંતાનને વિષે ગાડીનો, સ્ત્રી-
દ્વ આકરો હીમેછ તે માટે એ દૃષ્ટાંત કહ્યું તેમ પૂર્વોક્ત અના-

ચારી પાસઘ્યાદિક પણ કામ ભોગને વિષે વૃદ્ધ થાયછે. ॥૧૩॥

હવે તે કામ ગૃહના દોષ કહેછે. તે કામ ભોગ થકી જે નિવૃત્ત્યા નથી તેને આગમિક કાલે નરકાદિક દુઃખ ઉત્પન્ન થાય એવું અણુદેખતા થકા અને (પ્રત્યુત્પન્ન) જે વર્તમાન વિષય સુખ તેને ગવેષતા એનેજ રડું કરી માનતા થકા રહેછે, તે પછી જે વારે આયુધ્ય ફીળી થાય, અને ચૌવન જતું રહે તે વારે તે પશ્ચાતાપ કરે; અને કહે કે અમે એવા અનાચાર શા વાસ્તે કર્યા ? ॥ ૧૪ ॥

જે મહાન પુરુષે કાળ પ્રસ્તાવે ધર્મને વિષે પરાક્રમ કર્યું. તે મહાન પુરુષ પછી વૃદ્ધાવસ્થાએ તથા મરણાવસરે પ્રશ્નાતાપ કરે નહીં; તે ધૈર્યવંત પુરુષ બંધન થકી મૂકાણા અસંયમે જ્વિતવ્યની આકાંક્ષા કરતા નથી અથવા જ્વિતવ્ય મરણને વિષે નિસ્પૃહિ થકા વર્તે છે. ॥ ૧૫ ॥

વળી જેમ નદી વેતરણી જે છે તે સર્વ નદીઓમાં તરવી દુર્લભ છે એ વાત લોક પ્રસિદ્ધ છે એ રીતે લોક માંહે સ્ત્રીઓ જે છે તે પણ અમતિવંત નિર વિવેકી પુરુષને અપાર દુસ્તર દુર્લભનીય જાણવી. ॥ ૧૬ ॥

એવું જાણીને જે હિતકારી વાત છે તે કહે છે. જે પુરુષે સ્ત્રી સંબંધી સંયોગના જે વિપાક તેને કડવા જાણીને સ્ત્રીના સંયોગ છાંડી દીધા વળી તે સ્ત્રીના સંયોગને અર્થે જે પાતાના શરીરની પૂજા વિભૂષાતે પણ જેલું ઉપરાંડી દીધી એટલે મુકી દીધી, તે પુરુષ એ સર્વ સ્ત્રી સંગાદિક તથા દુધા તૃપાદિક અતુલ પ્રતિફૂલ ઉપસર્ગના ગણ એટલે સમૂહ તેને નિરાકરીને જે મહાનપુરુષ સંસેવિત માર્ગે પ્રવર્તે તે પુરુષ સંવરણ સમાધિને વિષે સ્થિત જાણવા. ॥ ૧૭ ॥

એ પૂર્વોક્ત પરિસહના જીવજીહાર તે આય સંસારને તરસે.

અનુકૂળ પ્રતિકૂળ ઉપસર્ગને અહિઆસીને જ્યાં મુઢી શોધે
જાય ત્યાં મુઢી મુઢો સંયમ પાલે. તિથેમીનો અર્થ પુર્વવત
જાણવો. ॥ ૨૨ ॥

ए उपसर्ग परिज्ञानामे त्रीन् अध्ययन समाप्त ययुं

દવે પ્રયમ શ્રુતસ્કંપને વિષે ચોયું અધ્યયન પ્રારંભીયે છેવે.

ત્રીજા અધ્યયને વિષે જે ઉપસર્ગ કહ્યા તે માહે અનુકૂલ
ઉપસર્ગ સહન કરવા દુર્લભ છે એમ કહ્યું હતું, તે મારે એના
કરેલા અનુકૂલ ઉપસર્ગ સહન કરવાને અર્થે ચોયું અધ્યયન ક-
હિયે છેવે. જે ઉત્તમ સાધુ માતા પિતા અને ભાઈ પ્રમુખનો
(પૂર્વજો સંયોગ એટલે આગલો સંબંધ તથા શ્વશુરશ્રિકનો
પત્યાત્ સંબંધ એટલે પાછળથી થયેલો સંબંધ તેને છાંડીને
એકલો રાગદ્વેષ રહિત અને જ્ઞાન દર્શન તથા ચારિત્રે કરીને
સહિત એવો હતો, હું સંયમ પાળીશ એવી પ્રતિજ્ઞા કરે; વળી
મૈથુનયત્રી નિવર્ત્યા છે શ્રી પશુ પડગ રહિત એવા ઉપાશયનો
ગયેપણ દાર એવા સાધુને પણ કોઈ એક શ્રી વિપ્ર તારે છે
તે કહે છે. ॥ ૧ ॥

કોઈએક કાર્યને વીશ તે સાધુને સમીપે આવીને છાને શ-
બ્દે, હજવે હજવે, અનેક ગુઢાર્થ પર કરી એટલે મર્મના વચને
કરી, કોઈક શ્રીમંદ એટલે વિવેકરહિત એવી છત્રિ પુરવને વશ
કરવાના ઉપાયને તે શ્રી જાણે જે ઉપાયે કરીને કોઈક ચારિત્રિ-
આ માહનીય કર્મના ઉદયધત્રી શ્રીને વશ થઈ જાય અને સંય-
મ થતી પડી જાય. ॥ ૨ ॥

દવે જે ઉપાયે કરી તે શ્રી સાધુને વિપ્રતારે તે ઉપાય કહે
છે. તે શ્રી સાધુની પાસે કકરી એટલે નજીક આવી બેસીને

વારંવાર જે રીતે કામવિકાર પાપાય તે રીતે વગર પહેરે નીચ-
જું શરીર જે લંબાદિક તે રૂખાડે બંને બાહુ ડિંગી ઉપાડીને
કાંખ રૂખાડતી છતી સાધુને સન્મુખ જાય અથવા સાધુને સન્મુ-
ખ નચર રાખે. ॥ ૩ ॥

વળી કોઇ એક સ્ત્રી એકદા પ્રસ્તાવે સાધુને લેવા ચોખ્ખ
એવા સપનાશન એટલે પાદ પાદલાદિકે કરી નિર્વ્યજન વેળા-
યે સ્નેહના વચ્ચે કરી નિમંત્રણ કરે તે વારે (વિરૂપદ્રવાબ્ધિ)
વિરૂપ એવા એ પૂર્વોક્ત નાના પ્રકારના જે પાદ પાદલાદિક તે
મુજને બંધનના કરનારા છે એ રીતે તે સાધુ જાગૃતિને ત્યાં
બેસે નહીં. ॥ ૪ ॥

વળી તે સ્ત્રીની દ્રષ્ટી સાધુ પાતાની દ્રષ્ટી મેળવે નહીં, તથા
મૈથુનાદિક અકાર્યનું કરવું કરે નહીં, અને તે સ્ત્રીનું કહેલું જે
વિવચની પ્રાર્થના રૂપ વચન તેને અનુમોદે નહીં, વળી તે સ્ત્રી-
ની સાથે આમાદિકને વિષે વિચરે નહીં, એ રીતે રહેતા ધડા
પાતાના આત્માનું રક્ષણ રૂઢી રીતે ધાય. ॥ ૫ ॥

સ્ત્રી સ્વભાવે અકાર્ય કરવાને સાવધાન હોયછે, તે માટે સા-
ધુને આમંત્રીને કહે કે હું અમુક વખતે આવીશ, એમ સંકેત કરીને
વિશ્વાસ ઉપજાવે પોતે પાતાના આત્માને મૈથુન સેવવાને અર્થે
એકદા પ્રસ્તાવે સાધુને નિમંત્રણ કરે, અથવા સાધુને નિવારવા
બહારી તે સ્ત્રી એમ કહે કે. માહરા ભર્તારના આદેશથી હું
તમારા પાસે આવી છું. એવી રીતે પાતાને વશ કરવાના વચન
કહે એ પૂર્વોક્ત વચને કરી અહીંથી પદપુરજાર્થ છે એમ તે
સાધુ રૂ પાદગાયે કરી સ્ત્રીનું સ્વરૂપ જરૂર છે તેવું જાણે મુજબ ?
તેા કે, વિરૂપ સગધિયા નાના પ્રકારના હોય ભાવાદિકરૂપ જે
સ્ત્રીના સજ્જ તેને સાધુ બંધપાસના કારણ જાણે. ॥ ૬ ॥

વળી મગને બંધન કરે એવા અનેક પ્રપંચ કરતી જે થકો

પુરુષને દયા ઉપજે તેવા કરુણાના વચને વિનય પૂર્વક સાધુ પાસે આવીને અથવા નિર્દતર મધૂર સ્નેહ સહિત અને વચન બોલે તથા શિષ્ય કથા એટલે રહસ્યવાર્તા જે મૈત્ર સંબંધી છાના વચન તેણે કરી સેવકની પેરે સાધુને તે સ્ત્રી પાતાની આજ્ઞા કરાવે, અથવા મૈથુન સંબંધિયા વચને કરી સ્ત્રી સાધુનું ચિત્ત મૈથુન સેવવા બહી પ્રવર્તે તેમ મૈથુન સેવાની આજ્ઞા આપી પાતાની આજ્ઞાએ સાધુને પ્રવર્તાવે. ॥ ૭ ॥

હવે દ્રષ્ટાંતે કરી દેખાડે છે. જેમ સિંહ ને માંસે કરી લે બહીને નિર્ભય કરીને એકલો થકો વિચરે તેમ કરી પછી તે અનેક બંધને બાંધીને કદાર્થિયે એમ સ્ત્રી પણ જેણે મન વચ અને કાયાને સંવર્ધા છે એવા કોઈ એક સુવ્રતી અણગારને સંહરૂપ બંધને કરી બાંધે ધર્મ થકી પાંડે તો બીજા સામાન્ય સુનું કેવુંજ શું ? ॥ ૮ ॥

હવે સાધુને પાતાને વશ કરીને પછી ત્યાં તે સ્ત્રી પાતાના કાર્યને વિષે તે સાધુને વળી નમાડે એટલે સેવકની પેરે કરાવે. જેમ (૨૫કાર) સુત્રધાર અનુક્રમે પઠાને બાહરેલો પ્રદેશ ન માડે તેમ સાધુને તે સ્ત્રી પાતાના કાર્ય કરવાને વિન ન માડે પ્રવર્તાવે, તે વારે તે સાધુ, મૃગની પેરે સ્ત્રી રૂપ પા કરી બંધાણે થકો, જેમ મૃગ પાસે કરી બંધાણે થકો અરે પડેલા હાસે ચાલે પણ તે પાસ થકી મૂકાય નહીં. તેમ સાધુ પણ સ્ત્રી રૂપીઆ પાસ થકી મૂકાય નહીં. ॥ ૯ ॥

હવે સ્ત્રી રૂપીઆ પાસમાં પડ્યા પછી, તે સાધુ, પશ્ચ તાપ કરે પછી સંયમ છાંડીને ચુહવાસ આદરે, તે વારે જુ જેમ, વિષમિશ્રીત એવો દુધ તેને જમીને પછી પશ્ચાતાપ કરે એ અત્ત મેં શાવાસ્તે આસેન્ધા એમ ચિંતવે તેની પેરે સાધુ પણ પશ્ચાતાપ કરે એવો વિવેક મહુલ કરીને મુજિ ગ

કુનો સંસર્ગ તેને જ્ઞાતિ જાત્રિ અથવા મિત્ર સંબંધિ વર્ગ ત્ય
હોય તે દષ્ટે તે વારે તેઓને અપ્રીતિ એટલે દેવ ઉપજે અને
તેઓ જાણે કે જીવો એ પુરુષ એવા ગૃહ છે. કામભોગને વિષે
આશા કરવાય છે. એમ ચિતવી સંકોધ વચન જોડે કે
અરે તું એનો પુરુષ છે કે શું ? જે તું અહીં ધણા ધણા બેસે
છે, રાખવે પાપવે આદર કરે છે, તેનો શું કારણ છે. એવ
કહોર વચન તે જોડે. ॥ ૧૪ ॥

જે તપસ્વી ઉદાસીન મધ્યસ્થ રાગ દ્વેષ રહિત એવો સા
પુ પજુ સ્ત્રી સાથે આલાપ કરતો થકો દેખીને તે વારે ત્યાં
પજુ કોઈ એક કોથ કરે અથવા અનેક પ્રકારના ભોજન તે
સાધુને અર્થે થાપ્યા દેખીને એમ જાણે જે એ યતિ આહારને
શુદ્ધ સદૈવ અહીં આવે છે, તે વારે તેને સ્ત્રીના હાથની શંકા
મન માંહે ઉપજે, અને એમ જાણે કે એ સ્ત્રી પજુ જાણી
નથી. ॥ ૧૫ ॥

તે માટે જે પ્રકર્યે કરી ધર્મ રૂપ સમાધિ જે મન વચન
ઠાયાના શુભ યોગ રૂપ વ્યાપાર, તે થકી બ્રહ્મ ધ્યા હોય, તેવા
દ્રવ્ય સિંગીઓ સ્ત્રીની સાથે સંસ્તવ પરિચય કરે તે માટે એવું
જાણીને સાધુ સ્ત્રીની સાથે ન જાય, આત્માના હિતને અર્થે
સ્ત્રી જે સ્થાનકે રહેતી હોય તે સ્થાનકે સાધુ નિયિજ્ઞાત અશ-
નાદિક પરિચય કરે નહીં. ॥ ૧૬ ॥

ધણા મનુષ્ય ઘર છાંડી સંયમ આદરીને વળી મોહનીય
કર્મના ઉદય થકી અજ્ઞાનપણે, મિશ્રભાવે પહોંતા એવા કોઈ
એક મનુષ્ય તે શુદ્ધસ્થ પજુ નહીં, અને યતિ પજુ નહીં, એટ-
લે દ્રવ્યસીંગિ થાય, એવા છતાં પજુ મોક્ષ માર્ગજ એટલે અ-
મારો મોક્ષનો માર્ગ સત્ય છે, એમ મધ્યમ માર્ગને એટ કહી જોડે
એ કારણે અહો ! તે કુશીલીયાના વચનનું બોલવા માત્ર, જે

પામે, અમીનો તાપ પામે એટલે રાજ પુરુષ રીશાળા થકી પરત્રી ગમન કરનાર પુરુષના અમી સહિત તેના શરીરના ભડથુઆ કરે વાંસલા સાથે તેના શરીર ત્રાછીને તેવાર પછી ખારતું સીચવું કરે, એટલે હુણ્ણપ પામે. ॥ ૨૨ ॥

અથવા કાન અને નાશિકાનું છેદન પામે. કંકનું છેદન પાતાના કર્મના ઉદયે સહન કરે એ રીતે અહીં મનુષ્ય લોકને વિષે પણ પાપે કરી એવી વિદંબના પામે, તથાપિ એમ ન કહે જે હવે વળી હું એવો અનાચર નહીં કરું એમ વિચારી વિરતિપણું અંગીકાર કરે નહીં. ॥ ૨૨ ॥

શ્રી મુધર્મ સ્વામિ કહે છે કે, એ જે પુરે શ્રીના સંબંધનું ફળ કહ્યું. તે ભગવંત પાસેથી મેં સાંભળ્યું છે. એવી રીતે કોઈ એકને કડવા વિપાક હોય શ્રી વેદ થકી નિશ્ચે દુઃખજ પામે. એ ભણું કહ્યું એ રીતે લોક પરંપરાયે પણ સાંભળ્યું છે જે, શ્રીના સંબંધ થકી કડવા વિપાક પામીયે; એમ સાંભળીને તે અકાર્યના કરનાર એમ કહે જે હવે હું એ અકાર્ય નહીં કરું. તથાપિ એટલે તોપણ માઠા કર્મને કરવે કરી તેહિજ અકાર્યનું આચરણ કરે. ॥ ૨૩ ॥

હવે શ્રી ઉપર વિરક્ત થવાને અર્થે શ્રીના દોષ કહે છે. શ્રી જે છે તે મને કરી અન્ય ચિંતવે, અને વચને કરી અન્ય બોલે, વળી કાયાયે કરી અન્ય કરે તે માટે શ્રીના વચન માયા સહિત હોય તેને પરમાર્થનો જાણ શાકું શાકું નહી. અત્યંત માયા સહિત એવી શ્રીને જાણીને સાકું જે હોય તે શ્રીનો વિચાર કરે નહીં. ॥ ૨૪ ॥

વળી વિચિત્ર પ્રકારના આભૂષણ અને વસ્ત્ર પહેરી વિભૂ-પાવંત શરીર કરી કોઈક નવ પૌત્રના સ્ત્રી અભિરામ માયા કરી સાકું પ્રત્યે બોલે કે હે સાકું ! હું ધરના પાસ થકી વિરક્ત થઈ

વાસ્તે કરે, તેનું કારણ કહે છે. પૂજા સત્કારનો અભિલાષી અ
 સંયમનું ગવેષણ હાર થકો મનમાં એમ જાણે જે માહારો લો-
 કોમાં અવર્ણવાદ થશે. તે માટે અનાચારને છાના રાખે. ॥૨૬॥
 સંલોકનીય એટલે મુંઢરાકાર એવા સાધુને કેમીને, આત્મ-
 ગત જાણી કોઈ એક સ્ત્રી નિમંત્રણા પૂર્વક એમ કહે કે અહો!
 છકકાયના રક્ષપાળ વસ્ત્ર વળી પાત્ર અથવા અન્ય પાણી જે
 કાંઈ આપને ખપ હોય તે અમારે ઘેર આવીને લેજો. ॥૩૦॥
 તો જે ઉત્તમ સાધુ હોય તે, એ પૂર્વોક્ત આમંત્રણને મીઠીના
 કણ સમાન જાણીને, એવા ધરને વિષે જતું આવતું વાંછે નહીં.
 જો કદાપિ કોઈ એક સાધુ તેવા ધરે જાય તો તે વિષય રૂપ
 પાશે કરી બંધાણે છતો વળી વળી માહુને આવર્તે પડે એટલે
 માહુને વશ થકો ચિતનું આકુલ વ્યાકુલપણ પામે; તે મુર્ખ
 સ્નેહ રૂપ પાસ ત્રોડવાને અસમર્થ હોય માટે દુઃખી થાય.
 તિએમિનો અર્થ પૂર્વવત જાણવો. ॥ ૩૧ ॥

इति चतुर्थाध्ययन मथमा देशक समाप्त.

हवे चोथा अध्ययनो बीजां उदेशो मारंभिये छैयें.

પહેલા ઉદેશમાં સ્ત્રીના પરિચય થકી ચારિત્રનો વિનાશ
 થાય છે એમ કહ્યું, હવે બીજા ઉદેશમાં જે સાધુ શીલથકી પડે
 તેને જે વિટંબના થાય તે કહે છે.

જે ચારિત્રિઓ એકાકી રાગ દ્વેષ રહિત હોય તે સાધુ
 શ્રીને વિષે સદાકાળ ન રાચે, કદાપિ કંઠોદય થકી ભોગ્યાલિ-
 લાષી થાય. તો વળી વિરચે, કેમકે શ્રદ્ધસ્થને પણ જે ભોગ છે
 તે વિટંબનાપ્રાય છે. તેથી તે પણ વિરચે છે; તો સાધુને ભોગ-
 ની વિટંબનાનું કેવુંજ ગું! તે કારણ માટે સાધુના ભોગ કેવા

ત્રાદિક સમારિયે તથા રૂડા નાલિયરાદિકના ફળલગ્ન આવેા. ॥૪૫॥
 વળી દારૂણ એટલે કાષ્ટ શાક પત્ર એટલે વધુલાદિક રાંધવાને અર્થે લાવેા અથવા પ્રદોત એટલે અજવાળું રાત્રીને વિષે ધાય તે વાસ્તે તૈલાદિક લાવેા. તથા માહરા પાત્રને રંગી આવેા, કે જેણે કરી હું મુખે લિપ્તા માગી આહારાદિક લાવું અથવા માહરા પગ રંગવાને અર્થે રંગ લગ્ન આવેા તથા અહીં આવેા માહરા અંગ દુઃખે છે. માટે માહરી ખીઠે મર્દન કરેા, એમ કહે. ॥ ૫ ॥

માહરા વસ્ત્ર પ્રતિલેખો એટલે જૂઓ જુના થયા છે, માટે બીજા નવા આબી આપેા. તથા મલીન થયા છે તેને ધોવરાવેા તથા અન્ન પાણી આબી આપેા. તથા મુગંધ કપૂરાદિક લગ્ન આવેા, અથવા અથ તે હિરણ્યાદિક લાવેા તથા રજોદુરણ સારેા આબી આપેા તથા હું લેાય કરાવી શરૂ તેમ નધી તે માટે મસ્તક ભદ્ર કરાવવા એટલે વૃહત્કેરા ઉતારવાને અર્થે નાવીને તેડી લાવેા એટલા ઉપકરણ વેપધારીના કથા. ॥ ૬ ॥

અથવા હવે પ્રકારાંતરે ગૃહસ્થના ઉપકરણ કહી દેખાટે છે. કાજળનું ભાજન લાવેા તથા ધરેણાનું ભાજન લાવેા તથા ખુંખણેા આબી આપેા તથા પુષ્પરા વીણા મુજને લાવી આપેા જેમ હું સર્વ આશરણ પહેરીને તમને વિનોદ ઉપગવું તથા લોદ્ર અને લોદ્રના ફળ તથા વંશાની લાકડી આબી આપેા જેને વામ હાથે મહણ કરી ડાબા હાથે વીણા વગાડીયે તથા ઔપધ ગુટિકા એટલે ઔપધની ગોળી લાવી આપેા જેણે કરી હું સદા વૈવનાસિરામ થકી રહું. ॥ ૭ ॥

કુટ્ટ તે પુરાદિક તથા અગર અને તગર રૂડાવાસ મુગંધ દ્રવ્ય એ સર્વ વસ્તુ ઉસિરજે વાળેા તે સહિત ખીસેલી અંબી મુગંધ લગ્ન આવેા, તથા ઔપધાદિકે સંસ્કાર્ય એવું તૈલ મુખના અ-

એવો ભીશુ સી સંધારિક કહેશ થકી વીમુક્ત થયો થકો જ્યાં
મુધી મોક્ષે જાય ત્યાં મુધી મુધી સ્વયમ પાળે તિબેમિતું અર્ધ
પૂર્વવત્ જાણવો. ॥ ૨૨ ॥

૫ છી પરિક્ષા નામે ચોથુ અધ્યયન સમાપ્ત. ॥

હવે નરયણિભક્તિ નામા પાંચમું અધ્યાયન શ્રી જંબુ સ્વામિ
પૃં છે અને શ્રી મુખર્મ સ્વામિ જંબુ મર્યે કહે છે કે પૂર્વે થોધા
અધ્યયનમાં અનાચારી કહ્યા તેવા અનાચારી જે દોષ તેને નરક
ગતિ પ્રાપ્ત થાય માટે નરયણિભક્તિ નામા પાંચમું અધ્યયન કહેલું.

મુખર્મ સ્વામિ કહે છે જે તમે અને પૃથ્વી છે કે નરક કેવા
છે તથા જીવ કેવે કમ કરી નહીં જાય તથા ત્યાં કેવી વેદના છે
તેમ મેં પણ પૂર્વે કેવળી મહાર્ષિ શ્રી મહાવીર દેવને પૂછ્યું હતું
કે હે ભગવાન ! તારા સહિત નરકના બધા જે તીવ્ર દુઃખ રૂપ
છે તે કેવા છે ? અજ્ઞાતા એવા મુજને હે મુનિ તમે કેવળ
જ્ઞાને કરી જાણના થકા કહેા કે, કેવી રીતે બાળાં એટલે આજ્ઞા-
ની જીવ નરકમાં જઈ પડે. ॥ ૧ ॥

એમ મેં વિનય સહિત પૂછ્યું હતું મહાર્ષિ છે અનુભવ
એટલે મહાત્મ્ય જેનો આશુપ્રજા એટલે સર્વત્ર સદા ઉપયોગ થકી
કેવળ જ્ઞાનવંત એવા કાસ્યપ શ્રી મહાવીર દેવ તેમજ એમજ
કહ્યું તે પ્રમાણે તમને કહીશ (પ્રવેશિતંદુઃખર્મ વાર્ધક્ય) એટલે
દુઃખનું કારણ છે માટે દુર્ગમસ્થાનક નરકાવસા કહ્યા છે, (આ-
દીનિક દુકૃતિનો પુરસ્તાત) એટલે આત્મ દીન પુરૂષે જેનો
આશ્રય કર્યો છે એવા દુકૃત એટલે પાપરૂપ સહિત તે નરકા-
વાસાને પુરસ્તાત એટલે આગળ કહેશે તે તમે એકામ ચિ-
ત્તાંભંગો. ॥ ૨ ॥

સંજિત બાણે કરી હજાતા થકા તે નદીને દુઃખે પીડયા. છતાં બળાતકારે તે વેતરબી નદી અગાધ છે, માટે તરવાને અસમર્થ છતાં પણ તરે, તે વારે ધજાજ દુઃખી થાય પછી તરવાને નૈ કાની વાંચના કરે તે વારે ફરી અત્યંત દુઃખી થાય તે આગ લી ગાધાર્યે કહે છે. ॥ ૮ ॥

પછી તે અસાધુ કર્મ પાપકારક એવા નારકી તે નાવ માંહેલા જે લોખંડના ખીસા તેજે કરી વીધાય નાવાર્યે ચડય (સ્મૃતિહીન) એટલે વિવેક રહિત થાય તથા અન્ય વક્ત્રી પરમાધાર્મિક લોક તે નારકીઓને નારી જતા રૂખિને ત્રિશુલ સહિત એી દીર્ઘ એટલે લાંબી શૂલીર્યે વીધી કરીને નીચા મરતીને વિષે નાંખે. ॥ ૯ ॥

કેટલાક નારકીને પરમાધાર્મિક લોક તેમના ગળામાં અત્યંત વજનદાર શિલા બાંધીને માહા અગાધ ઉંડા એવા પાણીમાં બોળે ફરી તે માંહેથી કાઢીને પછી કલણુ કુલ સરખી વેહુને વિષે તથા (મુરેય) એટલે અગ્નિને વિષે આધા પાછા ધાણે અત્યંત તસરેતી માહે ઘણાની પેરે શેકે ત્યાં વળી અન્ય પરમાધાર્મિકો તે નારકીને માંસની પેશીની પેરે પચાવે (દુર્લખિયાર્થ માંસાદ્ય ઇત્યાદિ.) ॥ ૧૦ ॥

વળી નદી જ્યાં સુર્ય તેને અસુર્ય સ્થાનક કહિયે એટલે કુંભીને આકારે માહા અંધકાર રૂપ નરકાવાસ, તથા જ્યાં મહા અત્યંત તાપ છે અત્યંત અંધકાર છે, એવા મોટા વિરાળ દુસ્તર સ્થાનકને પાપના ઉદયથી તે નારકી પામે છે. જે નરકાવાસમાં સર્વકાળ જિંચુ નીચુ અને તિર્મકુ એટલે સર્વ દિશાઓને વિષે પ્રજ્વલિત અગ્નિને સ્થાપે છે અર્થાત જ્યાં સદા કાળ અગ્ની બળ્યા કરે છે એવા કદ માંહે નારકીઓને પાડે. ॥ ૧૧ ॥

જે નરકાવાસને વિષે ઉંડનો આકારે ગુફા છે તે ગુફામાંહે

શક્તિ બાલે કરી હજાતા થકા તે નદીને દુઃખે પીડયા છતાં બળાત્કારે તે વેતરણી નદી અગાધ છે, માટે તરવાને અસમર્થ છતાં પણ તરે, તે વારે ધજાજ દુઃખી થાય પછી તરવાને નૌકાની વાંચના કરે તે વારે ફરી અત્યંત દુઃખી થાય તે આગલી ગાથાએ કહે છે. ॥ ૮ ॥

પછી તે અસાધુ કર્મ પાપકારક એવા નારકી તે નાવ માંહેલા જે લોખંડના ખીસા તેણે કરી વીંધાય નાવાયે ચડયા (સ્મૃતિહીણ) એટલે વિવેક રહિત થાય તથા અન્ય વક્તી પરમાધાર્મિક લોક તે નારકીઓને નાશી જતા દેખિને ત્રિશુલ સહિત એવી દીર્ઘ એટલે લાંબી શૂલીએ વીંધી કરીને નીચા ધરતીને વિષે નાંખે. ॥ ૯ ॥

કેટલાક નારકીને પરમાધાર્મિક લોક તેમના ગળામાં અત્યંત વજનદાર શિસા બાંધીને માહા અગાધ ઉંડા એવા પાણીમાં બોળે ફરી તે માંહેથી કાઢીને પછી કડંબુ કુલ સરખી વેણુને વિષે તથા (મુરેય) એટલે અગ્નિને વિષે આધા પાછા ધાલે અત્યંત તમેરેતી માહે ચણાની પેરે શેકે ત્યાં વળી અન્ય પરમાધાર્મિકો તે નારકીને માંસની પેરીની પેરે પથાવે (તુલ્કપિયાર્ધ માંસાદ્ય ઇત્યાદિ.) ॥ ૧૦ ॥

વળી નથી જ્યાં સુર્ય તેને અસુર્ય સ્થાનક કહિયે એટલે ફૂલીને આકારે માહા અંધકાર રૂપ નરકાવાસ, તથા જ્યાં મહા અત્યંત તાપ છે અત્યંત અંધકાર છે, એવા મોટા વિશાળ હસ્તર સ્થાનકને પાપના ઉદયથી તે નારકી પામે છે. જે નરકાવાસમાં સર્વકાળ હિંસુ નીચુ અને તિર્હુ એટલે સર્વ દિશાઓને વિષે પ્રબળસિત અગ્નિને સ્થાપા છે અર્થાત્ જ્યાં સદા કાળ અબ્બી બળ્યા કરે છે એવા કદ માંહે નારકીઓને પાડે. ॥ ૧૧ ॥

જે નરકાવાસને વિષે ઉંઠનો આકારે ગુફા છે તે ગુફામાંહે

કી તાપે કરી જ્વલિત છતા આપા પાછા-ઉચ્છ્વિત હાલિત થકા મુજે ટળવળે, કોની પેરે.તો કે, જેમ જીવતા મૃત તમે લોખંડની કઠાહમાં નાંખ્યા થકા અત્યંત ટળવળે, તેની પેરે તે નારકીઓ પણ વેદના સહન કરતા થકા ટળવળે. ॥ ૧૫ ॥

પણ તે નારકી ત્યાં પથાવ્યા થકા બળીને ભસ્મ ન થાય. મરણ પામે નહીં, શરીર છાંડે નહીં. અત્યંત ઉચ્ચ વેદનાએ પણ પોતાના કૃતકર્મ તે કર્મનો અનુભાગ જે વિપાક તેને ભોગવતા થકા સીતોસ્ના વેદના દહન હનન હેદન ભેદન તાડન તંબૂળનાદિક તથા તિક્ષણ ત્રિશૂલારોપણ કુંભીપાક સામ્બી છૂંકાદિકે કરી ઉપજાવેલા જે દુઃખ, તે દુઃખે કરી દુઃખી થકા પોતાના કરેલા દુકૃતને યોગે ત્યાં જીવતા થકાજ રહે પણ આશુખ્ય પૂરણ કર્યા વગર મરણ પામે નહીં. ॥ ૧૬ ॥

તે નરક વાસને વિષે તે નારકીને આલોલવે એટલે આપાપાછા કરવે કરી અત્યંત વ્યામ (શીતાર્ત છતા) એવા નારકી મુખને અર્ધે, અત્યંત તમે અગ્નિને વિષે જાય, પરંતુ ત્યાં વિષમ અગ્નિ સ્થાનકને વિષે પણ શાતા ન પામે નિર્દતર જ્યાં આકરો તાપ છે એવા નરકને વિષે પરમાધાર્મિક તેને તપાવે, તેણે તમે કરીને કદ આપે, એમ અનેક પ્રકારે પરમાધાર્મિક કેવો નારકી જીવેને વેદના કરે છે. ॥ ૧૭ ॥

તે નરક માંહે નારકીના આકાંત રાજ્ય નગરના વૃદ્ધ જેવાં સંભળાય છે, જેમ કોઈ એક નગરનો નાશ કરે તે વારે મહા કોળાદુળ રાજ્ય થાય, એવો આકાંત રાજ્ય હા માત, હા તાત, હું અનાથ, તારે શરણાગત છું, મુજને રાખ, દત્તાદિક રાજ્ય સાંભળીયે!! (દુષ્ટો પનીતાનિ પદાનિત્ર નરકે ગચ્છઃ) એટલે ત્યાં નરકને વિષે કરુણ પ્રસાધ સહિત એવા પૂર્વોક્ત પદોના દયામળા રાજ્યે. એટલે, જેને કટક-વિપાક રૂપ કર્મ વર્તમાનકાળે

તથા મધમાંચાદિ મૃધા બોલવું ઈત્યાદિ પાપ તેમને સંભારી આપીને, તે નારકીની એક વેલેય પ્રમાણ છલ બાહર કાઢી તીક્ષ્ણ મુલિયે કરી સંતાપે, એટલે એ રીતે તે નારકીને પીડે દના આપે. ॥ ૨૨ ॥

તે નારકી કાન હોઠ પ્રમુખ અંગો પાંગના ઉદન થકી લે હિ જરતા થકા મુકા તાડ વૃક્ષના પાન જેમ પવને ઉડતા શબ્દ કરે, તેની પેરે તે બાળ અજ્ઞાની નિરવિવેકી એવા નારકી બ પડા રાત્રી દિવસ ત્યાં આક્રંદ શબ્દ કરે, ત્યાં તે નારકીના અંગોપાંગ ઉઘા પછી તેના શરીરમાંથી લોહી પણ તથા માંસ કિક જરે તે વારે તેને શૈક કરી અઝીર્યે પ્રજવાલીને લવણાદિ ખારે અંગોપાંગ ખરડયા છતાં રૂધિર પણ અને માંસ એટલાવાન રાત્રી દિવસ તેમના શરીરમાંથી ગળતા થકા રહે છે. ॥ ૨૩ ॥

વળી શ્રી મુધર્મસ્વામી શ્રી જંજુસ્વામી પ્રત્યે કહે છે કે યદિ તેં શ્રી મહાવીર માપિત રૂધિર અને પડની પાત્રી એટલે રૂધિર અને પાકી રૂધિર તે પણ એ બંને જ્યાં પર્યે છે એવે સ્થાનરૂ ફુલો ભાજન વિશેષ તે સાંભળી છે તે કેવી છે તો કે નવિ અગ્નિના તેજ કરતા પણ ગુણે કરી અધિક છે એટલે અત્યંત બળતી છે એવી પુરૂષ પ્રમાણ થકી અધિક મોટી ફુલો ભાજન વિશેષ તે કેવી છે તો કે, ઊંટને આકારે ઊંચી છે અને રૂધિર અને પણ એણે કરી પરિપૂર્ણ જરેલી છે. ॥ ૨૪ ॥

હવે ત્યાં ફુલો માંહે નારકીને શું કરે તે કહે છે. તે પરમાધારિક ફુલો માંહે ધાલીને આર્ત શબ્દ કરતા તથા કરજ પ્રલાપ કરતા એવા તે બાપડા અજ્ઞાન નારકીને પુકર્યે કરી પચાવે, તુપાર્યે પીડયા થકા પાણી માત્રે તે વારે તેને ત્રાંજી ઉકાળીને તેના રસ પીવડાવે, તે વારે તે ધણામાં ધણા કીન સ્વરે કરજાકારી વિલાપ કરે. ॥ ૨૫ ॥

હો વાંચવા રસવાચનનો સીંગો ઉદ્દેશો મારંધિયે ઉપે જીવે
શિવે વળ વળ તાલના માત્ર કહેશે:

આમ આદરે દુને આપર આદરે બીજા શાપિત દુઃખનો પ-
મે આદરે રસવાચન ઉ જોને વિધે આપા નરકના દુઃખ અર્થે મુખે
આમ આપા મુખે ને નારકી જેમ આમને, તેમ તમને મથા તમ
કહીના: આદરે જે નીતે બી વીન પરમ પદના મુખથી મરજિત
જ ન રીતે રસવાચન કહીમું. દુન કર્મના કનનાર આપા અમાની
નિર્મલકિ આમ ને જ નીત પાતાના પુરૂષ કર્મને પદે ઉ આપરે
જ ને રીતે કહીમું. ૩ ૧ ૩

યાં વનમાયાનિત રસ ને તાનીકાના દ્વાય પના આપીને
જુન કની તથા જાન કની વળ કારે ત કહી રીતે કારે તોડે,
આમ તા રીત મદલ કની અદરે રસીત તથા રસીતને સાકલ
કિંકે જુનીત મદલ જાન કની આપવા આપવું રસીત અર્થે પુરૂ
કહેશે કારે. આમ પુરૂષ તમે ને આપવું કારે. તથા આમ પા-
તાનું તમે જાનવું રસીત કારે આમ જાનવી આપવું તમે કારે
આપવું કારે, આ રીતે આપવી કે તરી તાન. ૩ ૨ ૩

ત પદના રસીતકે રસ તમક પુરૂષીત વિધ તાનીત આ-
દરના અર્થે આમ તમક પુરૂષીતના પુરૂષી આપવું આપવું આપવું
રસીત તમે. આદરે રસીત રસીત તાન. ૩ ૩ ૩ તાનીત જુન
રસીતકે રસીત જુન કે રસીત ત તાન તાન તથા રસીત
રસીત આ તમે પુરૂષીત કારે રસીત આપવું ત તાનીત રસીત
રસીત તથા આપવું રસીત રસીત ત તાનીત તાન આપવું
તમક રસીત રસીત ૩ ૩ ૩

આમ આપવું તાન રસીત રસીત આપવું રસીત આપવું
તમક આપવું રસીત રસીત રસીત રસીત રસીત રસીત

સારખી તમે એવીજે ભૂમિ, તેને અતિક્રમતા એટલે બળતી પૃથ્વી પર ચાલતા તે નારહી બળતા થકા કરજી એટલે દયાગ.જા ૧૦૬ કરે અર્થાત્ છે માતા છે તાત હયાદિક વિલાપ કરે ! તથા આરે કરિ થાંયા એટલે મેંયા થકા તમે એવા મુંમરે જોતયા થકા જેમ ગળિયા બળદ ચાલતાં આરડે તેમ તે નારહી આરડયાં કરે. ૧૧૪

અજ્ઞાની નિર્ધારિતી બળ રહિત એવા નારહીને તેને ઉરન લોહના જેવી પૃથ્વીયે બળાતકારે અતિ ક્રમાવે એટલે ચલાવે તે વારે તે બાપડા વિરસ ૧૦૬ કરે તે ભૂમિ કેવી છે તે કે, પ્રજ્વલિત એટલે ક્યાં ઉરન લોહ સમાન રૂપિર અને પરનો કર્મ છે એવી છે. તથા જે વિપમ સ્થાનકે ફૂંબીપાક શાદમલી પૃષ્ઠ પ્રમુખ વિપમ સ્થાનક છે, ત્યાં ચાલતા કર્મકરની પરે અથવા ગળિયા બળદની પરે દયાદિકે તારતા કરીને આગળ કરી ચલાવે પણ તે નારહી પાતાની હાથાર્યે આગળ જવાને અથવા પાતાને ગમે તે સ્થાનકે રહી જવા પછું પામે નહીં. ૧૫ ૧

તે નારહીને અત્યંત ચંદનાકાંત એવું નરક અથવા નેવો માર્ગ તેને વિષે ચલાવતા થકા સાદમું સિદ્ધાર્યે કરી હુબીને નીચા પાડી નાંખે, પરંતુ તે આગળ જઈ શકે નહીં. તથા સંતાપની નામે ફૂંબી ત્યાં સારથીતી છે તે ખાંડે ચડેા હસેા ક્યાં માકા કર્મનો કરનાર બાપડો પછું સંતાપ સદન કરે. ૧૬ ૧

વળી નરકના દુઃખ કહે છે ને બાળ નારહીને પરમાધામિક લોકો ફુનામા બાજન વિરોધ તેને વિષે શક્તીને પચાવે ને વારે તે નારહી રાટતા થકા બળતા ચળાની પરે હિંસા ઉછળે ત્યાં આકારમાં વળી તેને દ્રોણ દાકારિક પડીઆ જોડના થકા ખાતા થકા ક્યાં થકી બીજા સ્થાનકની દિશા તરફ નાગી. ત્યાં વળી અન્ય સિદ્ધ વ્યાધારિક તેને ખામ્ન. ૧૭ ૧

નામ શબ્દ સંભાવનાયે છે ઉંચું ચિતાને આકારે એ
અગ્નિનું સ્થાનક છે તે સ્થાનક પામીને શોકે તમ થા
દીનસ્વરે કરીને આકંઠ કરે તથા પરમાધામીઓ તે નારક
નું મસ્તક નીચું કરીને શરીર વિકૃતિ છદ્મને લોહની પે
શસ્ત્રજે મુદગળાદિક તેણે કરી ખંડ ખંડ એટલે ટુકડા ટુકડા
રે. ॥ ૮ ॥

ત્યાં નરકને વિષે ઉંચા ધાંભાદિકને વિષે નીચે મસ્તક
બાંધીને જેમ ખાદકી છાલીનું ચર્મ ઉખેડે તેમ પરમાધામિક
નારકીઓનું ચર્મ ઉખેડો નાંખે પછી તે નારકીના ચર્મ રહિ
એવા અંગને વદ્ સમાન છે ચાચ જેમની એવા કાક સમ
ળી મૃદ્ધ પક્ષીઓ તેને ખાય, એ રીતે નરક પાલે ઉદન ભેદ
મૂર્ચ્છિત ક્યાં થકા પણ તે નારકી મરણ પામે નહીં. તેનું કા
રણ, કહે છે, સજીવની નામે એવી શાંધતી કુણી છે જેહ
વિષે પાહોતા થકાં પ્રાણી પાપ સહિત એવા પરમાધામિક
લોક તેને હણે છેદે ભેદે પરંતુ તેણે કરી તે મરે નહીં, કિંતુ પા
શની ધેરે તેનું શરીર મળી જાય. ॥ ૯ ॥

તે પરમાધામિક પુરૂષા તીક્ષ્ણ વસ્ત્રવત્ સૂક્ષ્મ કરીને ના
રકીના શરીરને (અભિતાપયતિ) એટલે પીડે જેમ લુબ્ધક
એવા જે કુનરાદિક તેને (વસોપયતે) એટલે વશ પડ્યા એ
વાં સ્વાપદ મૃગાદિક પશુ તે જેમ મરજાંત કર્ધના પામે તેમ
તે નારકી છવે. પણ સૂક્ષ્મ વિગ્યા થકા દીનસ્વરે અરડા
કરે એકતો અબ્યંતર શોકાદિક અને બીજો બાહ્યર હનનાદિક
કે કરી ગિજાન છતાં અમ બન્ને પ્રકારે એકાંત દુઃખ ભોગવે
પરંતુ મરણ પામે નહીં. ॥ ૧૦ ॥

વળી સર્વ કાળ નિરંતર જળતું બળતું એવે નામે જ્ય
પ્રાણિને હણીયે તે માદોડું સ્થાનક છે, જે સ્થાનકે કાષ્ઠ રહિત

કરૂં આકંઠ કરે એકાંત એટલે નિશ્ચય રૂપ કૂટ એટલે દુઃખો-
ત્પતિનું સ્થાન ત્યાં છે એવું મહત્ત એટલે વિસ્તીર્ણ નરકને વિષે
ત્યાં વિષમ કૂટ પાસાદિક ગત્યવત્રાદિકે કરી હજાતા થકા
આકંઠ કરે. ॥ ૧૮ ॥

પૂર્વ જન્મના પેદી, સદ્ભા તે પરમાધાર્મિક રોપ સહિત
કોપાયમાન થકા મુદગળ સહિત મુશળ મહળ કરીને તે નાર-
કીના મસ્તાદિકને ભાંગી નાંખે તે પારે, તે નારકી બાપડા
ભિત્ર દેહી થકા લોહિવમના છના પ્રાગદ્યે કરી અધો મુખ
કરી મરણી તણને વિષે પટે. ॥ ૧૯ ॥

ત્યાં ભુખ્યા અને માહોરા શરીરના પ્રમાણ વાળા પ્રગ-
લિત એટલે દુષ્ટ સદાકાળ કોપ સહિત એવા ગ્રીવાલિયા છવ-
ને તે નરકને વિષે પરમાધાર્મિકો વિકૃયે તે ત્યાં નારકીમાં દુકલ
સાંકળે કરી બાંપ્યા થકા એવા જે માહા પાપી આત્યંત કુર
કર્મના કરનાર નારકીઓ તેને ખંડ ખંડ કરી બદ્ધજ કરે. ॥૨૦॥

તે નરકને વિષે સદાકાળ પાણીએ બરપૂર એવી મહાવિ-
ષમ નદીરૂપ સ્થાન છે. તેમાં અગ્નિમાં ગળ્યો એવો લોહનો
ગાળો તેના સરખું ઉખ્જ પાણી છે, જે પાણી પીતા થકા ઘણું
ખારું તથા ઉખ્જ લાગે મારે વિષમ છે, જે એવી વિષમ નદી
તેને વિષે તે નારકી પેર્યા થકા જતા થકા હાલતા થકા એકાદી
અ શરણ પ્લવન કરતા પરવરા પડ્યા થકા દુઃખ ભોગવે. ॥૨૧॥

એ પૂર્વોક્ત બંને ઉદ્દેશામાં જે નારકીના દુઃખ કહ્યા તેને
બાળ આગ્નીની એવા નારકીના છવો તે કૂરસે છે, સહન કરે
છે. જેની નિર્દતર ધણા કાલ મુઠી દેહેવાની નિશ્ચિત છે એવા
નારકી ત્યાં હજાતા થકા તેને કોઈ પણ વસ્તુ સરજ એટલે રા-
ખવાને સમર્થ નથી. પોતે એકલો થકાજ નાના પ્રકારના પો-
તાના ઉપાચાર્યા દુઃખ ભોગવે. ॥ ૨૨ ॥

વિનાશી જેમનું દર્શન પ્રગટ્યું છે યશસ્વી એટલે જેના યશ ત્રણ ભુવનમાં વ્યાપી છે લોકને ચક્ષુ ભૂત સમાન છે કેમકે લોકના ભાવના જે ભેદ તે સર્વ પરીક્ષે છે મારે લોકને ચક્ષુને સ્થાનકે વર્તે છે, એવા શ્રી મહાવીર પ્રજીત જે શ્રુત ચારિત્રરૂપ ધર્મ તેને ધર્મ જાણે. તથા તેજ સંયમને વિષે ધૃતિ એટલે ધૈર્યપણું તે પણ શ્રી મહાવીરનોજ પ્રકર્યો એટલે દેખો એટલે શ્રુત ચારિત્રરૂપ સંયમને વિષે જેહને રતિ છે, ધૈર્ય છે. ॥ ૩ ॥

ઉંચા નીચા અને તિરછોં એટલે ચૌદરાજ લોકમાંહે પૂર્વાદિક અઢાર દ્રવ્ય દિશાઓ અને અઢાર ભાવદિશાઓ મળે, જે બૈદ્રિયાદિક ત્રસ પાણી અને એકેદ્રિ પૃથ્વીયાદિક જે સ્થાવર પ્રાણીઓ છે તેને ભગવંત નિત્યા નિત્ય ભેદે દ્રવ્ય પર્યાય ભેદે સમ્યક્ પ્રકારે જાણે એવા શ્રી મહાવીર વીતરાગ દેવ તેણે સંસાર સમુદ્રમાંહે પડતા જુદાં પ્રાણીને દ્વીપ સમાન એવો સમભાવિ ધર્મ કહ્યો છે. ॥ ૪ ॥

તે ભગવંત સર્વદર્શિ એટલે લોકા લોકને દેખનાર વળી બાવીશ પરીસહને છતવા થકી કેવળજ્ઞાની થયા. (નિરામગંધ) એટલે મૂસોત્તર ગુણ વિગુદ્ધ સયમ પાળક તથા પૈર્વચન સ્થિતાત્મા એટલે સમસ્ત કર્મના ક્ષય થકી આત્મ સ્વરૂપમાંજ જે સ્થિત થયા છે તથા અનુત્તર એટલે પ્રધાન સર્વ જગતમાં નિરૂપમ જ્ઞાતા મારે વિક્ષાન એટલે બહી જુદિયંત છે. તથા મંથથકી અતીત એટલે નિમંથ બાધામ્યંતર પરિમદ્ રહિત છે. સપ્ત ભય રહિત છે, તેના નામ કહે છે. પૃથું કહ્યો લોક ભવ બીજું પરલોક ભવ ત્રીજું આદાન ભવ ચોથું અકસ્માત ભવ પાંચમું વેદના ભવ છકું અપકિર્તિભવ સાતમું મરણ ભવ તથા ચાર પ્રકારના આયુર્કર્મે કરી રહિત છે. ॥ ૫ ॥

વિનાશી જેમનું દર્શન પ્રગટ્યું છે યશસ્વી એટલે જેનો યશ ત્રા
ભુવનમાં વ્યાપે છે લોકને ચક્ષુ ભૂત સમાન છે કેમકે લોકને
ભાવના જે ભેદ તે સર્વ પરીક્ષે છે માટે લોકને ચક્ષુને સ્થાન
પતે છે, એવા શ્રી મહાવીર પ્રજીત જે શ્રુત ચારિત્રરૂપ ધ
તેને ધર્મ જાણે, તથા તેજ સંયમને વિષે ધૃતિ એટલે ધૈર્યપ
તે પણ શ્રી મહાવીરનોજ પ્રદ્યો એટલે દેખા એટલે શ્રુત ચ
રિત્રરૂપ સંયમને વિષે જોહને રતિ છે, ધૈર્ય છે. ॥ ૩ ॥

જાંચો નીચો અને તિઝોં એટલે ચૌદરાજ લોકમાંહે પૂર્વ
દિક અઢાર દ્રવ્ય દિશાઓ અને અઢાર ભાવદિશાઓ મળે
જે ઔદિયાદિક ત્રસ પાળી અને એકેંદ્રિ પૃથવિયાદિક જે સ્થાવ
પ્રાણીઓ છે તેને ભગવંત નિત્યા નિત્ય ભેદે દ્રવ્ય પર્યાય ભે
સમ્યક્ પ્રકારે જાણે એવા શ્રી મહાવીર પીતરાગ કેવ તેણે સ
સાર સમુદ્રમાંહે પડતાં જુડતાં પ્રાણીને દ્વીપ સમાન એવો સ
મભાવિ ધર્મ કહ્યો છે. ॥ ૪ ॥

તે ભગવંત સર્વદર્શિ એટલે લોકા લોકને દેખનાર વળ
ખાવીશ પરીસહને જીતવા થકી કેવજ્ઞાની થયા. (નિરામર્ગધ
એટલે મુલોત્તર ગુણ વિશુદ્ધ સંયમ પાળક તથા ધૈર્યવત સ્થિતા
ત્મા એટલે સમસ્ત કર્મના હાય થકી આત્મ સ્વરૂપમાં
જે સ્થિત થયા છે તથા અનુત્તર એટલે પ્રધાન સ
જગતમાં નિરૂપમ જ્ઞાતા માટે વિદ્વાન એટલે ભક્તી જુઝિવંત છે
તથા ત્ર્યંબકી અતીત એટલે ત્ર્યંબ બાહ્યાભ્યંતર પરિભા
રહિત છે. સપ્ત ભય રહિત છે, તેના નામ કહે છે, પેલું કહ્યું
લોક ભય બીજું પરલોક ભય ત્રીજું આદાન ભય ચોથું અક
સ્માત ભય પાંચમું વેદના ભય છઠું અપકિર્તિભય સાતર
મરણ ભય તથા ચાર પ્રકારના આયુકર્મે કરી રહિત છે. ॥ ૫ ॥

૧૦૧. (૧૦૧.૧૦૧.)

સર્વ પર્વતમાં અનુત્તર એટલે પ્રધાન એવી પર્વ એટલે મેખલાયે કરી દુર્ગ એટલે વિષમ છે અર્ધાત સામાન્ય જીવને ચઢતા વિષમ છે તથા પ્રધાન મળી અને ઐપધિયે કરી દેહીપમાન ભૂમિ સરખો પૃથવી પ્રદેશની પેરે જાણવો. ॥ ૧૨ ॥

મહી એટલે પૃથવીને વચમાં આવેલો જે જંજુડીપ તેના મધ્ય ભાગે એટલે વચમાં વર્તે છે, નર્મદ એટલે સર્વ પર્વતોના દ્વિ સરખો એ મેર પર્વત જાણવો તે પર્વત લોકમાં મુર્વની પેરે વિમુદ્ધ નિર્મળ કાંતિવાન છે એમ પ્રકર્યે કરી જાણીયે, એ પ્રકારે કરી લક્ષ્મીયે સહીત તે મેર રત અનેક વર્ણ કરી સહિત છે. તથા મનને રમાડનાર તથા જેની જ્યોતિ આપિમાત્રી એટલે મુર્વ તેની પેરે દશે દિશિને વિષે પ્રકાશ પામે છે. ॥ ૧૩ ॥

હવે એ મેર પર્વતની ઉપમાઓ શ્રી મહાવીર જગતની સાથે જોડે છે, મુદર્શન નામા જે ગિરિ એટલે પર્વત તેનો જે યશ કહિયે છેએ તેવો મહોદો મેર પર્વત જાણવો. એ મેરની ઉપમાયે અમજ તપસ્વી જ્ઞાત પુત્ર શ્રી મહાવીર દેવ જાણવા કેવી રીતે તોડે, જાતિયે કરી, યશ કરી, દર્શને કરી, જ્ઞાને કરી અને રાજે કરી સમસ્ત જોડલા ધર્મ માર્ગના પ્રકાશકો છે. તેમાં શ્રી મહાવીર દેવ પ્રધાન છે. ॥ ૧૪ ॥

જેમ લાંબપણે સમસ્ત પર્વતમાં નિપપ પર્વત એટ છે. તથા જેમ વર્તુલાકાર સમસ્ત પર્વત માંહે રચક નામા પર્વત એટ છે, તેની ઉપમાયે શ્રી મહાવીર દેવ જગતમાં જુતિપ્રજ એટલે પ્રજાર્યે કરી એટ જાણવા, સમસ્ત મુનિઓ માંહે તાત્વ-રૂપ જાણવાને અત્યંત જ્ઞાનવંત જાણવા (પ્રકર્યે જ જાનાતિનિ પ્રજા) એ જાણ જાણવો. ॥ ૧૫ ॥

તે શ્રી મહાવીર પ્રધાન એવો જે સર્વોત્તમ ધર્મ તેને પ્ર-રૂપીને પ્રકાશીને પ્રધાનમાં પ્રધાન એવો જે શુક્લધ્યાન તેને

હે સાતમો અધ્યયન મારંભીય છે. છઠા અધ્યયનને વિષે શ્રી મહાવીરનું સ્તવન કરતાં શ્રી મહાવીરને કુશીલ કથા, હો આ સાતમા અધ્યયનને વિષે તે પત્ની વિપરીત કુશીલિયા હોય છે જે અરહત પટ્ટીકાને ન્યાયે સંસારમાં હે ભ્રમણ કરે તેનું સ્વપરુ કહે છે:

પૃથ્વીકાય અપ્પકાય અને વાયુકાય અહીં ચકાર થકી એ ચારે નિકાય સૂક્ષ્મ અને બાહરના ભેદ કરી એ પ્રકારે જાણવા તથા વૃણ વૃક્ષ બીજ શાસ્ત્રી પ્રમુખ વનસ્પતિકાય જાણવી, અને ત્રસતે એકદ્રિયાદિક જીવ જાણવા તેના અનેક પ્રકાર છે, તે કહે છે, જે ઈંડા થકી ઉપના એવા પંખી તથા સર્પ પ્રમુખ તથા જે રસાઓ તે ગાય પ્રમુખ જીવ જાણવા, અને સંસ્વેદન એટલે નસ્વેદ થકી ઉત્પન્ન થયેલા એવા જીવ, માત્સ્ય, પ્રમુખ જીવ જાણવા, વળી રસાળ: તે જે સોવીરાદિકને વિષે ઉપજે તેનાજ વર્ણ સરખા જે જીવ હોય તે જાણવા, એ રીતે જીવના ભેદ કથા. ॥ ૧ ॥

એ પૂર્વોક્ત પૃથિવ્યાદિક જીવ જીવ નીકાય શ્રી તીર્થંકર દેવે કહી છે, એ જ જીવ નીકાય જે છે તે સાતા મુખને જાણે છે વાંટે છે એટલે સર્વ જીવ મુખાભિસાપી છે. એ જીવને જે ઈંડા માત કરે તીર્થંકાલ પીડા આપે તેને જે ફલ થાય તે કહે છે, તે જીવ એજ જીવને વિષે (વિપરીતમુખવંતિ) એટલે વિનાશ પામે અર્થાત્ વારંવાર અને વિશેષ પરિશ્રમજ કરે. ॥ ૨ ॥

વળી એકદ્રિયાદિકથી માંડીને પંચેન્દ્રિય પર્યંત જીવની જાતિ તેને વિષે એક સ્થાનકથી બીજે સ્થાનકે પરિશ્રમજ કરતા ત્રસ તથા સ્થાવર જીવને વિષે વિનિધાતમેત્ય એટલે ઉ-
.. અને વિનાશ પામે, તે કુર કર્મના કરનાર જાતિ જાતિને

પંડિત અગ્નિકાયનો સમાર્પણ કરે નહી. ॥ ૬ ॥

હવે અગ્નીનો સમાર્પણ કરવા થકી બીજા જીવો કેવી રીતે હજીય તે કહે છે, પૃથ્વી તે પણ જીવ અને અપ એટલે પ્રાણી તે પણ જીવ તથા સંપાતિમ પ્રાણી તે પતંગીયા પ્રમુખ ત્યાં સમ્યક્ પ્રકારે પડે. તથા (સંસ્વેદન) તે કાષ્ટ તથા છાજાદિકને વિષે ઉત્પન્ન થએલા જીવ કાષ્ટ નીશ્ચિત ધુજાદીક કીડી પ્રમુખ જાણવા. એટલા સ્થાવર જંગમ જીવને જે અગ્નીનો સમાર્પણ કરે તે દહે એટલે બાળી નાંખે. ॥ ૭ ॥

તથા હરિકાય તે અંકુરાદિક સમસ્ત વનસ્પતિ જાણથી એ સર્વ જીવ તે વિલંબક જાણવા વિલંબક શબ્દ જીવનો આકાર ધારણ કરે જેમ કલલ, અર્બુદ, માંસ, પેશી, એટલી અવસ્થા ગર્ભમાં થાય. અને ગર્ભ પ્રસવ્યા પછી બાળકુમાર તરજુ વૃદ્ધ એટલી અવસ્થા મનુષ્ય ધારણ કરે, તેમ શાસ્ત્રાદિક વનસ્પતિ પણ અંકુર મૂલ સ્કંધ પત્ર શાખાદિક વિશેષ જે છે તે પણ વૃદ્ધિમાન થકા બાળ તરજુ વૃદ્ધાવસ્થાદિક ભાવ પામે છે. તથા એ હરિનાદિક જે છે તેના મૂલ પત્ર શાખાદિકને વિષે, પૃથક્ પૃથક્ જુદા જુદા જીવ જાણવા, એટલા વનસ્પતિને આહાર તથા સરીરને અર્થે, જે આત્માના મુખને અર્થે એટલે અને ષ્ઠેદવા થકી માહારા આત્માને મુખ થશે, એવી આત્મ મુખની પ્રતી તે જે ષ્ઠેદ, તે પુરૂષ ધીઝાઈપણે ધણા જીવોના ધાતનો કરનાર જાણવો. ॥ ૮ ॥

ઉત્પત્તિ એટલે મૂલાદિક કોમળ તથા વૃદ્ધિ એટલે શાખા પ્રશાખાદિક જે વનસ્પતિ તેનો વિનાશ કરતો હોય તથા બીજાદિક એટલે તેના ફૂલનો વિનાશ કરતો હોય, તેને અસંયત એટલે ચુહરથ અથવા પ્રવ્રજિત અન્યસિંગી અથવા સ્વાસિંગી આત્માનો કંડનાર કહિયે. તે જીવ પ્રાણીને ઉપધાતે પોતાના

જવા થકી મોક્ષ છે એટલે સર્વ રસનું સાર લવણ છે યતઃ (લવણ વિદુષ્ણારસા દત્તી વચનાત્) તથા પાઠા તરે આહાર (પંચક લવણ પંચકચેદ) આહાર આ શ્રી પાંચ ભેદ વર્ગ થકી મોક્ષ થાય છે, તે આહાર પંચકના નામ કહે છે. કે લસણ, બીજો પલાક, ત્રીજો કરલી, એટલે દુધ ચેત્રી ગૌમાંસ પાંચમું મધ તથા એકેક વાદી શીતસ્રોત્કના ઉપસે થકી મોક્ષ કહે છે. એટલે જેમ પાણી બાહ્યમલ ઉતારે છે, તે અંતરંગ મલ પણ તે પાણીજ ઉતારે છે. એમ કહે છે. કે એક વળી હુતાશન એટલે અગ્નીના હોમ થકી મોક્ષ છે એ પ્રરૂપે છે. જેમ મુવર્ણાદિકના મલને અગ્ની બાળે છે, તેમ અત્મના મળનો પણ અગ્નીજ નાશ કરે છે. ॥ ૧૨ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત દર્શનીઓને ઉતર કહે છે. પ્રાતઃસ્નાનાદિકરી આદિ શબ્દ થકી હસ્ત પાડને ધોવે કરી મોક્ષ નથી, કેમ પાણી નાખવા થકી તદાશ્રિત જીવોનો ધાત થાય છે. તે માં એમ કર્યા થકી મોક્ષ પ્રાપ્ત ન થાય, તથા ખાર એટલે લવણને અણુ જમવે કરી પણ મોક્ષ નથી, જે હુંજ નંખાવા થકી મોક્ષ પ્રાપ્તિ થતી હોય તો જે દેસમાં સર્વથા હુંજ મળતુંજ નથી, તો ત્યાં નિવાસ કરનારા લોકોને દુર્ગતિ પણ ન થાય પરંતુ એ વચન અસંબંધ જાણવો. અને તે મુર્ખ મધ, માંસ, તથા લસણનો પરિભોગે કરીને મોક્ષાર્થ થકા અન્યત્ર સ્થાનકે વાસ કરે, એટલે તેને પણ શુશીલવિના મોક્ષ નથી. એ તાવતા તેને સંસારમાં નિવાસ કલ્પે. ॥ ૧૩ ॥

જે મુર્ખ પાણીયે કરી મોક્ષ પ્રરૂપે છે એટલે સંધ્યા પ્રણામ અને ચકારના મહણ થકી મધ્યાનને વિષે પાણીનો સ્પર્શ કરવા થકી મુક્તિ કહે છે, તે પણ મુખા જાણવો. કેમકે ઉદકના સ્પર્શ થકી જે સિદ્ધિ થાયતો પાણી માંહે સર્વકાળ માહતા પ્રમુખ જીવો

કહે છે. અવિવરન જલ પાણીમાં કહે છે તેને પણ જુલિ દેા-
થી કહેવું, તેમ તેા જનું નથી. દાખલ કે પાણી જેમ અનિષ્ઠ
મનને દરજી કરે છે. તેમજ ક'લ અલે જે મુખે દ્રવ્ય છે તેને
પણ દરજી કરે છે. ॥ ૧૪ ॥

જે ઉદાના સ્પર્શ થકી પ્રાણ આવે તેા માણસ દર્શક, સ્વ-
રૂપે દેહા, નથા સર્વ. જલદાણ, જળામર, પિદાપ, જલમા-
ન. સ્વરૂપે અનુપ્યાદિતિ જેવા કાશભ દેવ મર્મ પ્રાણમાત્રી થયે.
તે દાખલ માટે જે કુશલ અવસ્થે તીર્થકર રવ તેજુ એ અવસ્થાન
આવુજા કરુ છે. તેા મુ કરુ છે. તેા કે ઉદક થકી જે પ્રાણ
કહે છે, તે પુરુષ અજ્ઞાની પાપિષ્ઠ પાખંડી અવપ્રભતિ વાળા
જનુવા. ॥ ૧૫ ॥

ઉદક જે અમુજા દર્શક મનને દરજી કરે તેા એમજ મુજા
સ્વરૂપે પુરુષ તેને પણ દરજી કરે, અને જે પુરુષને દરજી ન કરે
તેા કર્મ મળે પણ અપહારી રાંધે નહીં. માટે જે ઉદક થકી
મિલિ કહે છે. તે એ વચન કમ્પામાવજ બાંધે છે. જેમ જન-
વિષ પુરુષ માર્ગે દેખાવનાર હોય તેા તેની પછવાડે ચાલવા
થકી વાંછિત માર્ગ પામિયે નહીં. તેમ મુર્ખ પ્રાણી પણ પર્મની
જુલિયે પ્રાણીઓના વિનાશક બેવા રાખ્ય માર્ગના સંચલ કરના
થકા પ્રાણ પામે નહીં, એમ લગવેલ કહે છે. ॥ ૧૬ ॥

જે હવ પ્રકરે કરી હવ પાતાદિક અનેક પાપ કૃત્યા કરી
કર્મ ઉપાદેને પછી સીનાદક સ્વરૂપે ત્રિસંખ્યાયે પાણીના સ્પર્શ
કરી ઉપાદિત કર્મના નાશ કરીને ગિહ પામે તેા પાણીના ધામ
કરી કોઈ એક હવવાતક એવા માપ્છીમર પ્રમુખ પણ સીજે
તે માટે જે ઉદક થકી ચિહ્ન કહે છે તે સુવાવાદ બાંધે છે. ॥ ૧૭ ॥

દુતાશન જે અગ્નિ તે થકી જે પ્રાણ કહે છે. સ્વરૂપે
સૂખા પ્રજાન, અને અમાનંદ, એમ ત્રિસંખ્યાયે અગ્નીને દે-

આણે નદી, જ્ઞાનાવર્ણાદિક અષ્ટ પ્રકારના કર્મ જપાવીને વળી પ્રપંચ એટલે સંસારને ન પામે, એટલે મુક્તિ પામે. જેમ અઃ એટલે પુરી તેના કાચ થકી ગાડકું સમ વિષમ માર્ગે ન ચાલે, તેમ સાધુ મોક્ષ પંદોલતા પછી સંસારમાઠે પાછા આવે નહીં. તિથેમિતો અર્થ પૂર્વવત્ અનુચો. ॥ ૩૭ ॥

ઈતે કુશીલ પરિભાષા નામે સાતમે અધ્યાયન સમાપ્ત થયો.

इवे भाटमं वीर्याध्ययन कहे छे. मातमा अध्ययनमाकुञ्जी-
लियानो आचार कसो, ते आचार मयमने विने वीर्यातगाय
कर्मना उदय धरी थाय छे, ते माटे भा अध्ययनमा मुशीनि-
यानो वीर्य देयाहे छे, तंभी ए अध्ययननुं नाम वीर्याध्ययन छे.

તે બોલે વિષે પરાક્રમ એ પ્રકારે શ્રી અનેશ્વરે કહ્યું છે તે વીર્ય પ્રકરે કની કહિયે હોય, તું એવા વિનહોં કરી વીર નામા મુખવનું કેતું વીર્યવર્ણ; અને કેવી રીતે એ વીર કેવાય છે; તથા કેવી રીતે એ પ્રકરે કની વીર્ય કહે છે. ? ॥ ૧ ॥

એકનો અષ્ટ પ્રકારે કર્મ ક્રિયા અનુદાન રૂપ વીર્ય કહે છે. અથવા અકર્મ એટલે એવનું મોદેજ સ્વરૂપ તેને પણ એક વીર્ય કહે છે. એમ એ પ્રકારે વીર્ય કહે છે, અરો મુખનો ? એજ એ ન્યાનકે કની બળ વીર્યના એક બાહ્ય, એટલે એક સકર્મક અને બીજે અકર્મકના બેરે કની એ પ્રકારના વીર્ય અનુચો; જેને વિષે અપરિચય તરે મનુષ્યો રેખાય છે. ॥ ૨ ॥

વળી શ્રી નોર્ધિકરે રેવ પ્રમાણે કર્મ કહે છે, તે પ્રમાણ કહે છે. (મલ્લ વિમલ જ્ઞાયા નિદાહિદગાય વેશમે મળિયા દગ્યાદિહ) તથા અપ્રમાણે અકર્મ કહે છે, જે પ્રમાણિયો કર્મ કહે તે જાત

સીધું દહીએ, અને જે અપ્રમાદિ થશે કર્મ કરે તે પંડિત પીર્ય
દિયે તે આગ અને પંડિતપીર્ય આપી રીતે ઇ. અભવ્યને અ-
નાદિ અપર્યવશિત અને ભવ્યને. અનાદિ સપર્યવશિત અથવા
આદિ સપર્યવશિત બતાવ્યા. ॥ ૩ ॥

કોઈ એક સત્ર એટલે ખડનાદિ દ્વિધિવાર મનુષ્ય વિધાદિક
શીખે, અથવા માત્ર એટલે અંપાતિપાદિક માત્ર તથા નિમિત્ત
પેષક આપણ પ્રમુખ શીખે. શા વાન્તે શીખે નો કે. હવેનાં
અતિપાત્ર એટલે વિનાશ કરવાને અર્થે શીખે. તથા કોઈ અ-
દિસક અત્રાદિક ભર્માને જે અર્થ વર્ણવાય અર્થમંથ. મનુષ્ય ને ૪.
અર્થમંથ પ્રમુખ કરે. અ એંદિયાદિક વન હવ તથા પૃથિવ્યાદિક
અથાવનહવ નેને વિવિધ પ્રકારે હજુવા નિમિત્તે પુરોજી મત્રાદિ
ભવે. ॥ ૪ ॥

કોઈ એક નાયાવિ પુરેય માયા કેળવેને માત્રાદિ - વિવિધ
રૂપ હામજોનનાં નનાન્ન ૨૦. અત્રે પાત્રાના નિમિત્ત વિષ
આશક્ત છતાં હામ નવનાં ૨૦ અથા તે પાત્રાના આ મ નુ-
ખના આધિ વિવિધ રૂપ છતાં. હવનાં હજુનાં તથા અ ના રા
વનાં મેંદનાં. તથા પેનાં હાત્રાનાં થાય. ॥ ૫ ॥

નને કંઠી. વચને. ૨૦. એ ૪ પદ મનુષ્યે છે. અત્રે કાપોયે
કંઠી. આશક્ત છતાં તદુક્ત મ-જાની પેરે કર્મ આપના. તથા આ
રૂપ આ કોઠને વિષે અવના નજાત ૧૪૫ આ અ અન્ન કો
કને વિષે કૃત્ય કાનીતપણું કરી તે હવ વાતનાં ૨૦માર પુરેય
નિદેય થકી અસપતિ બહુવા. ॥ ૬ ॥

હવ વાતનાં કરનાં પુરેય તે વિના ૨૦ ૪ પેર ને અત્રે ૨૦
વાની સાથે કરે; તથા તે પેરે કરી પન્ડાકે પખુ રાથે અટલે
પેર સાથે સંબંધ કરે, પાપના સમીપ નામી એવા સાવચાનું
હાતરૂપ આદેશના કરનાર તે અંતકારે વિ નાકાવન અત્રે ૧૫

જ્ઞાનાદિક ભાવનાયે કરી, ઉપસંહરે, એટલે મરણ કાળ મુ
સંલેપણાવે કરી પાપ કર્મને નિર્ઝરે. ॥ ૧૬ ॥

કાચખાની પેરે હાથ પગ અંગાપાંગાદિકને ગોપવી રા
તથા મનના અકુશલ વ્યાપાર તથા ઔચાદિક સર્વ ઇંદ્રીઓ
વિષય થકી નિવર્તે. તથા મનનો પાપમય પરિણામ એ
માઠો અભિપ્રાય જ્યારે કાંઈ પ્રયોજન પડે, ત્યારે તેવોજ
પાપરૂપ ભાવાનો દોષ તેને પણ સંવરે. ॥ ૧૭ ॥

તથા કોઈ પુણ્ય સન્કાર કરે, તે વારે માન ટાળવું, તે અ
શ્રી કહે છે. અદ્યમાન, અદ્યમાયા, અને ચકાર થકી અનુક
કોષ તથા લોભ, પણ લેવો તેને જાણીને પંડિત વિવેકી જ
હોય તે અર્હી પાડાંતરે (અદ્યાનામિતિ) અત્યંત માન, અત્યં
માયા, તેમજ અત્યંત ક્રોધ, અને લોભ, એનો સર્વથા પ્રકારે ત્યા
કરે, એમ પણ કહ્યું છે. બીજું પાડાંતર એ રીતે મેં ગુરૂની પા
સેથી સમ્યક્ પ્રકારે સાંભળ્યું છે કે ! એ ક્રોધાદિકના જયથી વી
પુરૂષને વીર્ય પરાક્રમ જાણવું, પણ જે સંમામમાં રાત્રને હજી
પરમાર્થે વીર શુભર ન કહેવાય. એ ત્રીજું પાડાંતર માક્ષનો આ
જાતમનિષ્ઠ એવો સાધુ તે ચારીત્રને રૂડીરીતે મહુણ કરીને પણ
ક્રોધાદિકને છતવાનો ઉદ્ધમ કરે. એ પ્રકારે વીર પુરૂષનું વી
જાણવો તથા, સાતાગારવને વિષે નિહન એટલે અનુદ્યુજ્ઞ અ
ર્ધાનુ સાતાગારવે કરી સહિત. તથા ઉપસાંત એટલે કપાવન
છતવા થકી ક્ષમાવાન તથા માયા સહિત છતો સંધમાનુષ્ઠા
ખાચરે. એ શુદ્ધ માર્ગનો ભાવ જાણવો. ॥ ૧૮ ॥

પ્રાણીઓના પ્રાણને હજી નહી. તથા રૂત શોધનમાત્ર પણ

લીએ નહી, માયા સહિત મૃયાવાદ ન બોલે. કેમકે પા
નિમિત્ત જે મૃયા બોલાય ॥ માયા વિના બોલાવ

કિંતુ માયા સહિતજ ॥ મૃયાની આ

હિ તે સર્વ શુદ્ધ નિર્મળ જાણ્યો, તે સર્વ ઉદયમ કર્મજન્યના કાર-
કને વિષે અકૃત થાય, કિંતુ મુવેષ મિકિત્તાની પરે તે કર્મ
નિર્જર્જરાનુજ કારણ થાય, ॥ ૨૩ ॥

તેનું તપ જે અનસનાદિક તે પણ અશુદ્ધ જાણ્યું તે કોનું
અશુદ્ધ જાણ્યું; તો કે, જે આરા હૃદયારિક કૃત તે થકી નીક-
ળીને ચારિત્રિયા થયા છતા, પણ જે મુનીશ્વર પુત્ર સંકારને
અર્થ, તપ, કરે તેના તપ પણ નિઃકૃત, મારે અશુદ્ધ જાણ્યો,
અને જે તપ કરતાં અનંત દુઃસ્થાદિક જાણે નહીં જે તપમાં
જાગતી જ્ઞાપા પ્રવૃત્તિ ન જાણે, તે તપ આત્મને દિતે
જાણ્યો, ॥ ૨૪ ॥

અદ્યાદ્યાનંત જમનાન, તથા અદ્યા પાણીની વાપરનાર,
તથા મુચ્ચત્ર નામ અદ્યા જાણ્યું કરનાન પગને દિત રૂપ જે
મનનુ જોડનાન, દાભાન કોવાદિકના કેપશમ થકી કપાળને
અભાવે સીતલ પાંચુલિ તથા હૃદયના દમનાન, સોમવત
મદિત, એ બંને માત્ર જે છે, તે સર્વે કાળ મુવમન વિષે પગ
કરે, ॥ ૨૫ ॥

મુખ્યાન એવડે પર્મ્યાનાદિકના પાન તન મઅડ આ-
દનીને કાયાના અકૃતાં પાનની પ્રવૃત્તિના પાન કર, મર્યા
પ્રકારે દુસ્થ પાદાર્થિકે કરી પણ પગ પાડા ન કર, નિવિષ્ટા
એવડે પર્મીનદ અને કેપમર્મનું જે સદુત કરુ, તેન પગ પ્ર-
માન કર્મ નિર્જર્જરાનું કાળુ આવીને, કથા મુદી પ્રકાર ન પાન
તથા મુદી કોટા પાડે, નિર્મલિતા અર્થે પુર્વજન જાણે, ૥૨૬

કૌંપ શી કૌંપનાથ માટમુ મન્યવન મદામ,

હવે નવમું અધ્યયન શાંતિમયે હૈયે થાટમાં અધ્યયનમાં
જાતું અને પોદનનું ચીર્ષ કરું, તેમાં પણ પોદનના વિષયનું જે
ધર્મ તે ધર્મને વિષે માત્ર ઉચ્ચ કરે. તે માટે આ નવમાં અધ્ય-
યનમાં તે ધર્મનું સ્વરૂપ કહે છે

શ્રી મુખર્ષિ દેવામિ પ્રત્યે શ્રી વંશુદેવામી જે હાથ લેલીને
પૂછે છે, કે આહુત્ય અતિમંત્ર એટલે કેવળી ભગવંત એવા શ્રી
મહાવીર દેવ તેને, સમ્યક્ પ્રકારે કરીને કેવા પ્રકારનો ધર્મ દેવો
છે. એમ શ્રી વંશુદેવામીયે પૂછ્યા પછી, શ્રી મુખર્ષિ દેવામિ
આજ્ઞા, શ્રી વીતરાણ પ્રણીત ધર્મ તે સ્વતંત્ર એટલે મદ્ય મુખ
માર્ગ, યથાચરિયત. એવા ધર્મ શ્રી તીર્થિકરનું કહેલો તે હું
હું છું. તે તમ આંખમાં. પાદાંગે. એવા ધર્મ તે આલો. ૧૧
એટલે લોકો હું હું છું. તે પ્રત્યે તમ આંખમાં. ૧૧ ૧ ૧

આહુત્ય. સત્રિય. તથા વૈશ્ય. અને આંડાલ. નિપાદ અ-
થવા આંડાલને. આરાંતરજાતિ તેમાં જે આહુત્ય અને મુક થકી
ઉત્પન્ન થયો તે. નિપાદ એટલે આંડાળ અને આહુત્ય. તથા
વૈશ્યની ગ્રીધી થયો તે અખલ. આંડાલની નાને આહુત્ય થકી
થયો તે આંડાલ આદી માતા પુત્રાંત. પદા લાગી જાતું. તુ-
મણુખકઃ દુઃખિત તાપમાર્દિત, રાજીસારિત, વ્યાપારમાં અસિદ્ધિ
કરનાર. મુક કરનારો મુખ. ૧ વારિત જે છે તે આંડાળના
કરનાર છે. તેમજ આંડાળ પદ પાળી મદ્ય આંડાળના કરનાર
અનેક છે. ૧૧ ૨ ૧

પરિશદ્ ડિપદ. મનુષ્ય. અને પાળ. હિન્દુ. મુખાર્ષિ-
એ વિષે મમ ર તેમાં રક ઉત્તર અથવા પુરુષ આંડાળના ર-
નાર તેને નિરોધસ પેન્ની શુદ્ધિ થાય છે. અથવા આંડાળ
તેના આંડાળના કરનાર પુરુષાને અમાર્ષિ દુઃખીવંતી પદે પાળ-

ની વૃદ્ધિ થાય છે. જ્યાં જેરી તે પ્રાણીઓની હિસા કરે ત્યાં તે રીતે સંસાર માંહે. દુઃખના વિલામી થાય. તથા કાંમભોગ જે છે. તે આદંભ સંવૃત છે. આદંભે કરી પુષ્ટ છે. અનેક પાપના કારણે કરી ભર્યા છે. તે કારણ માટે તે દુઃખ થકી છૂટે નહીં. ॥ ૩ ॥

જે થકી પ્રાણીના પ્રાણને હણિયે તેને મરણ કહિયે, તે મરણને અર્થે જે કૃત્ય કરવું એટલે મરણનું જે કાર્ય કરવું અર્થાત્ અભિ સંસ્કાર જલાંજળી, પ્રદાન, પિતૃ, પિંડ, પ્રમુખ એલાવાના કરીને પછી જ્ઞાતિ, ગોત્રી, સ્વજન, પુત્ર, કસત્રાદિક, એ સર્વ વિષયાભિલાષી છતા હોય તેમનું ઉપાર્જન કરેલું જે વિત્ત એટલે ધન, તે ધન જે પૂર્વોક્ત અભિ સંસ્કાર પ્રમુખના કરનારા પુરોહા તે લિયે, એટલે અંગીકાર કરે. અને તે ધનનો ઉપાર્જનાર અનેક કુર્મ કરી દુર્ગતીયે પાહોતો છતાં તે કર્મે કરી સંસારમાં કિમ્બની એટલે પીડાય છેદાય. ॥ ૪ ॥

માતા પિતા સ્તુયા. એટલે છાકરાની શ્રી તથા ભાઈ, ભાઈ, પુત્ર, અંગ જાતિક એટલા સર્વ એ જીવને કર્મ વિપાક ભોગવતાં થકાં, તે વખતે ત્રાણ ભણી ન થાય, એટલે દુઃખ દાળવાને અસમર્થ થાય. ॥ ૫ ॥

ધર્મ રહિત જીવને રાખવા કોઈ સમર્થ નથી, એ અર્થ આલોચી એટલે સમ્યક્ પ્રકારે વિભાસીને, પરમાર્થ જે જ્ઞાન તેનો અનુગામી એટલે જ્ઞાનનો સાધક નિર્ભમત્વ તથા નિરદેહકારી એવો છતાં, તે સાધુ જિનભાષિત જે સંયમ માર્ગ છે તેને આચરે. ॥ ૬ ॥

વિત્ત તે ધન, અને પુત્રાદિક તેને ત્યજવા એટલે છાંડીને, પછી જ્ઞાતિ, સ્વજન, શ્રી, સ્વમુર વેવાહી પ્રમુખ તથા પરિમદ, તેના ઉપર મમત્વ ભાવ તે સર્વને ત્યજવા એટલે છાંડીને,

પંડિત જ્ઞા પરિજ્ઞાએ જાણીને પ્રત્યાખ્યાન પરિજ્ઞાએ પરિહરે, તો
હાથ પગ વસ્ત્રાદિકને ધોતું, તથા રંગતું. વળી નખ રો
દિકતું સમારતું, પખાલ લેવો, વમન કરતું, આંખનું આંજ
અન્ય કોઈ શરીર સંસ્કારાદિક જેણે કરી સંયમનો ઉપધાત થા
તેવા સર્વ કારણોને જાણીને પંડિત પરિહરે. ॥ ૧૨ ॥

શુદ્ધીક દ્રવ્ય તે ગંધ, માલ્ય તે ફુલ, અને શરીર સ્નાન
શરીર પ્રજ્ઞાલન દેશ થકી તથા સર્વ થકી કરતું તથા હાંત પ્રજ્ઞ
લન તે હાતજી પ્રમુખનું કરવું. તથા સચેત અચેતાદિકનો પરિખ
ત્તી કર્મ તે તિર્યચ, મનુષ્ય, દેવી પ્રમુખ ને હસ્ત કર્મ, કુચેક
દિકનું કરતું, એ સર્વને પંડિત અશુભ જાણીને વર્જે. ॥ ૧૩ ॥

સાધુને નિમિત્તે કરેલો આહાર. સાધુને અર્થે મૂલ્ય આ
પીને લીધેલો આહાર, સાધુને અર્થે ઉધારે લીધેલો આહાર
વળી સાધુને અર્થે મદ્યસ્થે શામે આપ્યો, એવો આહાર, આ
માકામના કંજ સહિત આહાર. કિંમદુના એ બધો અનેક
જિય સદાય આહાર જાણીને પંડિત પૂરેપ અને પરિહરે. ॥૧૪॥

ધૂત પાનાદિક ઔષધ જેણે કરી પ્રાણી જગવંત મત્ત થાય અ
થવા આશુન એટલે મુન્ય જેણે કરી આત્મા શુન્ય થકો રહે,
તથા આંખનું આંજનાદિક. તથા રસલોહ્યતા. તથા જે કરવા
થકી પરજીવને ઉપધાત થાય તે કર્મ, તથા હાથપગ વસ્ત્રાદિ
કનું પખાલતું, તથા લોભાદિક કબ્બે કરી શરીરનું ઉગરતું કર
તું. એ સર્વને કર્મ બંધનું કારણ જાણીને પંડિત પરિહરે. ॥૧૫॥

અસંવતિની સાથે પર્વાસોચન એટલે આસોચન કરતું, ત
થા અસંવમાચરતું કરતું, કરાવતું તથા અસંવતિના અનુષ્ઠા
નનો પ્રસંસા કરવી, તથા પ્રસ્ત જે લોક વ્યવહાર જ્યોતિષા
દિક તેનો નિર્વૃચ કરવો, તથા સામારિક જે સખ્યાંતર, તેના
મરનો પિંડ લેવો, એ સર્વને પાપના કારણ જાણી પંડિત પ

ધરમાં બેસવું, શુદ્ધસ્થને કુશલાદિકનું પૂછવું, તથા પૂર્વ કીડાદિકનું સંભારવું, એ સર્વને જાણીને પંડિત પરિહરે. ॥ ૨૧ ॥

જે સર્વ વ્યાપિ તેને યશ કહિયે, અને જે એક રમ વ્યાપિ તેને કિર્તી કહિયે, તેજ સ્લાથાની જાતિ જાણવી. તથા રાજાદિકની વંદના પૂજા સાત્કાર, વસ્ત્રાદિકે કરી કરાવવાની જે વાંછા કરવી, તથા સર્વ લોકમાં જે વિષય હઁઘા કામરૂપ તેની વાંછના કરવી, એ સર્વને પંડિત કર્મ બંધના કારણ જાણીને પરિહરે. ॥ ૨૨ ॥

જે અન્ન પાણીયે કરીને, આ લોકને વિષે, સાધુ પાતાને નિરવાહ કરે, આજીવિકા કરે, તેવા અન્ન પાન, ને તથા વિધ દે-ખીને દ્રવ્ય, એજ કાળ અને ભાવની અપેક્ષાયે શુદ્ધ નિર્દોષ મહુજ કરે. વળી એજ અન્ન પાણીનું ખીજત અસંયતિને દેવું, તે સર્વને જા પરિજ્ઞાયે અનર્થનું હેતું જાણીને પંડિત પરિહરે. ॥ ૨૩ ॥

એ રીતે મહામુની બાહ્યાલંતર પરિમહુ રહિત એવા શ્રી વર્દમાન સ્વામી તેને કહ્યા છે. તે શ્રી વર્દમાન કેવા છે, તોકે, અનેત જ્ઞાન દર્શનના ધરનાર છે તેણે એ શ્રુત ચારિત્ર રૂપ ધર્મ ઉપદેશ્યો છે, સિધ્ધાંત રહસ્ય પ્રકાશ્યો છે. ॥ ૨૪ ॥

વળી જે ગુરવાદિક મોહોટા પુરૂષ બોલતા હોય તેની વચમાં ભડકીને ન બોલે, તથા મર્મનું વચન જેના બોલવા થકી કોઈ છવ દુહવાય, એવા વચન બોલે નહીં. (માતૃસ્થાન) એટલે માયાર્યે કરી પ્રધાન વચન બોલવાનું પણ વર્જે, તો શું બોલે ? તોકે, કાર્ય વિશેષ વિમારીને બોલે જે ભાષા બોલવા થકી કાંઈ પણ દુષણ ન લાગે, તેવી ભાષા પ્રકાશે. ॥ ૨૫ ॥

એક સાત્યા, બીજી અસાત્યા, ત્રીજી સાત્યા મૃપા, ચોથી અસાત્યામૃપા, એ ચાર ભાષા માંહેલી ત્રીજી ભાષા જે કાંઈક સાત્ય, અને કાંઈક અસાત્ય છે, તે પણ ન બોલે. જે ભાષાના

ખોલવા થકી પછી ઘણો પશ્ચાતાપ કરવો પડે, એટલે પરભવે
એના હૃદયથી દુઃખ થાય, તે વારે પશ્ચાતાપ કરે, જે સાવધ
એવું દ્વિતીકારી વચન તે ન બોલે. એટલે આ અમુક ચોર છે,
એને મારે, આ ધાતુનો પ્રયોગ કરો, અથવા આ ખેત્ર ખેડો,
એવી ભાષા ન બોલે. એવી આજ્ઞા નિમંથ શ્રી માહાવીર દેવ-
ની છે. ॥ ૨૬ ॥

હોણાવાદને દશ વિશેષે દુર વચન વિશેષ છે, તે માટે
હોણા એમ ન બોલે; તથા હું સખી એમ પણ ન બોલે; આ-
વનો પ્રકાશ કરી બોલાવવો જે હું અમુક નીચ ગાત્રી છું, એવું
વચન પણ ન બોલે; હું હું એવો અમનોશ તિરસ્કારનું આ મુ-
દામલું વચન તે સર્વથા પ્રકારે ન બોલે; કેમકે સાધુને એવા
વચન બોલવા યુક્ત નથી. ॥ ૨૭ ॥

સર્વ કાળ સાધુ અકુશીલ હોય શ્રદ્ધાચારી થકો રહે, તથા
ગિનસાસનથી વિરુદ્ધ એવા અનાચારી પાસત્યાદિકનો ત્રિ-
વિધે સંસર્ગ ન કરે, તે પાસત્યાદિકનો સંસર્ગ કેવો છે, તોકે
જેના થકી મુખરૂપ જે સંયમ તેના ધાતના કરનાર, એવા એના
થકી ઉપસર્ગ ઉત્પન્ન થાય છે. કેમકે તે ગ્રા્યે સાતાગારવપણું
વતનારા હોય છે, તે માટે તેની સાથે મુવિદિત પુરૂષ સંસર્ગ
કરે, તો તે પણ સાતાગારવપણાને પામે. નેથી મુખરૂપ સંય-
મનો ધાતક થાય છે, માટે પંદિત જે હોય તે પ્રતિબોધ પામીને
એવા સ્વેચ્છાચારીઓનો સંસર્ગ તેને દુખનું કારણ બનીને
ત્યાગ કરે. ॥ ૨૮ ॥

જરા રોગાદિક કારણ વિના શુદ્ધસ્થના પરને વિષે ન બેસે,
એટલે શુદ્ધસ્થને ઘેર ન બેસવું, એ સાધુનો ઉત્સર્ગ માર્ગ કહ્યો છે?
અને અપવાદે તો જરા રોગાદિક કારણ વિના ન બેસે તથા
કોઈ એક લઘુધીમંત ધર્મોપદેશાદિક વચન દેવાને કારણે પણ

એશે, તથા મામને વિષે બાળક ક્રીડા હાસ્ય કંઠર્પ હસ્ત સ્પર્શ આસિંગનાદિક ગેડા, દડિ કંત્યાદિક ક્રીડાને સાધુ ન કરે, વળી પ-
ડિસે હજીવાદિક ક્રિયાની મર્યાદાને ભગવંતની આજ્ઞાથી વિરૂધ્ધ
જાગીને, અતિક્રમે નહીં, હસે નહીં. ॥ ૨૬ ॥

ઉદાર, ઉદભટ, પ્રધાન, એવા શુદ્ધરથના કામભોગાદિક
સાંભળીને તેની વાંછા કરે નહીં; તથા સંયમને વિષે યતન
કરતો શુદ્ધ ચારિત્ર પાળે. વિહાર કરવાને વિષે પ્રમાદ ન કરે,
અપ્રમત્તપણુ વિચરે, ત્યાં ચીહાર કરવાને વિષે ઉપસર્ગ પરિ-
સદ્ ઉપને થકે, તેને દરરથો થકો અઘીનપણુ સમ્યક્ રીતે અ-
હિયારો. ॥ ૩૦ ॥

કોઈકે લાકડો અને મુદ્ર્યાદિકે કરી હજારો છતો કોળ ન
કરે, તથા દુર્વચને કરી આકોશ ઉપગમ્યો થકો પણ દોષ ન
કરે; અને પ્રાંતે વચન પત્ત ન આવે; કિંતુ મુમન થકો પૂર્વોક્ત-
પરિસદ્ધને સદ્ગન કરે. પરંતુ તેવા પરિસદ્ધની પીડાયે પીડયો
થકો કોજાહસ ન કરે. ॥ ૩૨ ॥

પ્રામે થએલા કામભોગને પ્રાર્થે નહીં, એટલે ભોગવે
નહીં, એ સાધુનો વિવેક શ્રી તીર્થકરે કર્યો છે. તથા જે આ-
ચરવા ચોખ્ખે એવા જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્ર્યાદિક તેને શીખે,
પરંતુ કોની પામંગા સાંભે. નોકે. ગુરુ જે આજ્ઞાયે તેની પાસેથી
સદા શીખે, એટલે ગુરુ કુલ વાસ કર્યો. ॥ ૩૪ ॥

સાંભળવા વાંછતો એવા જે સાધુ ને પાતાના ગુરુની રૂઝી
ચૈયાવચ્ચાદિક વિગ્રામજ્ઞાદિકે કરી સેવા કરે. તે ગુરુ કેવા હોય
તોકે સ્વપર નિર્ધ્યાંત જાણવાને બાકી છે. પ્રજ્ઞા જેની એટલે
રૂઝા ગીતાથ. તથા રૂઝા તપના કરનાર. એવા ગુરુની સેવા ક-
રે; તે કેવા પુરૂષ ગુરુની સેવા કરે, તોકે કર્મને છગવા સમર્થ
તથા જે સાત્ય શ્રુતિના ગવેષણુ દાર. તથા ધૈર્યવંત. એટલે જે-

વિચારીને ધર્મ કહ્યો, તે ધર્મ કેવો છે, તેા કે રૂબુ, એટલે સર-
ળતાપણુ, તેનેજ સમાધિ કહીયે. તે સમાધિ શ્રી કેવળી ભગ-
વંતે મને ઉપદેશી છે, તેમજ શ્રી મુધર્મ સ્વામિ જંબુમત્યે કહે
છે કે, હું તમને કહું છું, તે તમે સાંભળો, જે એવો સાધુ હોયને
સમાધિને પ્રાપ્ત થયો, એ રીતે જાણે, તે સાધુ કેવો હોય તે
કહે છે. જેને તપ, સંયમ, પાળતા થકા ઇહ લોક, તથા પર-
લોકના, મુખની વાંછા કરવી, એવી પ્રતિજ્ઞા નથી, તેને અપ્ર-
તિજ્ઞ કહીયે; એવો, તથા નિદાન રહિત, એટલે આશ્રય રહિત,
એવો છતો રૂડી રીતે સંયમ પાળે, તે સાધુ સમાધિ પ્રાપ્ત
જાણવો. ॥ ૧ ॥

ઉંચા, નીચા, અને તિર્છી એમ દિશો દિશે, એટલે સર્વ
લોક માંડે દિશિ, વિદિસિ, ને વિષે જે બે ઇદ્રિયાદિક ત્રસ જવો.
તથા પૃથ્વિકાયાદિક, સ્થાવર જવો છે, તે સમસ્ત જવોને હાર્ય
કરી, પગે કરી, અથવા સમસ્ત કાયાયે કરી, સંયત છતો એની
દિસા ન કરે, ઉપલક્ષણ થકી એને કોઇ પણ કર્મના ન કરે,
તથા અન્યનું અદત્તદાન મદળ કરે નહીં, એ અર્થથી પરિમદ
મૈયુન મૃપાવાદાદિકને પણ ન સેવે. ॥ ૨ ॥

સમાધયત જે સાધુ છે, તે એમ જાણે કે શ્રી વીતરાગે
જે ધર્મ ભાષ્યો છે, તે રૂડા કહ્યો છે. એ મુનાખ્યાન ધર્મ
એવો હોય, એમ સાધુ જાણે, એટલે ગીતાર્થ, પછં કહું; તથા
જે શ્રી વીતરાગે કહું, તેને સંરેદ રહિત પણે, તદ્વત્તિ કરી મા-
નનો થકો રહે; એટલે જ્ઞાન, દર્શન, રૂપ સમાધિ કહી, તથા
નિર્ગોળ આદારનો સેનાર, એવો છતો, વિચરે એટલે સંયમ
પાળે, તથા પ્રજા એટલે સર્વ જવને પાતાના આત્મનુલ્લ કરી
લેખવે, તથા જવવાને અર્થે આપ એટલે આશ્રય ન કરે, અ-
ર્થાત અસંયમાશ્રય ન કરે, તથા મુનપરવી એવો સાધુ ધન,

પાપાદિક, પરિગ્રહનો સંચય ન કરે. ॥ ૩ ॥
 સમસ્ત ઇન્દ્રિયનો સંવર કરીને નિરાશિલાપી થાય, તે
 કોને વિષે તો કે, પ્રભુ એટલે સ્ત્રીને વિષે નિરાશિલાપી થાય,
 અર્થાત્ સ્ત્રીને રૂખી પાંચે ઇન્દ્રિયોનો સંવર કરે, તથા સર્વ થકી
 વિપ્રમુખ એટલે સ્વજનાદિક દ્રવ્ય સંગ, અને ક્રોધાદિક ભાવ
 સંગ એ સર્વ સંગ થકી રહિત થયો, હતો એવો સાધુ સંયમ
 આચરે, તથા પ્રત્યેક જુદા જુદા પૃથ્વીકાયાદિક ને સત્ત્વ એ-
 ટલે જીવ છે, તેમને કુન્નિ કરી, (આર્ત, પરિતપ્તમાન,) એ-
 ટલે સંસારરૂપ કડાહમાં કમંડૂપ ઇંધણું કરી પચતા એવા રૂખીને
 સમાધિવાન સાધુ સર્વ જીવની દયા પાળે. ॥ ૪ ॥

એ પૂર્વોક્ત પૃથિવ્યાદિક જીવનો અજ્ઞાની જીવ અનેક સં-
 પાદન પરિતાપ ઉપદ્રવાદિકે કરી, પાપ કર્મ કરતો થકો વળી
 તે જીવ તેદિગ પૃથિવ્યાદિક જીવોને વિષે આવીને ધણા કુન્નિ
 પામે ને પાપકર્મ પાતે એવા પ્રકારે કહ્યું હોય, તે પાપ કર્મ
 તેવા પ્રકારે તે જીવ ભોગવે, હવે તે પાપ કહે છે અતિવાય
 એટલે જીવની ધાત, તે થકી જ્ઞાનાવર્ણાદિક પાપ કર્મને સમા-
 થરે. તથા બીજા સેવકાદિકને પણ જીવ ધાતની પ્રેરણા કરતો
 થકો પાપ કર્મ બાંધે, એટલે હિંસા કરતો કરાવતો તથા અતુ-
 ભાસતો થકો પાપ કર્મનું બંધ કરે; એમજ મૃયાવાદાદિકને પણ
 સેવતો સેવરાવતો અતુભાસન કરતો થકો પાપ કર્મનું બં-
 ધ કરે. ॥ ૫ ॥

દીન એટલે દયામળી એવી. આહાર લેવાની જેની વૃત્તિ
 છે, તેને આદીન વૃત્તિ કહિયે; એવો હતો પણ પાપકર્મ બાંધે,
 કેમકે આહારની લાલ્સતા થકી આર્ત રોદ પ્યાને વર્તે તે થકી
 કર્મ બાંધે, એકું જાળીને મી તીર્થકર મળુધરે સંસાર તરવાનું
 કારણ એકાંતે આહારાદિકને અર્થે પણ અસ્ત્યાદિક ન કરે,

એવી સમાધિ કહી છે. તે કારણે જુદા એટલે તત્વનો જાન એવો સાધુ સમાધિને વિષે રક્ષા હોય, તે સાધુ વીવેકી એવો છતો શું કરે તે કહે છે. પ્રાણાતિપાત જે જીવની હિંસા તે થકી વિરમીને સંયમને વિષે જેનો આત્મા સત્યમાર્ગને વિષે વ્યવસ્થિત છે. એવો થાય. ॥ ૬ ॥

સર્વ જગત એટલે જીવ અર્ધાત્મ છે નિકાયના જીવ તે સર્વને સમતા ભાવે કરી, પોતાના આત્મા સમાન દેખે, પ્રીતિ-ભાવતે રાગ, અપ્રીતિ ભાવ તે દેખ, એ જન્મે કોઈ ઉપર ન કરે, એટલે કોઈ ઉપર સાઈ માનું ચિત્તવે નહીં, તથા કોઈક ચારિત્ર આદરી પછી તેને પાળવા અસમર્થ એટલે દીન થાય, વળી વિષયાભિલાષી થકો મુહુસ્થપણ આદરે, કુદરીકની પેરે સંસારમાંહે જુએ, વળી કોઈ એક વસ્ત્ર, પાત્રાદિકે, કરી પૂંજ વાંછે, તથા લોકમાંહે પોતાની લાધા કરાવવા. માટે વ્યાકર્ણ જ્યોતિષાદિક કુશાસ્ત્ર પણ ભણે, એવો પુરુષ સમાધિ થકી ભ્રષ્ટ જાણવો. ॥ ૭ ॥

આધ્યાત્મિક, ઉદેશી, આહારને અત્યંત વાંછતો થકો તેવો આહાર લેવાને અર્થે અત્યંત ભ્રમણ કરે, એવો છતો સંસારરૂપ કાંઈમાંહે ખૂતોજ રહે. શ્રીને વિષે આશક્ત જુદા જુદા તે રમણીના હાવ ભાવ વિજ્ઞાસને વિષે મુદ્દ છતો, દ્રવ્ય વિના શ્રીની પ્રાપ્તિ ન થાય, એમ વિચારી તે જાળ એટલે અજ્ઞાની પુરુષ પરિમહ જે ધન ધાન્યાદિક તેનો સંચય કરતો થકો, વળી મજા પાપ કર્મને ઉપાર્જે અર્ધાત્મ પાપનો સંચય કરે. ॥ ૮ ॥

જે કોઈ પરોપતાપ રૂપ કર્મે કરી ચૈરતું અનુબંધ કરે, તેને ચૈરાતું મુદ્દ કહિયે. અથવા આર્દભને વિષે આસક્ત છતો કર્મનો સંચય કરે, એવો પુરુષ અહીં થકી ચવીને તે પરમાર્થ થકી દુર્ગ એટલે વિષમ દુષ્કર એકું નરકાદિક સ્થાનકને પામે, તે

કારણ ખારે પંદરિન હોય તે, અમ્યક પ્રકારે આસોલીને યુગ આ-
 વિષયક મર્મ જે શ્રી વીનયગે બાખ્યો છે, તેને વિષે વિચરે.
 એવો આપુ સર્વ સંગ થકી વિપ્ર મુખ હતો વિચરે. ૫ ૯ ॥

માયુ આ સંસાર માંદે આલપિકાને અર્થે લાગા, અરસે
 કબાદિક ઉપાર્જન કરવાનો ઉપાય તે ન કરે, તથા શુદ્ધ પુત્ર
 કલ્યાદિકનો સમાગમ ભણ કરતો થકો સંપત્તિને વિષે મર્મને.
 શુદ્ધ આદિત્ર પાળે, તથા કોઈ કાર્યે દુષ્ટતા થકા વિમાલીને
 બોલે, પણ બુંદ બોલે નહી. અરસે શબ્દાદિક પાંચ પ્રકારના
 વિષયને વિષે શુદ્ધપણ લાગીને આસોલીને બોલે. અર્થાત્ મા-
 જીની દિમાકાદે એવી કથા ન કરે. અરસે જે વચન થકી
 હવ દુષ્ટાય નહી તેવા વચન બોલે. ૫ ૧૦ ॥

આપા કમિ પ્રમુખ આદ્યાનાદિકનો સર્વથા પ્રકારે સાધુ
 અભિમાન કરે નહી. તથા જે આપા કમિ આદ્યાની પાછળ
 કરે, એવા પાસપાદિક તેને સમ્મય નહી અરસે તેની સાથે
 પરિચય કરે નહી. તથા કારીર તન દુઃખ ૧૨. નિર્દેશન
 આસોલીને એક વિચારે જે કારીરને દુઃખ કરાવે તા નિર્દેશન
 થાય, એક વિનયી કારીર દુઃખ કરતા દુઃખિત માત્ર દુઃખ કે
 પછે, તે કારીરને અમન્ય બાન કરતા તે દોષ કરતા અર્થે
 પાળે. સંવચનમુદ્ધિ સાવધાન થાય. ૫ ૧૧ ॥

વળી સાધુ એક વપલાનીય માલના રો અરસે અગત્ય
 પર્વ માંદે. કારણ જે હવ અરસે આલપા તથા. પરજીવ દુર્ગ
 નિને વિષે અવ. તેવાને પણ આલપા અવ. પણ કોઈ અર્થે જે
 દાસી થાય નહી અરસે. જે આલપા અરસે અવ. તથા
 એવન્ય વાવના અવ. અવ. અવ. જે વળાંકે કાર્ય કરે અ. જે
 એવે અવ. હિત્ર પછે. થાય. એક દિગ્ગંતે દુષ્ટા અરસે અ
 તો આપા બોલે નહી. અવ. એક જે આલપાને અલપીકાદ ને

મોરે નહીં; તથા બીજા પણ મદસ્થપણના કર્તવ્યને પરિહરે,
તથા પ્રજાલોકને વિષે વિવિધમિશ્રિત ભાવનો ત્યાગ કરે, જે
પચન, પાચનાદિક ક્રિયા કરતા મદસ્થ સમાન થાય, તે ન કરે,
અથવા પ્રજા એટલે સ્ત્રી તેની સાથે, મિત્ર ભાવનો ત્યાગ કરે,
એટલે સ્ત્રી થકી દુર રહે. ॥ ૧૫ ॥

જે દોષ સાંખ્ય દર્શની લોક માંહે એમ કહે છે કે, આ-
ત્મા અક્રિય છે; આત્માને ક્રિયા નથી. પણ પ્રકૃતિ સર્વ ક્રિયા
કરે છે. એમ બંધ મોક્ષને અજમાનતા થકા બોલે છે, તેને અ-
ન્ય દર્શની કોઈ પૂછે કે, તમારા મને જે આત્મા કર્તી નથી,
તો બંધ મોક્ષ કેમ પડે ? તે વારે તેને દૂરી એમજ કહે કે અ-
મારા દર્શનમાંજ મુખ એટલે મોક્ષ છે, પરંતુ અન્ય કોઈ દર્શને
મોક્ષ નથી. એવા તે પચન, પાચન, સ્નાનાદિકના આરંભને
વિષે, આસક્ત હતા અત્યંત મુદ્ધ એવા થકા રહે છે. પરંતુ તે
કહેવા છે, તોકે આ લોકને વિષે મોક્ષનો લેવું એવો જે મુખ
ચારિત્રરૂપ ધર્મ તેને નથી જાણતા એવા છે. ॥ ૧૬ ॥

આ લોકને વિષે જે મનુષ્ય છે. તે પ્રત્યેક મનુષ્ય પૃથક
પૃથક જુદા જુદા હંદ એટલે અભિપ્રાય વાળા છે. તે અભિપ્રાય
દોષ દોષ તે દેખાડે છે ક્રિયાવાદી એમ કહે છે કે, સર્વકાળ
ક્રિયાજ સકળ છે. અને અક્રિયાવાદી એમ કહે છે કે ક્રિયા કર્યા
વિનાજ સર્વ હન્નિજ પદાર્થની પ્રાપ્તિ થાય છે એમજ વળી
બીજા વિનય પ્રમુખ વાદીઓ પણ જાણી લેવા. એ સર્વ (પુરા-
ણ) એટલે પૃથક પૃથક વાદ એટલે વર છે. પરંતુ તે ધર્મના
અજાણ બાપડા જાત એટલે ઉપજા થયેલા બાળક નીરસ એ-
ટલે શરીર તેને ખંડ ખંડ કરીને પીતાને મુખ ઉપજાવે છે. ત-
થા પાકાંતરે (જવાઈબાલસ્થપન જાણ્યું) એવો પણ પાક છે
એવી રીતે કરતા તે (અસંયતિ) એટલે સંવત્સર રહિત થકા

વ્યતે વિષે નિરાપેક્ષી છતો શરીર ઉપર મમત્વ મૂકીને, પાતાની કાયા વોસિરાવે, તથા પરણવે કેવ અથવા રાજાદિક થવાનું નિયાર્થ ન કરે. હવિતવ્ય, અને મરણને વાંછે નહીં, એટલે પૂજા સત્કારની પ્રાપ્તિયે કરી હવિતવ્ય ન વાંછે, અને ઉપસર્ગ પરિસહ ઉપને થકે મરણ પણ ન વાંછે, એવો સાધુ તે કર્મ-બંધ થકી મૂકાણો, અથવા વલય એટલે સંસાર થકી મૂકાણો થકો. સંયમાનુષ્ઠાનને પાળે. તિબેભિનો અથ પૂર્વવત્ જાણવો. ૥૨૪ ॥

इति श्री समाधि नामक दशमु अध्ययन समाप्त.

હવે મોક્ષ માર્ગે નામે અગીઆરમું અધ્યયન કહે છે. પુર્વજા દશમાં અધ્યયનમાં સમાધિ કહી. તે સમાધિ તો જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્રરૂપ, જાણવી તે કારણે એનું સેવન કરિણ, તો મોક્ષ પ્રાપ્તિ થાય, માટે આ અધ્યયનમાં મોક્ષ માર્ગ કહે છે.

શ્રી જંબુસ્વામી શ્રી મુધર્મસ્વામી પ્રત્યે પૂછે છે કે, મોક્ષ-માર્ગ સાધન કરવાનો એવો કયો. ધર્મ માર્ગ (મતિમત) એટલે કેવળજ્ઞાનવંત શ્રી મહાવીર પરમેશ્વર તેણે કહ્યો છે. જે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, રૂપ સરળ માર્ગ પામિને પ્રાપ્તી તરતાં થકાં, દુસ્તર, એવા સંસાર સમુદ્રને તરી પાર પામે. ॥ ૧ ॥

સર્વના દ્વિતને અર્થે જે માર્ગ સર્વજ્ઞે ઉપદેશ્યો છે, તે માર્ગ શુદ્ધો નિર્દોષ (અનુત્તર એટલે નિરૂપમ સમસ્ત દુષ્ટ થકી મૂકાવનાર એવો માર્ગ અહો ! જગવંત જેવો તમે જાણો છો, તેવો હો ! મહામુનીશ્વર અમને કહ્યો. ॥ ૨ ॥

યદ્યપિ મુદ્ધને તો તમારી પ્રતિતે માર્ગ મુગમ છે, પરંતુ અન્ય કોઇને માર્ગ હું કેવી રીતે કહું, એવા અભિપ્રાયે પૂછું શ્રી:

(અથાનંતર અવરા) એટલે એ પુર્વે જે સ્થાવર જીવો કહ્યાં તે થકી અપર બીજા ઈન્દ્રિયાદિક પ્રાણ તે ત્રસ જીવો જાણવા, એ પ્રમાણે છકાયના જીવો શ્રી તીર્થકર તથા ગળધરે કહ્યા છે, એટલીજ એ જીવની નિકાય છે, પરંતુ એ થકી ઉપરાંત બીજા કોઈ જીવની નિકાય નથી. ॥ ૮ ॥

એ પૂર્વોક્ત છ જીવની નિકાય કહી. હવે જે કાંઈ કરવું, તે દખાડે છે. (સમસ્ત અનુયુક્તિ) એટલે જીવિતવ્ય સાધવાના કારણ તેને કરી જીવને સમ્યક્ પ્રકારે ઓળખીને, બુદ્ધિવંત પુરુષ જીવાદીક તત્વને (પ્રતિજ્ઞા) એટલે આલોચીને, સર્વજીવો દુઃખ થકી આકાંત થાય છે, એટલે એકાંતે દુઃખ કોઈને વક્ષણ નથી સર્વ મુખના અર્થો છે, તે કારણ માટે પૃથવ્યાદિક સર્વ જીવોને હજી નહીં, છએ કાયની દયા પાળે. ॥ ૯ ॥

અહિજ નિશ્ચય થકી જ્ઞાનીને જાણવાનો સાર છે, જે કોઈ જીવનો વિનાશ ન કરે, પરમાર્થ થકી તેનેજ જ્ઞાની કહિયે કે જે કોઈ પરજીવને પીડા ઉપજાવવા થકી નિવર્તે (ઉત્કય) (કિંના ઇ પડિયાઈ રૂતિ વચનાત્) અહિસા. જે દયા, તેજ નિશ્ચયે થકી એ આગમનું તત્વ જાણવું, કે બાહુના એટલુંજ જાણીને દયાને વિષે યત્ન કરવો, પરંતુ ધર્મ જાણે શું રૂજ છે. ॥ ૧૦ ॥

જિંચો, નીચો, અને ત્રિચો, એ તાયતા સર્વ લોકને વિષે જે કાંઈ ત્રસ, અને સ્થાવર જીવ છે, તે સર્વ જીવની નિવૃત્તિ કરે, એટલે પ્રાણાતિપાત થકી નિવર્તે, અહિજ વિરતિ, માંતી. અને નિર્વાણ. શ્રી તીર્થકરે કહ્યું છે. ॥ ૧૧ ॥

પ્રભુ એટલે સમર્થ ઈન્દ્રિયનો જીવનાર, મિથ્યાત્વ, અવિનિ, પ્રમાદાદિક દોષને નિરાકરી એટલે અવગળીને કોઈ પણ જીવની સાથે વિરોધભાવ ન કરે, અને કરી, વચને કરી, વળી

લપટી છતાં ભોગવીને આર્ત ધ્યાન ધ્યાવે, એટલે સંધનો ભોજનાદિક ઘરો, તે વારે આપણને પણ મલશે, એવો આર્તધ્યાન ધ્યાવે, તે તાત્ત્વિકે ધર્માધર્મને વિષે અખેદશ એટલે અનિપુણ તથા એવા ધ્યાનના ધ્યાવનાર સદા અસંતોષી હોય, મારે અસમાધિવંત જાણવા. ॥ ૨૫ ॥

જેમ ઢંક પક્ષી વિશેષ, તથા કંક પક્ષી વિશેષ, કુલ્લડા પક્ષી વિશેષ, મુગુ પક્ષી વિશેષ, કાક પક્ષી વિશેષ, એ સર્વ પક્ષી માંસના આર્થ માંસની ઇલા એટલે વાંછના કરનાર છે, તે માછલાની પ્રાપ્તિની એપણને ધ્યાવતાં થકાં રહે છે, એવા માંસા આહારી છવો. તે સર્વ કાળ કલુષ એટલે મલીન એવું માછલાની ગવેપણાનું અધમ ધ્યાન ધ્યાવે છે. ॥ ૨૭ ॥

એ પ્રકારે કોણ એક અન્યતિર્થિક અથવા પાસઘાદિક, કુશીલિયા અમળ મિથ્યાદ્રષ્ટી અનાર્થ તે વિષયની એપણા એટલે, શબ્દ રૂપ રસ ગંધની પ્રાપ્તિને ધ્યાવે છે, તે પુરોક્ત કંકાદિક પક્ષીની ધેરે કલુષિત ચિત્તવાળા અધમ પુરવો જાણવા. ॥ ૨૮ ॥

શુદ્ધમાર્ગ જે સમ્યક્ દર્શનાદિક તેને કુમાર્ગની પરપણાવે વિરાધતા એવા આ સંસારમાંહે. કોણ એક દુરાચારી પોતાના દર્શનના અનુરાગે પ્રવર્તતા, ઉન્માર્ગ ગત એટલે અરિહંત ભાવીત તત્ત્વ થકી વિપરીત માર્ગે, પ્રાપ્ત થયા છતાં દુઃખ જે અષ્ટ પ્રકારના કર્મ અસાતોદય રૂપ તેજે કરી, તથા પ્રકારે તે ધાત એટલે નરકાદિક ગતિમાંહે અનેક પ્રકારે કરી, જન્મ મરણચેદન ભેદનાદિક દુઃખની વેદના પામે. ॥ ૨૯ ॥

જેમ જાત્યધ પુરુષ શતછિદ્ર સહિત એવી નાવને વિષે મેસીને, સમુદ્ર તરી પાર પામવાની ઈચ્છા કરે, પણ તેવી નાવા થકી સમુદ્રનો શીરીતે પાર પામે? તે પુરુષ અંતરાસે

સાધુનો ધર્મ જે દામાદિક દશ પ્રકારનો છે, તેને સમ્પદ જાણીને વૃદ્ધિ કરે, એટલે સમ્પદ ઉપદેશીને વૃદ્ધિ પમાડે. પા-
માંતરે દશ પ્રકારના યતિ ધર્મ ઉપર અહીં રાખે પાપ ધર્મ જે
છવેને મર્યાદા કરતો થકો, ધર્મને બાવે પ્રવર્તે તેને પાપ ધર્મ
કહાએ, તેને નિરા કરે એટલે તેનું ઉચ્ચાપન કરીને ઉપધાન જે
તપ તેને વિષે બળવીર્ય ફેરવેનો એવો સાધુ, કોપ. અને મા-
નને પ્રાર્થે નહીં. એ રાજ્ય થકી સાધુ વર્તમાન કાળે એવી રીતે
સંયમ પાળે. ॥ ૩૫ ॥

એ ધર્મ શ્રી મહાવીર રૂપે કહ્યો, કિંવા અન્ય છનોએ
પરુ કર્યો તે કહે છે. જે તીર્થંકર અતીત કાળે થયા. તથા
જે તીર્થંકર અનાગત કાળે થશે એ રાજ્ય થકી જે તીર્થંકર
વર્તમાન કાળે બિરાજમાન છે. તે સર્વ એજ ધર્મના કહેનાર
જાણવા તેનો પ્રતિષ્ઠાન એટલે આવલંબનનો સ્થાનક તે શાંતિ,
એટલે સમસ્ત છવની દયા જાણવી, કોની પરે તો કે, જેમ
સમસ્ત છવેને આધાર ભૂત પૃથ્વી રૂપ સ્થાનક છે, તેમ સર્વ
તીર્થંકર રૂપે ને એવ દયા રૂપ શાંતિનું સ્થાનક તે આધાર
ભૂત જાણવો. ॥ ૩૬ ॥

અથ હવે પ્રતિપત્ત મંયમ માહિત સાધુને, સમ વિષ
માદિક ઉંચા. નીચા. અનુકુળ, પ્રતિકુલ, એવા પરીસદ ફરચે,
તોપણ તેનું કરીને તે ધર્મ થકી ન ચૂકે, એટલે ધર્મ થકી શ્રદ્ધ
ન થાય, કોની પરે તો કે, જેમ વાયરે કરી મરે પરંતુ ડોલા-
વમાન ન થાય, તેમ પરિસદ ઉપને થકે, સાધુ જન પ્રત થકી
ડોલાવમાન ન થાય. ॥ ૩૭ ॥

તે સાધુ મંયગ્વાન, મહાપ્રશાંત, પૂર્વગાન, કર્મ વિનાર-
વાને મુરબીર. રીંગ એપહીક આદાર મદ્દલ કરવાને વિષે,
વિચરે, તથા નિરૂત ઉપશાંત કયાવવાળો એવો છનો, મરુ

[illegible]

હું કે, સમસ્ત લોક પ્રસિદ્ધ જગત્પ્રદીપ સમાન એવો
 નથી, પણ તે ગુરુ હોતો નથી, તથા અસ્ત પણ થાતો
 નથી, એ લે દરીયામાન ગુરુ મંડળ દેખાય છે, તે માત્ર ચિ-
 ત્તે પ્રભ બળવો. મૂઝ તૂટ્યા સમાન એ સર્વ પ્રભ છે. તથા
 પ્રભાની કળા વૃદ્ધિ પામતી નથી, તેમ હીન પણ થતી નથી.
 એવે ગુરુપદ્ધતિને વિષે લે વૃદ્ધિ પ્રમુખ ચંદ્રમાની દેખાય
 છે, તે સર્વ પ્રભજીવે. આથવા નદીના પાણી તે નથી, (અપના)
 એવે નદીપદ્ધતિ પણ નથી, તથા વાયવે પણ વાતો નથી.
 તે એ લોક સંપૂર્ણ (વધનમાન) અર્થ મૂલ્ય છે અર્થાત્ એ
 જગતમાં કોઈજ નથી, જે કોઈ દેખાય છે. તે સર્વ રૂપમેદાતલ
 સમાન બળવું. ॥ ૭ ॥

એમ જાનિ અંધ એવે નેત્રહીન પુરુષ દીપ્તિ દર્શી સદિન
 જગાં પણ હીનનેત્ર પજાને લીધે. કપારિક લે થરપદાદક વિ
 થમાન પદાર્થો છે. તેન દેખી શકે નહીં. તેમ તે આકાશવાદિ
 જ્ઞામાં હનિ કિયા વિદ્યમાન હતા. પણ તે કિયાન દેખની
 (પ્રજ્ઞા) એવે ગુરુદિનકાલ છે. એવાન ગુરુદિનકાલ નવા ત
 આકાશવાદી લોકો. પાતામા કિયા રૂપમાન હતા. પણ તેન
 મિથ્યાનવાદિક દીપ્તિ દર્શી નથી દેખતા. ૧ - ૮

અર્થાત્તે વધે જગત્ મુજા મુજાના કાલક કોન કાલિક સ
 કાલુ માનુષિક કાલ ન જ કાલ છે. એ જગત્ જા ન જ પણ
 બળવો, તથા કાલન કાલક કાલમાત્ર કાલ બળવો. કે
 હતા કાલજી મન નહીં કાલક બળવો. ૧ - ૯ ત જુલે
 કપારિકની મુજા કાલક કાલક નવા અર્થાત્તે કાલક કાલક
 જા લોક પાન કાલક અર્થાત્તે કાલક કાલક કાલક કાલક
 લોકને વિષે અર્થાત્તે અર્થાત્તે કાલક કાલક કાલક કાલક
 એ મુજાવાદી બળવો નથી. એ કાલ કાલક કાલક કાલક

વને શરીર પીડારીક સંતાપ ઉપજે છે, તે સર્વ જાણે, જે આ-
શ્રવ ઈન્દ્રિય કપાય યોગ અને અન્નત ઈત્યાદિક સર્વ જાણે, તથા
સંવર તે સમિતિ ગુપ્તિ અને પરીસહ ઈત્યાદિક સર્વ જાણે, તથા
પાપોદય થકી દુઃખ ઉત્પન્ન થાય તે જાણે, અને ઉપસક્ષણ થકી
પુણ્યના બેતાળીશ ભેદ પણ જાણે, વળી નિર્જર્જરાના બાર
ભેદને પણ જાણે, તથા બંધના ચાર ભેદને પણ જાણે, તે પર-
માર્થ થકી ક્રિયાવાદ બાલવા યોગ્ય થાય. ॥ ૨૧ ॥

એવા જે સમ્યક્વાદી તેને કૃણ દેખાડે છે. શબ્દ જે વીણા
વંસ પ્રમુખ શ્રોતૈન્દ્રિયને સુખના આપનાર તેને વિષે તથા રૂપ
તે અનેક કાષ્ઠ, કર્ગ, ચિત્ર કર્મ, તથા સ્પિષ્ટકર્માદિકને, વિષે અ-
સંજ્ઞમાન એટલે તેના ઉપર રાગ દ્વેષને ટાળતો થકો તથા
ગંધને વિષે, રસને વિષે, (અદુસમાન) એટલે દ્વેષને અણુકરતો
થકો અવિતલ્ય અને મરણની વાંછા ન કરે, સમતા બાવે
વર્તે. આદાન એટલે સંયમ તેને વિષે ગુપ્ત એટલે તેનો રક્ષ-
પાળ હતો વસય એટલે માયા તેના થકી વિમુક્ત હતો સંયમ પાળે
નિવેગિ. ॥ ૨૨ ॥

इति श्री सूत्र कृतांगने विषे समयमरण नामे वारमा
अध्ययन समाप्त થયો.

इये यथातथ्य नामे तेरमां अध्ययन प्रारंभीये एये वारमा
अध्ययनमां जुदा, जुदा, दर्शनीउना ममवमरण कया, नंतर
तेरमां अध्ययनमां यथातथ्य एटले मत्य, स्वरुप, देगाडे छे.
यथातथ्य, सम्यक् ज्ञाननो स्वरूप. हवे प्रवेदिगुं, एटले
इहीगुं. तथा एवने नाना प्रकारना ज्ञानादिक के उपपन्न थाय,

જાણે વર્તે, પણ શુદ્ધ વચન વિરોધી ન થાય તેને પે-
 ળે એટલે મનોહર વિનયાર્થિક, ગુણવંત જાણવો તથા શુદ્ધ
 વનો દેખનાર તથા પરમાર્થ થકી પુર્યાર્થનો સાધક, તથા
 વીજ જાણિ સદિન સત્કોણોત્પન્ન જાણવો નિશ્ચય થકી તે રૂણ
 આચારી એટલે સરળ માર્ગે પ્રવર્તે, તેવા પુરૂષને, આચાર્યાર્થિકે
 જો શીખવ્યો છતો, મુખનું રાગ દેરવે નહીં, અર્થાત પ્રસન્ન
 મન રાખે તે પુરૂષ શ્રી વીતરામ સમાન હલહ રહિત થાય. ॥૬॥
 જે કોઈ લમુ પ્રકૃતિ પોતાને આત્માને (વસુમત) એટલે
 વસુમતેન જાણીને સમ્યક્ પરમાર્થ અપરીક્ષ થકો આત્માત્મ્ય
 અભિમાન કરે, તથા હુંજ તપે કરી સદિતપ્ત, મહારા સમાન
 બીજો કોઈ તપસ્વી નથી, એવી રીતે જાણીને અભિમાન ધારણ
 કરી અન્ય જનને જિજ્ઞાસુ, ગુણમુન્ય, આકાર માત્ર દેખે,
 એટલે જળ સંદ્રમાની પેરે જાણે. ॥ ૮ ॥

તે પુરૂષ એકાંત દૃઢ પારે કરીને જંમ મુગ દૃઢ પારે પડ્યો
 થકો દુઃખનું વિભાગી થાય છે. તેની પેરે તે બંદુખાધ પણ
 સંસારમાંલે પરિભ્રમણ કરે, તે પુરૂષ કદાપિ જોનપદ એટલે
 મંચમપદ તેને વિષે સર્વથા પ્રકારે વિદ્યામાન નથી, એમ સમ-
 જતું તથા તે પુરૂષ ઉચ્ચ જોત્રને વિષે પણ ન પ્રવર્તે, કિંતુ તે
 અત્યંત હીન જોત્રનેજ પામે. તથા જે માન એટલે પુજાને અર્થ
 બુદ્ધિ એટલે વિવિધ પ્રકારે અભિમાન કરે તે પણ સંયમને
 વિષે નથી એમ જાણતું તથા જે સંયમને માણ કરીને પછી
 મંદવિપાકના ઉદય થકી અન્ય કોઈ મદ સ્થાનકને વિષે માર્ગ
 તે નિશ્ચ થકી પરમાધને અજાણતો અજાણી થકો સંસારમાં
 પરિભ્રમણ કરે. ॥ ૯ ॥

તથા જે પ્રાણજ્ઞ જાણિ અથવા ક્ષત્રિય જાણિ તે, હંફવાક
 ફંશાદિ તેના બંદ કહે છે. તથા જે ઉમ્મયુજ તથા લેમ્મજ

એટલે રાજપુત્ર વિશેષ નવમશ્વિક નવલેશ્વીક એટલા કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલા સંસારને અસાર બાળીને રાજ્યપ્રમુખ ત્યાગીને, જે પ્રવર્જિત થયા એટલે ચારિત્રવાન થયા. તે એવા છતાં પણ પારકો દીધો એવો જે આહાર તેને ભોગવે, એટલે શુદ્ધાહાર મહુલ કરે પરંતુ ગોત્રને વિષે ગર્વ ન કરે એટલે શુદ્ધાહારનું મહુલ કરનાર એવો ચારિત્રીઓ પોતાના જિંચગોત્રને વિષે ગર્વ કરે નહીં. ગોત્ર કેવો છે તો કે, માનખદ્ધ એટલે બ્રહ્મણ તથા ક્ષત્રીય વંશના ઉપના સ્વભાવે પોતાના વંશના અભિમાની થાય છે. તેમ છતાં પણ ચારિત્ર આદર્યો પછી કોઈ પણ પ્રકારના ગોત્રનું આહાર મહુલ કરે, પરંતુ શુદ્ધાહાર મહુલ કરે, પણ પોતાના ગોત્રનો ગર્વ કરીને તેવાજ ગોત્રનો અશુદ્ધ આહાર લેવાની હિંચા ચારિત્રીઓ કરે નહીં એ અભિપ્રાય છે. ॥ ૧૦ ॥

તે અભિમાની પોતાના ગોત્ર સંબંધી મદના કરનારને જાતિ એટલે તે માતાનું, પક્ષ, અને કુળ એટલે પિતાનું પક્ષ, એ જન્મેનું મદ ત્રણને અર્થે ન થાય, કારણ કે સંસારમાં ભ્રમણ કરતા પ્રાણીને માતાની જાતિ અને પિતાનું કુળ, તે કાંઈ ત્રણ ભણી ન થાય, હવે જે પદાર્થ જીવને ત્રણ થાય તે કહે છે, વિદ્યા એટલે જ્ઞાન અને ચરણ એટલે ચારિત્ર મુચીર્ણ એટલે એ જન્મે ને સારી રીતે આચર્યા થકી મુક્તિને કારણ થાય છે. અર્થાત્ જ્ઞાન અને ક્રિયા એ બે વીના બીજો કોઈ જીવને શરણ નથી. મારે જે પુરૂષ શુદ્ધસ્થપણ થકી, (જિજ્ઞ) મમ એટલે નિકળી, ચારિત્ર આદરીને ફરી આગાદીનો કર્તવ્ય જે જાતિ મદાદિક તેને સેવે અથવા સાવધાર્ણાદિક સેવે, તે પુરૂષ સંસારનો પારંગામિ ન થાય, કેમકે જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્ર એજ મુક્તિના કારણ છે, પરંતુ જાતિકુળાદિકનો મદ તે કાંઈ મુક્તિનો કારણ

સમર્થ નથી, એવો સાધુ બાજી એટલે મુખ બુદ્ધિવાળો જાણવો. ॥ ૧૪ ॥

પ્રજ્ઞાનો મદ તેમ વળી તપનો મદ એટલે હું બુદ્ધિવાન છું, હું તપસ્થાપાન છું, એવો જે મદ તેને, નભાડે એટલે એવો મદ ન કરે તથા ગોત્રનો મદ સાધુ ન કરે, એટલે મહારો ઉચ્ચ ગોત્ર છે, હું ઉત્તમ કુળમાં જન્મ પામ્યો છું; એવો અહંકાર સાધુ ન કરે આસન્નતથી જીતે (આજીવિકા અર્થ) એટલે શાંતિ આજીવિક એટલે, અર્થ અર્થાત મન તેનો મદ સાધુ ન કરે, એમ બીજી પણ કોઈ પ્રકારનો મદ ન કરે તે પંડિત ઉત્તમ પુરુષગણને વિષે પાતે નિરુપદ્ર એવા આત્મભવાંગો તે સાધુ જાણવો. ॥ ૧૫ ॥

એ પુરોહિત જે પ્રજ્ઞાદિક મદના સ્થાનક કહ્યા તેને ધૈર્યવાન સાહસિક પુરુષ સંસારના કારણ જાણીને, પાતાના આત્મા થકી જુદા કરે, એટલા મદના સ્થાનકને સુપ્રતિષ્ઠિત જેનો ધર્મ છે, એવા પુરુષ ન સેવે, એટલે આદરે નહીં. તે સમસ્ત ગોત્રાદિક મદ રહિત એવો મહાપ્રીયર જે હોય એવાને કુળ કહે છે. ઉચ્ચ અને અગ્ર ગોત્ર એટલે જેને વિષે નામગોત્રાદિક કર્મ નથી, તેથી ગતિ પામે, એટલે તે સાધુ મોક્ષને વિષે જાય. ॥ ૧૬ ॥

તે સાધુ શરીર સંસ્કાર રહિત, તથા દ્રષ્ટ એટલે દીકા છે યથાવસ્થિત ધર્મ જેણે અથવા દ્રઢ ધર્મો એટલે ધર્મને વિષે દ્રઢ એવો છતો કોણક, અવસરે, શિક્ષાદિકને અર્થે મામ નગર, દ્રોણ મહાદિકને વિષે પ્રવેશ કરે, તે એવળા એટલે આહારની શુદ્ધિ જાણતો તથા અનેપણીય એટલે આહારના અશુદ્ધતાપણાને પણ જાણતો થકો. ઉદગમાદિક દાપને સમ્યક્ પ્રકારે દાળતો, થકો, વિષે તથા પાણીને વિષે અશુદ્ધ થકો લોહ્યતા રહિત એવો છતો સાધુ વિચરે. ॥ ૧૭ ॥

કદાચિત સાધુને અનપ્રાંત બોજને તથા અરેતાને કરી કર્મ
 વૈરે સંયમને વિષે અરતિ ઉપજે અને અસંયમને વિષે રતિ
 દેવે તે વૈરે સંસારનું સ્વભાવ અસ્થિર જાણીને નરકાદિકના
 દુખને સ્મરણ કરતો થકો, ઉત્પન્ન થયેલી રતિ અરતિનું નિરા-
 કરણ કરે, એમ રતિ અરતિને જીતીને મુખે સંયમ પાળે. તથા
 મન જન સદિન હતો તથા એકચારી એટલે એકલો હતો
 પૂછ્યો અથવા ન પૂછ્યો થકો પણ, એકાંત નિરવધ ભાષા
 બોલે, કારણ કે અન્ય જનોનો દાક્ષિણ્યપણ તે જીવને ત્રાણ
 ભણી ન થાય, તે માટે ધર્મ કથાને પ્રસ્તાવે સાધુ એકાંત નિ-
 રવધ ભાષા બોલે, અને બીજે પ્રસ્તાવે જ્ઞાન રહે, જીવને ગતિ
 આગતિ તે એકજાનેજ કરવી પડે છે. ત્યારે જીવને એકલો પ-
 રોક્ષક ગમનાગમન કરતા એક ધર્મ વિના બીજે કોઈ સહાયકારી
 નથી, એવી રીતે સાધુ પોતાના મનમાં જાણે. ॥ ૧૮ ॥

ચતુર્ગતિક સંસારનું કારણ મિથ્યાત્વાદિક છે, તથા પ્રાણ-
 સ્વરૂપનું કારણ સમ્યક્ જ્ઞાનાદિક છે, એક પરોપદેશવિના સ્વયં
 પોતેજ જાણીને અથવા ગુર્યાદિકની પાસેથી શ્રવણ કરીને, સ-
 મ્યન પ્રજા એટલે ત્રસ તથા સ્થાવર જીવોને દિનકારક એવો
 શુન્યાદિવસ્તુ જે ધર્મ તેને ભાષે એટલે કહે એવો સાધુ જાણે,
 એ ઉપાદેયપણ કહ્યો હવે દેવપણ એટલે જે પદાર્થ છાંડ્યા
 થાય છે તે કહે છે જે મિથ્યાત્વ અવિરતિ પ્રમાદાદિક એવા
 પદાર્થ જે જગતમાંકે ગરહા એટલે નિહનીક છે, તથા નિયાળા
 સદિન એવા જે, પ્રયોગ હોય તેને જે ધર્મને વિષે મીર પુરુષ
 હોય તે ન રહે, ન આચરે. ॥ ૧૯ ॥

કોઈ એક મિથ્યાદર્શનીનો અભિપ્રાય બહુવાવિના સાધુ,
 તથા પ્રાચીનો ધર્મ સ્થાપન કરવાની દૃષ્ટાએ, કદાચિત સાધુ
 તે પરતિધર્મિક આગળ નિરુકારના વચન બોલે, તે વૈરે તે

મિથ્યાદર્શની શ્રી વીતરાગના વચન ઉપર આસદ્દલ્લા કરતો થકો, શુદ્ધપણું કરે, એવો છતો વિષય કરે જેમ પાળક પ્રો-
હિતનો રક્તમુરિ ઉપર, શુદ્ધભાવ થયો તેની ધેર જાણું, આ-
યુષ્યના કાળનું પ્રમાણ ધણું હોય તેને ઘટાટે અર્ધાત આયુષ્યનું
વિનાશ કરે તે માટે સાધુ જાણુ આગતીનું અભિપ્રાય લઈને
પછી, તેના આગળ અર્ધ પ્રકારે સ્વપરોપકારને અર્ધે બોલે
અન્યથા મોનમેવ અય. ॥ ૨૦ ॥

ધૈર્યવાન જુદિમાન સાધુ દેશનાને અવસરે ઓતાનો કર્મ
એટલે અનુદાન, તથા હંદ એટલે ચિત્તનો ભાવ, એને જુદા
જુદા જાણીને એ તાવતા સમ્યક રીતે જાણીને યથા યોગ્ય ભા-
વ ધર્મ કહે, તથા ઓળા પુરપણું આય ભાવ એટલે, આત્મા
ભાવ તે વિષય ઉપર શુદ્ધપણું એટલે મિથ્યા પરિણામ તેને
સર્વથા પ્રકારે, વિરોધે કરી નિર્ધારે એટલે દુર કરે, અને ગુણને
વિષે તેને સ્થાપે, વળી રૂપ જે ત્રિયાદિકના અંગોપાંગના જેવા
વાળા એવા અદ્ય જુદિમાન તુચ્છ પ્રાણી તે ધર્મ થકી લોપાએ
મહલોકે એકનાદિક પીડા પામે પરલોકે નરકાદિકનો દુઃખ પામે
માટે એ ભયના કરનાર છે, એ ધર્મ થકી બ્રહ્મ કરે એમ કોઈ
ઘોતા કહે, ઓળા શ્રીનો શુદ્ધ હોય, તે વારે અપવાદ ધરે, તે
વારે પડિત આગતીનો ભાવ મહાજી કરીને, ત્રમ, તથા સ્થાવર
જીવોને, હિતનો કરનાર એવો ધર્મોપદેશ કરે. ॥ ૨૧ ॥

સાધુ દેશના આપતો થકો પૂજન, તથા વસ્ત્રાદિકના, લા-
ભની વાંચા ન કરે, તથા સ્લાધા એટલે આત્માની પ્રશંસા
તેની પણ વાંચા ન કરે, તથા રાગ, અને દ્વેષ, કોઈની સાથે
સર્વથા ન કરે, અથવા કોઈની નિંદા વિકથા પણ ન કરે, એમ
સર્વથા પ્રકારે અનિષ્ટ અનર્થકારી એવી પૂજા સત્કારાદિક વસ્તુ
તેને સમસ્તપણે વર્જે, તથા અનાકુલ એટલે ક્ષોભાદિક રહિત,

આગરરહિત, તથા કપાયરહિત, એવો હતો સાધુ ધર્મની
પરપણા કરે. ॥ ૨૨ ॥

વધાતમ્ય સત્યમાર્ગ જે મુત્રગત છે. તેને આલોચતો સ-
મ્ય પ્રકારે અનુદાનને અભ્યાસતો થકો, સર્વ પ્રાણી માત્ર જે
વસ, અને સ્થાવર, એવો છે. તેના રૂઠ એટલે વિનાશનું ત્યાગ
કરીને પ્રાણતે પણ ધર્મનું ઉલ્લંઘન ન કરે. અવિતલ્ય, અને મર-
ણની વાંચા રહિત સમતા ભાવ સહિત થકો, મુધા સંયમ
પાળે, તે સાધુ (વલય) એટલે મિથાત્વ ભાદ ગદન થકી વિપ્ર
મુખ-ધામ, તિરેમિનો અર્થ પૂર્વવદ જાણવો. ॥ ૨૩ ॥

કૃતિ શ્રી સૂત્ર કૃતાંગના પ્રથમ શ્રુત સ્કંધને વિષે યયાતમ્ય
નામે તેરમો અધ્યયન સંપૂર્ણ થયો. ॥

જે ગ્રંથ પરિત્યાગ નામા ચૌદમો અધ્યયન કહે છે. તેરમાં
અધ્યયનમાં યયા સત્ય પળો કહ્યો, તે યયા સત્ય પળો તો
પ્રાણાભ્યંતરરૂપ દ્વિવિધ પરિગ્રહના ત્યાગ વિના ન થાય, માટે
આ ચૌદમાં અધ્યયનમાં ગ્રંથ પરિત્યાગ પળો કહે છે

નળી ધનધાન્ય દિરુપાદિક બાહ્ય મંથ, અને કોષાદિક
અર્થતર મંથ, એ દ્વિવિધ મંથને ત્યાગીને, આ પ્રવચનને વિષે
સમ્યક્ પ્રકારે સંયમ માર્ગ સુખ ક્રિયારૂપ શીલ શીખતો થકો,
સંયમને વિષે ઉદમ કરીને સુશીલન એવા બ્રહ્મચર્યવ્રતનું નવ-
વાડ સહિત આમય કરે, તથા જવ એવ સુધી ઉપાયકારી એ-
ટલે મુશ્કેલી આજ્ઞા પાળતો, શીલન પ્રકારે કરીને વિનય
શીખે, જે શીલ પુરૂષ છે તે, એ કાર્યને વિષે પ્રમાદન

મિથ્યાદર્શની શ્રી વીતરાગના વચન ઉપર અસદ્દલિત કરતો થકો, શુદ્ધપણું કરે, એવો છતો વિષય કરે જેમ પાતક પ્રો-
હિતનો સ્કંદમુરિ ઉપર, શુદ્ધભાવ થયો તેની પેરે જાણું. આ-
યુધ્ધના કાળનું પ્રમાણ થયો હોય તેને ઘટારે અર્થાત આયુધ્યનું
વિનાશ કરે તે માટે સાધુ જણ આગલાનું અભિપ્રાય લઈને
પછી, તેના આગળ અર્થ પ્રકારો સ્વપરોપકારને અર્થે બોલે
અન્યથા મૌનમેવ શ્રવ. ॥ ૨૦ ॥

ધૈર્યવાન જીવિમાન સાધુ દેશનાને અવસરે એતાનો કર્મ
એટલે અનુદાન, તથા હંદ એટલે ચિત્તનો ભાવ, એને જુદા
જુદા જાણીને એ તાવતા સમ્યક રીતે જાણીને યથા યોગ્ય ભા-
વ ધર્મ કહે, તથા એના પુરૂષનું આય ભાવ એટલે, આત્મા
ભાવ તે વિષય ઉપર શુદ્ધપણું એટલે મિથ્યા પરિભ્રમ તેને
સર્વથા પ્રકારે, વિરોધે કરી નિર્ધારે એટલે દુર કરે, અને ગુણને
વિષે તેને સ્થાપે, વળી રૂપ જે સ્ત્રિયાદિકના અંગોપાંગના એવા
વાળા એવા અદ્ય જીવિમાન તુચ્છ પ્રાણી તે ધર્મ થકી લોપાએ
છલ્લોડે ચ્છેદનાદિક પીડા પામે પરલોડે નરકાદિકનો દુઃખ પામે
માટે એ ભયના કરનાર છે, એ ધર્મ થકી ભ્રષ્ટ કરે એમ કોઈ
એતા કહે, એના શ્રીનો શુદ્ધ હોય, તે વારે અપવાદ ધરે, તે
વારે પડિત આગલાનો ભાવ મદ્દલ કરીને, તસ, તથા સ્થાવર
જીવોને, હિતનો કરનાર એવો ધર્મોપદેશ કરે. ॥ ૨૧ ॥

સાધુ દેશના આપતો થકો પૂજન, તથા વસ્ત્રાદિકના, લા-
ભની વાંચા ન કરે, તથા સ્લાધા એટલે આત્માની પ્રશંસા
તેની પણ વાંચા ન કરે, તથા રાગ, અને દ્વેષ, કોઈની સાથે
સર્વથા ન કરે, અથવા કોઈની નિંદા વિકથા પણ ન કરે, એમ
સર્વથા પ્રકારે અનિષ્ટ અનર્થકારી એવી પૂજા સત્કારાદિક વસ્તુ
તેને સમસ્તપણે વર્જે, તથા અનાકુલ એટલે ક્ષોભાદિક રહિત,

આગશરદિન, તથા કપાચરદિન, એવો હતો સાધુ ધર્મની ધરપળા કરે. ॥ ૨૨ ॥

યથાતથ્ય સત્યમાર્ગે ને મુત્રગત છે. તેને આલોચ્યતો સમ્યક્ પ્રકારે અનુદાનને અભ્યાસતો થકો, સર્વ પ્રાણી માત્ર ને વ્રમ, અને સ્થાવર, એવો છે. તેનો દંડ એટલે વિનાશનું ત્યાગ કરીને પ્રાણતે પણ ધર્મનું ઉત્સંધન ન કરે. અવિતલ્ય, અને અર-જની વાંચા રહિત સમતા ભાવ સહિત થકો, મુધો સંયમ પાળે, તે સાધુ (વલ્લય) એટલે બિધાત્વ મોહ ગદન થકી વિપ્ર મુક્ત થાય, નિવેમિનો અર્થ પૂર્વવત્ર જાગવો. ॥ ૨૩ ॥

इति श्री मूत्र कृतांगना प्रथमं श्रुत स्कंधे विषे यथातथ्य नामे तेरमा अध्ययन संपूर्णं ययो. ॥

इषे ग्रंथ परित्याग नामा चौदमो अध्ययन कहे छे. तेरमा अध्ययनमां यथा सत्य पणो कह्यो, ते यथा सत्य पणो तो प्राज्ञाभ्यंतररूप द्विविध परिग्रहना त्याग बिना न थाय, माटे आ चौदमा अध्ययनमां ग्रंथ परित्याग पणो कहे छे

पणी धनधान्य द्विरुद्यादिक जाय मंध, અને કોધાદિક અભ્યંતર મંથ, એ દ્વિવિધ મંથને ત્યાગીને, આ પ્રવચનને વિષે સમ્યક્ પ્રકારે સંયમ મારી શુદ્ધ ક્રિયારૂપ શીલ શીખતો થકો, સંયમને વિષે ઉદમ કરીને સુશોભન એવા બ્રહ્મચર્યવ્રતનું નવ-વાર સહિત આશ્રય કરે, તથા જાવ જાવ મુધી ઉપાધકારી એ-ટલે શુદ્ધની આજ્ઞા પાળતો, શોભન પ્રકારે કરીને વિનયક શાંખે, ને ગદ્યા પુરય છે તે, એ કાર્યને વિષે પ્રમાદન કરે. ॥

હવે ગુરુ ઉપદેશ વિના પાતાને હંદે ગચ્છ થકી નીકળે
જે એકાકીપણે વિચરે તેને ઘણા દાપની પ્રાપ્તિ થાય, તે
દ્રષ્ટાંત કહે છે. યથા દ્રષ્ટાંતે જેમ પક્ષીના બાળકને જ્યાં સુધી
પાંખ આવી નથી, ત્યાં સુધી તે પાંખ વિનાનો એવો છે.
પાતાના માળા થકી ઉડવાની વાંછા કરતો થકો પાંખ ફડફડા
પરંતુ આકરો ઉડીજવાને અસમર્થ થાય, અને તેને પાંખો
હીત માંસ પેસી સમાન એવો ન્હાનો તરુણ દેખીને, માંસાહાર
એવા દંકાદિક પક્ષીઓ તેને અપહરીને, તેના વિનાશ કરે,
બાળક કેવો છે, તો કે. (અવ્યક્તગતાસિવા અસમર્થ) એ
ત્યાંથી નાશી જવાને અસમર્થ એવો છે. ॥ ૨ ॥

એ રીતે જેમ તે અવ્યક્ત એવો જે પક્ષીનો બાળક તે
ખીજા દંકાદિક કુદ પક્ષીઓ વિનાશ કરે, તેમ તે અગીતા
નવદિક્ષીત શિષ્ય પણ ગચ્છરૂપ માળા થકી નીકળે.
પછી તેને અનેક કુદ પાખંડીરૂપ જે દંક પક્ષીઓ તે પાત
વસમાત્રી જાણતા થકા, તેને વિપ્રતારીને સંવચ્છેપ દર્શિત
થકી ચુકાવે, પાંખ રહિત એવો જે પક્ષીનો બાળક તેની
તે અગીતાર્થ શિષ્યને તે પાપધર્મિ એવા અનેક પાખંડી
સંવચ્છ થકી હરણ કરે. ॥ ૩ ॥

એ માટે ચારિત્રવાન સાધુએ સર્વકાળ ગુરુ પાસે રહે
તે કહે છે. જાવજીવ સુધી ગુરુની પાસે રહેવાની વાંછા કરે
જે મુ સાધુ છે, તે એવીજ સન્માર્ગરૂપ સમાધિની વાંછા કરે
અહીં પરમાર્થ થકી મનુષ્ય તેનેજ કહિએ, કે જે ગુરુ કુલવા
વસતો થકો, પાતાના ભાપેલા, અંગીકાર સન્માર્ગ
કરે. ગુરુ કુલવાસે અ

તરનો એત ન કરે, ૫

કરે. એવું જાણીને

અર્થ વિચાર રૂઢવને વિષે ધારણ કરી રાખે. સન્માર્ગરૂપ ટેવળી
ભાષિત સમ્યક્ જ્ઞાનાદિ લક્ષણ ધર્મ તદ્વત્ સમાધિને પાતાના
રૂઢવને વિષે સ્થાપન કરે. ॥ ૧૫ ॥

એ રીતે ગુરુ કુળ વાસે વસતો એવો ચારિત્રિઆ તે પૂર્વોક્ત
મુતરૂપ ધર્મ માર્ગ સાંભળીને, મોક્ષ માર્ગ મદ્ય કરીને, ત્રિવિધ
પ્રકારે ગ્રાહી થાય એટલે મન, વચન, અને કાયાયે, કરી છાન્
વનો રક્ષપાળ થાય. એ સમિતિ ગુપ્તિને વિષે સ્થિત રહિને શાંતિ
તથા નિરોધ એટલે સમસ્ત કર્મનો હાથ કરે, એમ કહે છે. તે
કોણ કહે છે. તોફે, ત્રેલોક હારી એટલે સર્વજ્ઞ પુરુષો એમ કહે
છે, વળી તે સાધુ કદાપિ કાળ માત્ર પણ પ્રમાદનો સંગ કરે
નહીં, તથા એ પ્રમાદ કરવો, એવો ઉપદેશ પણ કરે નહીં તે
પંડિત સાધુ બબડો. ॥ ૧૬ ॥

તે ગુરુકુલવાસી સાધુ મુજિ ગમન પોત્યનો આચાર એ
મોક્ષ માર્ગ એટલે સાંમહિત અર્થ એવો સાંભળીને તેને સમ્યક્
પ્રકારે રૂઢવને વિષે અવધારીને, (પ્રતિભાવેન) એટલે મુદ્ધિવેન
થાય, તથા વિશારદ એટલે સાંભળનારને તે મોક્ષમાર્ગનો અર્થ
પ્રકારી એવો મોક્ષાર્થી, તથા બાર પ્રકારનો તપ, તથા સંવત્સ
તેને પ્રાપ્ત કરીને, શુદ્ધિ નિર્દોષિ એવા આહાર કરી અવશાને
મોક્ષને પામે. ॥ ૧૭ ॥

હવે ગુરુ કુલવાસે વસનાં એ કરે, તે કેખાર છે. તે સાધુ
ગુરુ પાસેથી સાંભળીને પછી તેને સમ્યક્ પ્રકારે બ્રહ્મીને અન્ય
બ્રહ્મને ધર્મ પ્રકારે, એવા (ગુરુ) એટલે તત્ત્વના બ્રહ્મને જ
આંતરે સચિંતરૂપે કર્મ તેના અંગના કરનાર થાય, તે વધા
વર્તેવેન ધર્મના પ્રકાશક બ્રહ્મને એટલે પાતાના તથા જરને
કર્મ થકી મુક્તિવે કરીને અંધારના પારંગામી થાય, એ સમ્યક્
સેધી પૂર્ણપર અવિરોધ દ્રવ્ય, સૂત્ર, કાળ, ભાષ, બ્રહ્મીને પ્રકાર

જાણીને પ્રત્યાખ્યાન પરિણામે પરિહરે તથા પુંજ સત્કારાદિકને પામતો થકો, ઉન્માદ ન કરે તથા પોતાની યશ કીર્તિ કેખીને સાધા ન કરે, તથા અનાકુલ હોય, એટલે ધર્મ કરતો થકો વ્યાકુળ ન થાય, તથા કપાય રહિત એવો સાધુ જાણવો. ॥ ૨૧ ॥

સાધુ મુત્ર અર્થને વિષે નિઃશંકિ છતો. પણ શંકા રાખે, એટલે સર્ગવેન થાય. એ અર્થ જે રીતે હું જાણું છું, તે રીતે બીજો કોઈ જાણતો નથી, એમ ન કહે, એકાંત વાદ દાખે, તથા સ્વા દ્વાદવચન બોલે, સિદ્ધાંતનો સર્વ પ્રથમ પ્રથમ અર્થ બેચીને વ્યાખ્યા કરે તથા સંયમને વિષે સમ્યક્ પ્રકારે ઉચ્ચા એવા સાધુ ધર્મ કથાને અવસરે બે બાયા બોલે, એકતો સત્યાભાષા, અને બીજી અસત્યાભાષા, એટલે એકતો સત્યભાષા, અને બીજી વ્યવહારારિક, એ રીતે બે ભાષા બોલે, તથા રાજ્યે, અને રાકે, પૂછ્યો થકો પ્રજાવંત મદાનુભાવ એવો સાધુ બંનેને સમભાષે ધર્મ કહે. ॥ ૨૨ ॥

હવે તેને બે ભાષાએ કરી ધર્મ કહેતા થકા, કોઈ એક પંકિત હોય તે સમી રીતે સમજે, અને કોઈ એક મુખ હોય તે વિપરીતપણે સમજે, એટલે તેને અર્થની પૂરેપૂરી સમજણ ન પડે, તો તેમ તેમ સાધુ તે જ્ઞાનાને મધુર ભાષાએ કરી સમ્યક્ સમજાવે, સત્યમાર્ગ કેખાડે પરંતુ તેની ભાષાને અવદ્વિલે નહી તથા તેને નિરસ્કાર ન કરે, તથા તેની ભાષાને નિરે નહીં, ધારા મુત્રાર્થ ધારા કાળ મુખી કહે, પણ વ્યાકર્ણ તર્ક કરી ધણા કાળ મુખી આલખાલ કહી વિસ્તારે નહી. (યત (સોઅધાવત્તપ્તો) જોજનુદ અન્નપરેદિ ધોવેદિં જાઉં જાવો બાહુ અન્નપરેદિ સોદોષ નિસ્સારો) ॥ ૨૩ ॥ ઉત્તરવચનાત્. ॥ ૨૩ ॥

જે અત્યંત વિષમ અર્થ હોય તે સમ્યક્ પ્રકારે વિસ્તારીને બોલે, જેમ જ્ઞાતા પુરૂષ મુખે સમજે, તેમ પ્રતિ પુરૂષ ભાષાએ

હી બોલે, (અખલિયભાવિધ્યામેલિતો દીપારિક) પૂર્ણબાપે
તથા ગુરુને સમીપે આંખગીને, સમ્યક્ પ્રકારે અર્થ રેખીને,
ભક્તીરીતે તે અર્થને વિચારીને. આજ્ઞા વિમુદ્ધ વચન પ્રમુદ્ધે
એમ ઉત્તરને અપરાદ માર્ગને દર્શાવનારી એવી મુદ્ધ વાણી
કહેતો થકો, સાધુ પાપનું વિચેક કરે, એટલે પાપનું પરિહાર
કરે. ॥ ૨૪ ॥

શ્રી તીર્થકરારિકે જેમ વચન કહ્યાં છે, તેમજ ભક્તીરીતે શીખે
તેમજ પાપે તેમજ મુખથી ભાષે, એટલે પ્રકારે, તથા (વેલ)
એટલે મર્યાદા ઉદ્દેશ્યે નહીં, વળી સાપદ વચન બોલે નહીં,
એવો તે (દિલીપ) એટલે સમ્યક્ દ્રષ્ટીયંત્ર તે પાતાનો સમ્યક્
દર્શન હૃદયમાં નહીં, તેવી રીતે પરપણા કરે તે પુરુષ શ્રી તી-
ર્થકરભાગિત સમાધિ માર્ગ બોલી જાવું. ॥ ૨૫ ॥

આગમાર્થ કહેતો થકો હૃદયે નહીં, એટલે અપમાદ બોલી
સૂત્રાર્થ દુપવે નહીં તથા પ્રચ્છન્નભાષી ન થાય, એટલે સૂત્રાર્થ
બાપવે, નહીં. સૂત્રનાં બોલે અર્થ પ્રકારે, તથા ત્રાક એટલે
છકાવનો રક્ષાપાલ એવો સાધુ મુત્ર અર્થ અન્યથા ન કરે, ગુરુની
ભક્તિ આલોચીને બોલે, પણ ગુરુની અભક્તિ થાય તેમ ન
બોલે, જે રીતે મુત્રને સમ્યક્ પ્રકારે કરીને ગુરુસમીપે ગાભાવું
હોય, તે રીતેજ અર્થ બોલે. (અન્યથાક્ષણે બંદો ભવતિ) ॥ ૨૬ ॥

તે સાધુનું એ રીતે ઉપદેશારિક અવશરે પ્રકારાતો મુત્ર
શુદ્ધ કહેવાય, તથા ઉપધાનયંત્ર એટલે જે મુત્રનાં જે તપ વિ-
ધાનોમાં કહ્યો છે તેને ઉપધાન કહિયે, તેના કરનાર જે જે
ધર્મ સમ્યક્ જાણે. તે તે ધર્મ ત્યાં ત્યાં અંગીકાર કરે, જેમ
જેમ શ્રી વીતરાનની આજ્ઞામલે, તેમ તેમ ધર્મ ભાષે, પણ શ્રી
વીતરાનની આજ્ઞા વિરુદ્ધ ન બોલે, એવો જે થાય તે આદેય
વચન એટલે સમસ્ત લોકને આદ્ય માનનીક વચન બોલે, તથા

કુશલ નિપુણ તથા વ્યક્ત સ્વરૂપ તે અવિભાસ્યો ન હોય, તે સાત્ત્વ
શ્રી ચીતરામ પ્રજ્ઞીત મુખી સમાધિ ધર્મ માર્ગ આપવાને યોગ્ય
થાય, તિર્થમિતો અર્થ પૂર્વવત્ ભજવે. ॥ ૨૭ ॥

જે રીતે વ્રજનાથ ચૌદવો અવ્યયન સમાપ્ત થયો.

હવે વેદશુ માતાન તામે અવ્યયન પારંખિયે છેવે આશ્રન
વરૂં પ્રવળ કરવું, વરૂં કરી શિષ્યારૂપ પાતિજાનુદાનને પ્રવળ
કરવું, તેનું દ્રવ્યે કરી તથા માથે કરી શુદ્ધ સ્વરૂપ કરે છે.

જે દ્રવ્યાર્થિક પદાર્થ અતીતકાળે વધા તથા જે વર્તમાન-
કાળે વર્તે છે, તથા આગામિક કાળે થાય, તેના યવાવરિષ્ઠ
સ્વરૂપનો પરપૂર્વ તેથી પરપ્રમાણ અવિકારીયજ્ઞ માટે નાશ
કરિયે, તે સુવ દ્રવ્યાર્થિક ચતુષ્ક નાપુલ્ક ભજ, ન ભજવે કવે
સુવ પ્રજ્ઞીભિનો રૂપપાત્ર તે રાતાવરજીવ કનનો અંતરગતાર
ભજવે, અર્થાત્ તે રાતાવરજીવિક પાતીકમે ચતુષ્કમે અ-
વર્તે. ॥ ૨૮ ॥

સંકલ્પે સંકલ્પે વિચારાગ્રાહ તેનો અંતરગત જે પાતીકમેનો
અવ્યયન તે સર્વ નિરૂપણ ભજ, સંકલ્પે તેના જેવો પ્રાપ્તકલ
ભોગે કાલ નહીં, સંકલ્પે જે નિરૂપણ પ્રાપ્તકલે પદાર્થનો અવ્યય
સ્વરૂપ તે વિદ્યુત્ત નિદાં બોધપદિકે રસોત્તરિ વિધે ત અવર્તે, સંકલ્પે
ત અવર્તે વિચારાગ્રાહ સંકલ્પે અવ્યય રસોત્તરિ વિધે ત અવ
ભજ. ॥ ૨૯ ॥

જે જે આશ્ર શ્રી ચીતરામે અર્થ ત્યાં અક્ષીએ રાધા છે,
અવર્તે વિચારાગ્રાહ, અવિચાર, અવ્યયરૂપને અવ્યયરૂપે અવ્યય
ગ્રાહ, રસોત્તર, અવિચાર, જે વિદ્યુત્ત અર્થે છે, ત્યાં ત્યાં તેવિધ અવ્યય

સત્યકેરી જાણવા, જે સદા એટલે સર્વકાળ એવા સત્ય વચને
કરી સંપન્ન હોય તે શું કરે, તે કહે છે. ભૂત એટલે પ્રાણી
માત્રને વિષે મૈત્રીભાવ દર્શાવે, સર્વ જીવ આત્મા માત્રને સમાન
કરી લેખવે, એટલે જેવો પાતાનો આત્મા તેવો પદનો આત્મા
જાણે. ॥ ૩ ॥

ત્રસ અને સ્થાવર, જે ભૂત એટલે પ્રાણી સાથે વિરોધ
ન કરે, એટલે પ્રાણી માત્રને હજી નહીં. એવો ધર્મ (જુસી-
મઓ) એટલે સંયમવતનો જાણવો, સાધુ સર્વ લોકમાંહે ત્રસ
અને સ્થાવર જીવોને રૂઢીપરે જાણીને શુદ્ધ ધર્મનેવિષે ભાવના
ભાવે. ॥ ૪ ॥

જે ભાવના ભાવે તેને જે હોય તે રૂખાડે છે. ભાવ નાના
યોગે કરી જેનો વિશુદ્ધ નિર્મળ આત્મા છે, તે પુરૂષ સંસારરૂપ
સમુદ્રને વિષે નૌકા સમાન દેખા છે, તે ઉપર દ્રષ્ટાંત કહે છે.
જેમ નાવા સમુદ્રને તીરે પાહોચાડે, તેમ તે પુરૂષના ઉપદેશ
થકી જીવ ચારિત્ર રૂપ પ્રવહણે કરીને સંસારના સર્વ દુઃખ થકી
મુકાએ, અને મોક્ષરૂપ કાંઠે પાહોચે. ॥ ૫ ॥

પંડિત સર્વ દુઃખ થકી મુકાએ તે પંડિત કેવો હોય. તે
કે સર્વલોકને વિષે જે પાપ એટલે સાવધાનતાન તેનો જાણ
હોય, એવાને પુર્યના સંચિત સર્વ પાપ કર્મ ત્રુટ, વળી નવા
કર્મ ન કરે, એટલે ન બાંધે. એટલે તે જીવ અકર્મી થાય સર્વ
કર્મોના ક્ષય યુક્ત થાય. ॥ ૬ ॥

કારણકે જે સમસ્ત ક્રિયા રહિત હોય, એવા અણુ કરતાને
નવા કર્મનો બંધ નથી, તે વારે અદ્ય પ્રકારના જે કર્મ તેના
વિપાકલે નિજજન્મિવો, તે સમ્યક્ જાણે, તે કર્મ રૂપ શત્રુનો
વિદારણ કરવા થકી બી મહાવીરરૂપ કર્મના બંધને તથા કર્મની
નિજજન્મરાને જાણીને તે પ્રમાણે કરે, જે કરે થકે કરી સંસારમાં ન

ઉપજે, અને ઉપજવાને અભાવે ફરી મરણ પણ ન પામે. ॥૭॥
એ મહામુભટ તુલ્ય શ્રી મહાવીર સંસારચક્રમાં મરણ
પામે નહી, જેને પૂર્વના કરેલા કર્મ રક્ષા નથી, તે તે નવા
કર્મ બાંધવાની વાંચી ન કરે, એ કારણ જાણ્યો, જે કારણ
માટે આ સંસારમાંહે સ્ત્રીનો સંગ પ્રધાન છે, પરંતુ તેને શ્રી
પરભાવી ન શકે, દ્રષ્ટાંત કહે છે. જેમ વાયુ અગ્નિની જ્વાળા
પ્રવેશ કરીને તેને અતિક્રમી જાય, પરંતુ વાયુ પોતે પ્રજ્વલે
નહી, તેમ લોકને વિષે શ્રી પ્રિય છે, તે શ્રી અગ્નિ જ્વાળા
સમાન છે, પરંતુ વાયુ સરખા સાધુને છપી ન શકે, તે માટે
મહાવીર મુભટને કર્મના બંધ નથી. ॥ ૮ ॥

જે પુરુષો સ્ત્રીને નથી સેવતા, તે પુરુષોને આપણે એવડે પ્રથમ મોક્ષગ્રામી જાણવા, તે પુરુષો સ્ત્રીના જંબન થકી મુકાણા થકા, હવિત શબ્દે સ્ત્રીને એ સંયમપણા કાર્ડ પજુ વાંછે નહીં કારણકે પરિમહાશિક્તું મુલ કારણ સવ સ્ત્રીજ છે. ॥ ૬ ॥

તે પુરૂષ અસંવચને નિયેષિતે સર્વ કમનો. એન કંઠે, તે રૂઢા અનુષ્ટાને કરી માશને સન્મુખ થકા જે મી ચીનરાન પ્રબોધ માગે છે, તે માર્ગને લોકોના દિનને અર્થે પ્રકાશે. અને પાને પણ તેદિજ સમાચરે. ॥ ૧૦ ॥

જેનો (અનુભાસન) એકાદે ઉપદેશ, જ્ઞાન તે સર્વ પ્રાપ્તિને
વિષે પૃથક્ પૃથક્ જુદો જુદો પરબ્રહ્મ, કેાલી પરે તાકે, પૃથ્વીને
વિષે જેમ ઉક જુદો જુદો પરબ્રહ્મ, તેની પરે. તેનો ઉપદેશ
પરબ્રહ્મ છે, તથા પુણ્યને વિષે દ્રવ્યરૂપ એનો ભાવાર્થ કહે છે, એ
દેવતાદિક સમવચરજ્ઞાદિક પુણ્ય કરે છે, ત્યાં ત્યાં તેને દ્રવ્ય થતી
ભાગ છે. પરંતુ તે ભાવ થતી ભાગ નથી, તે કારણ માટે સંપ-
ત્તરૂપ તેદિગ જાણવા, એ વચન મો તીર્થંકરેવ આમી કથા
છે. થતી આમત્તરૂપ જાણવાત તથા ઉદ્ધિયનો કમન .

થકા, એવા મનુષ્ય ધર્મ જે સમ્યક્ જ્ઞાન, દર્શન, આદિવરણ, તેને આરાધીને મુખિ ગામી થાય. ॥ ૧૫ ॥

એવા સંવચના પાળનાર પુરુષો (નિષ્ઠિતાર્થ) એટલે મિથિધને પામે અથવા પ્રચુર કર્મને સદ્ભાવે રાગવ્યવહારને વિષે સૌખ્યમૌલિક વિમાને ઉપજે, એ વચન (ઉત્તર) એટલે સૌકોતર પ્રવચને મેં સાંભળ્યું છે, એ રીતે શ્રી મુખર્જીશ્રવામી શ્રીજીશ્રવામી પ્રત્યે કહે છે. મેં શ્રી તીર્થંકરાદિક મમીપે સાંભળ્યું છે જે. માક્ષાની પ્રાપ્તિ તે મનુષ્યની ગતિ દાણીને અન્યત્ર નથી, તે કારણ માટે મનુષ્યપણે મંયમ પાળવાને વિષે પ્રમાદ ન કરવો. ॥ ૧૬ ॥

મનુષ્ય મર્ચ દુઃખનો અંત કરે. પણ મનુષ્યની ગતિ વિના અન્ય જાતીને મુખિ નથી, એમ કોઈ એક કહ્યો છે. તથા ના જીવંતરાદિકે એમ કહ્યો છે કે. એ મનુષ્ય સંભળી રહે પામવો એક એક બદ્ધ કર્મ કરવાને બાધ્યત દુર્લભ છે. વળી વળી મનુષ્ય જન્મ પામવો દુર્લભ છે. શુક્તન પાસા કે હાવાદિકે દરજાને દુર્લભ છે. ॥ ૧૭ ॥

એ મનુષ્ય રહે થકી (વિદુમ) એટલે જાણ થયેલાને એટલે જે મનુષ્ય જન્મ દાવો એવાને. અન્યજાતીને વિષે બોધિ એટલે સમ્યક્ત્વ સાબ પામવો દુર્લભ છે (તથાપી) એટલે સેરવા ચિતના પરિણામ અથવા (અર્થ) એટલે મનુષ્યનું શરીર તે દુઃખાપ્ત છે. વળી ધર્મનો અર્થ જે વિવાગકે એટલે રૂપા પ્રકાશ, એવો સગીન પારી મનુષ્યપણું પણ દુર્લભ છે. ॥ ૧૮ ॥

જે શ્રી વીતગત્યાદિક મદા પુરુષો શુદ્ધ નિર્મળ થને તથા અને પાને પણ તેજ રીતે સમાચારે, (પ્રતિપૂર્ણ અતીદગ) એટલે સમ્યક્ આગ્રિચિત્તિ જેવું જ્ઞાન, દર્શન, અને આદિવરણ, આક્રમ્યાનક છે, પરંતુ શ્રીએ સમાનક નથી, તેને જન્મ કયા કયા પોથી દેવા ? એટલે કર્મને કાવે જન્મ માર્ગનો અભાવ જોવા. ૧૯

કદાચિત્ મેધાવી એટલે સમ્યક્ જ્ઞાનવંત કયા થકી આવીને ઉપજેખરા, પરંતુ તે કયા હોય તોકે, તેમજ કર્મજપાવીને મયા જે કર્મ જપાવીને મયા, જેને નિદાન પ્રતિજ્ઞા નહી તે અપ્રતિજ્ઞ નિરાકાર એવા હોય તેને સંસારમાંહે ઉત્પત્તિ અને મરણ નથી, જે કારણે તથાગત શ્રી તીર્થકરાર્દિક નિદાન રહિત નિરાકાર તથા લોકને અનુત્તર સર્વોત્તમ પ્રધાન જ્ઞાન થકી અશુભુત જાણવા. ॥ ૨૦ ॥

(અનુત્તર) એટલે પ્રધાન સંયમ રૂપ સ્થાનક તે કારણથી મી માહાવીર રૂપે કહ્યો, જે સંયમ સ્થાનક પાળીને એક મહા-પુરૂષ ઉપશાંતકપાણ્યવંત એવા છતાં, પંડિત વિવેકના જાણ સંસારનો અંત પામે. ॥ ૨૧ ॥

(પંડિત) એટલે સદસદ્ વિવેકના જાણ તે, સંયમનો વીર્ય જાણ પામીને નિઃશય સમરત કર્મનો નિર્ધાતન કરવાને અર્થે પ્રવર્તક એ પંડિત વીર્ય ધણા ભવં પામવો દુર્લભ તેને પામીને પૂર્વકૃત કર્મને (ધુણે) એટલે અપાયે કોઈ નવા કર્મને ન કરે. ॥ ૨૨ ॥

શ્રી માહાવીર ઉત્તમ સાધુ તે ન કરે શું ન કરે તોકે, આનુ-પૂર્વી મિથ્યાત્વ અવિરતિ, પ્રમાદ, અનુક્રમે કીધું, જે પાપરૂપ રજ તે ન કરે પાપરૂપ રજ કરી (સંશુદ્ધીકૃત) એટલે એકલા કીધા જે અપ્રકારના કર્મ તે કર્મને (હિતવા) એટલે હજીને સાચ સંયમ પાળીને મોક્ષને શાન્તુખ થાય. ॥ ૨૩ ॥

જે સંયમરૂપ સ્થાનક તે સર્વ સાધુ ચારિત્રિયાનો મનો યાંછિત સ્થાનક જાણવો. વળી તે સંયમાનુદાન કરેવો તો કે શાસ્ત્રકર્તન એટલે શાસ્ત્રનો છઠનાર એવા સંયમને સમ્યક્ પ્રકારે આરાધીને ધણા ગ્રાણી સર્વથા કર્મને અભાયે સંસાર સમુદ્ર થકી તર્યાં, અથવા સર્વથા કર્મના ક્ષયના અભાયે કેવાવપણે વૈમાનિકમાં જઈ ઉપના એકાવતારી પ્રશુખ થયા. ॥ ૨૪ ॥

આત્માને પ્રોપ હેતુ એટલે આવગુણના કારણ હોય તે તે આ-
વગાનુકૂળ થઈ શારિત્રિકતા પૂર્વજ, એટલે આગળ થઈજ આ-
ત્મલિપ્ત થાંજતો થઈ વિરતિ કરે પ્રાણાતિયાત ન કરે એવો
જોતો રાંત એટલે ઉદ્વિયનો રમનાર ટવિક એટલે મુજિગમત
વોત્ય નિઃપ્રતિકર્મ શરીરવાળો એટલે શરીરની શુદ્ધિવાળે રહિત
એવા મુનિ મહિત વિશિષ્ટ મમજી કરેલા. ૪૩ ૪

દ્વય મિથુ ગામના વિશેષ કરે છે અંદિયા મિથુને વિષે
પણ જે પૂર્વે આશીન મમજના મુલ્ય કયા ને મરે અનુયા, અને
પછી અનંગ વિશેષ કરે છે. આલિમાન રહિત વિનીત એટલે
વિનયવત સંયમને વિષે આત્માને તમાડનાર એ વજી શામતા
અર્થ પૂર્વજ અનુયા સમય પ્રકાર મનુષ્ય કર મું મનુષ્ય કરે ? તે
કરે છે વિગતવત એટલે અનુકૂળ પ્રાણકૂળ એવા તાત્પ્રકારના
ઉપનયને પનીમદન મનુષ્ય કર. તથા આવાસમાં ને કરી નિર્મલ
ચિત્તને પાલિયાને મુલ્ય સાન્નિયત થઈ ઉપમિત એટલે આદિ
તમે વિષે ઉંચો આવગાન થયો પનીમદ ઉપમંતે કરી અવગા
છે એટલે આત્મા સંનારની અમામતા યોગિનુ દુષ્ટિમયનું અ-
નુયા પામક, હીંદી આદ્યાનું, જમના એટલે નિર્મલ આત્માની
એવાને મિથુ કરેલા. ૪૪ ૪

દ્વયે નિર્મલને વિશેષ કરે છે. અલીયા પણ પૂર્વે પણ
અર્થ હોવા પછી જે વિશેષ મુલ્ય છે તે કરે છે. એકેડે માત્ર ઉપ
નહિત તથા વિગતે એકેડેજ આદિ, એટલે અંતરમાં અલીયા
કેડે અલીયા નથી એવો મુલ્ય એટલે તમાને અમ્ય અમ્ય પ્રકારે
એકે અલીયાને ઉંચે છે. તથા અર્થવત એટલે કાંઈકાલી જે
મુર્ચ્છિકા કેડે અલિપ્તિને કરી અલિપ્ત (અલીયાવર્તન)
એટલે એને કાંઈકાલી અમામ છે. આત્માની પાને એટલે
આત્માને વાટે કેડેડે અલિપ્ત અલિપ્ત કરેડેડે અલીયા

વિકાસનો બજનાર દ્રવ્ય પર્ણાવરૂપ, નિત્યાનિત્ય બેદભિન્ન
પાતાના કરેલા કર્મનું બોગવનાર, હાયાદિક આત્મવાદે પહોતો
એવો આત્મ તત્વનો જાણ, તથા વિદ્વાન પંડિત શુદ્ધમાર્ગનો
જાણ તથા દ્રવ્ય અને ભાવના બેરે કરી બન્ને પ્રકારના આશ્વ
રૂપિ યા શ્રોત જેણે પરિછેલા છે તથા પુનઃ સત્કારના લાભનો
અર્થો ન થાય કોંતુ નિર્જરનો અર્થો થાય ધર્મનો અર્થો
ધર્મનો જાણ શુદ્ધ માર્ગનો ગરેષજુદાર, નિયોગ પ્રતિપક્ષ એટલે
માણમાર્ગે પહોતો એવો છતો સમના આશ્વરે એવો થકો હાંત
કવિઃ વોસાકાઁ તને નિર્મથ કહેવો. ॥ ૫ ॥

હવે શ્રીગુપ્તર્થ સ્વામિ જંશુ પ્રભૂતિ સાધુ પ્રત્યે કહે છે કે,
તમે એમ જાણો કે જે મેં કહ્યો તે નિશ્ચે કરી સન્ધ છે એમ
જાણો કારણ કે હું સર્વજ્ઞની આજ્ઞાએ કહું છું તે સર્વજ્ઞ જગવંત
તીથકર દેવ પરોપકારી કેવા છે તો કે, મહાભય થકી રાખનાર
છે માટે તેમના કહેલા વચન હું તમને કહું છું.

તિષોમનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો એ રીતે શ્રી ગુપ્તર્થ સ્વામિયે
જંબુસ્વામિ પ્રત્યે કહ્યો એ તાદાનામે મોલમો અધ્યયન સમાપ્ત.

इति श्री मूयगदांगमूय भाषांतर
प्रथम श्रुत स्कंध समाप्तम्.

૧ „આઠકોટી મોટી પક્ષના સ્થાનકમાં

૧ જુજનગર. છોકોટીના સ્થાનકમાં.

૧ „આઠકોટી મોટી પક્ષના સ્થાનકમાં.

૧ માંડવી બદર. આઠકોટી મોટી પ-
ક્ષના સ્થાનકમાં.

૧ ખેડોઈના સ્થાનકમાં.

૧ વાંકોના સ્થાનકમાં

૧ માનકુવાના સ્થાનકમાં

૧ શા. નારજીવસ તારાચંદ.

૧ શા. હંસરાજ કાળીદાસ.

૧ મે. જીવસજીભાઈ ઘેલાભાઈ.

૧ રા. રા. જોગમભાઈ મેંછારામ.

૧ રા. રા. જીવજીવનદાસ મેંછારામ.

૧ શા. મોદનસાલ જામનાદાસ.

જોડીયા બંદર. (૧૨)

૧ મા. વલમજી ખેતરી.

૧ દોરી. જીકમજી કરસનજી.

૧ મા. માલુકચંદ રતનરી.

૧ સપવી હરખચંદ લાલજી.

૧ મા. જાદવજી મુળજી.

૧ મા. દલીચંદ પોપટભાઈ.

૧ મા. તારાચંદ નયુભાઈ.

૧ ખત્રી. સુધવજી વીરજી.

૧ મેતા. ભાઈચંદ અમતલાલ.

૧ મોટી. કરસનજી ધારસી

૧ રાધવી. કાનજી કાળીદાસ.

૧ રા. વાડીલાલ યુનીલાલ માંધી.

૨ શા. કરમરી ધરમરી.

૧ શા. લાલચંદ બંદરજી

અમદાવાદ. (૨૦)

૨ રા.રા. હીરાચંદભાઈ વેલજી સંધાળી

૧ શા. ગીરધરલાલ મજલાલ

૧ શા. મણલાલ યુનીલાલ.

૧ શા. જગનલાલ હાથરદાસ વૈદ.

૧ શા. પાનાચંદ નરસી મોંડળવાળા

૧ શા. છોટાલાલ મગનલાલ

૧ શા. દોસાભાઈ રામરામ

૧ શા. અમયાલાલ જોડાલાલ.

૧ શા. ખેમચંદ જવેરચંદ.

૧ બા. રજુછોડાદાસ રામચંદ.

૧ રા. રા. યુનીલાલ નાનચંદ માંધી.

૧ શા. ભગવાનદાસ નયુભાઈ.

૧ રા. વીરચંદ મેળરદાસ.

વેરાવળ બંદર. (૧૧)

૨ શા. કુલચંદ ગોર્ખીદાસ.

૨ શા. સેજપાલ રામચંદ.

૧ શા. સોભાચંદ મોડા.

૧ શા. મગનજી સોમચંદ શા. મ

ધીઆઈ.

- ૧ શા. શીલાધર જોડેચંદ દા. બા.
છીન્નાઇ.
૧ શા. મદનજી શોભચંદ.
૧ શા. મવચંદ કરસનજી,
૧ શા. હનનલાલ પીનાંબર.
૧ કપાળી. કરમનાથસ દીસચંદ.

સાબુંદ. (૧૦)

- ૨ શા. રાધવજી પ્રેમચંદ
૨ શા. ઉત્તમજી ખાજેચંદ
૨ માનુદ જૈનરાજી.
૨ શા. રાધવજી બાબુજી
૧ બા. કપુરચંદ નગીરાસ
૧ બા. હેરાવજી ભાનીચંદ

મુદત બેંદર. (૧૦)

- ૧ વહીવટ કાનુભાઈ દાકાભાઈ
૧ વહીવટ મગનલાલ પ્રેમચંદ
૧ વહીવટ કાનુભાઈ જલ્લાભાઈ
૧ શ. તામચંદ નગર
૧ બા. મુલાભાઈ જવચંદ
૧ શા. ભાલચંદ દુધચંદ
૧ શા. હરદાસ શામલ

ખાદકી. (૧)

- ૨ મા. બી. જૈનરાજી દા. નગર
તંબેવન મેજીસી

- ૧ મેદેતા. સુખસાલ જોનજી.
૧ મા. રા. વનેચંદ પોપટભાઈ.
૧ મેદેતા. નીમચંદ દેવચંદ.
૧ મેદેતા. બોહમજી બીમજી.

બાવનગર બેંદર. (૫)

- ૧ શા. કમોદ દેવકજી.
૧ જૈનમાન મણીપ્રજા પ્રગતસાધ.
૧ જૈનધર્મે સુખોષ પ્રતાપક ભગ.
ની સાવજેની.
૧ શા. ખાજેચંદ પાનાચંદ
૧ શા. જવમલ કાળીદાસ

બેંદર. (૫)

- ૧ તરીવ. નરસાભાઈ કાદ. ના. મ.
૧ ૧ મોનજીલ નં. રામ કાનુ.
૧ બા. તંબોવન હજીબ.
૧ શા. મોનજીલ ના. રા. મ. ૨

બેંદર. (૪)

- ૧ બા. મુનીરાલ કી. રા. મ.
૧ બા. હેરાજીલ નવચંદ
૧ બા. રાજેશ દલિવનજીલ
૧ બા. બા. રા. મ. ખેડેચંદ

બેંદર. (૪)

- ૧ ૨ શા. મેચંદ મેચંદ

૨ પોરબંદર. જૈન ધુઆક સમય

હા. મનમોહનદાસ કપુરચંદ

વટામણ. (૩)

૧ આ રૂઝચંદ નાગભાઈ

૧ આ. મે. હનુમાન નાગભાઈ

૧ રા. મુસા. નાગભાઈ રૂ. ૧૧

ગાજકોટ. (૨)

૧ રૂ. મનમજલ નાગભાઈ

૧ રૂ. કમળાચંદ માલ

નાગ. (૨)

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

નગેડા. (૪)

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

મહેવડી યુનાનક ત. મે. (૪)

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

ગાજકોટ. (૪)

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

ધાનાઈ. (૪)

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

મહેવડી. (૪)

૧ રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ રૂ. ૧૧

અમરેલી. (૧)

૧ ના. સામજીભાઈ મનમજલ વડો

ધર્મપુર. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ મોડી

ચાંદલી. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

વડોડા. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

૧ ના. રૂ. ૧ મનમજલ નાગભાઈ

ધાનાઈ. (૧)

